

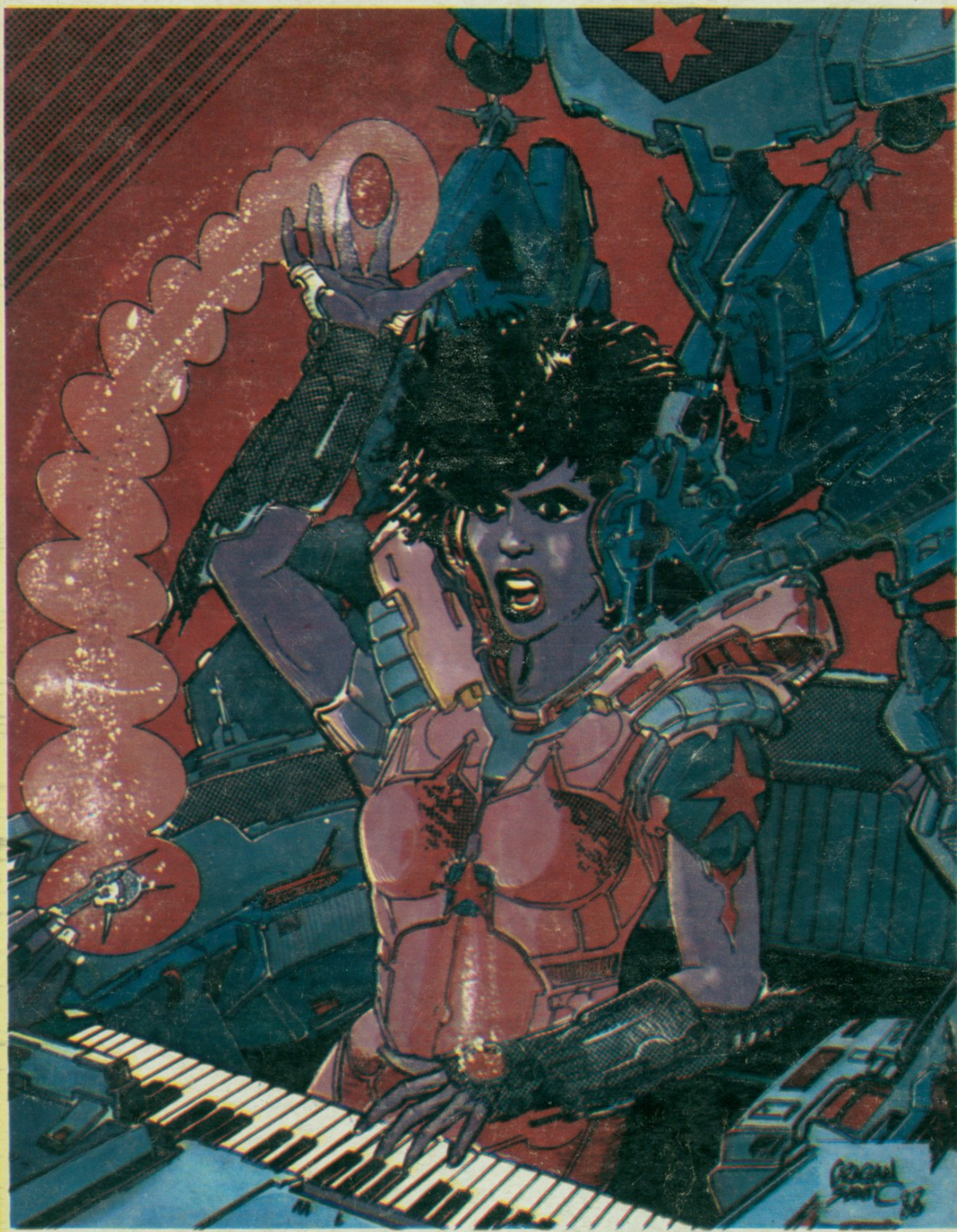
ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

11. III 1988. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА L • 400 ДИН. • БРОЈ 1889

ФАНТАСТИКА: ПРОДАВНИЦА ПОРЦУЛАНА

Последњи лет звездане прашине

УЗ ИДУЋИ БРОЈ ЗАБАВНИКА – ПОКЛОН – НОВИНАРСКА БЕЛЕЖНИЦА

МАТАКИ ХЕНКУРО

ЈАПАНСКИ САМУРАЈ, ПРИКАЗАО ЈЕ 1600. ГОДИНЕ СВОЈУ ЈАХАЧКУ ВЕШТИНУ ТАКО ШТО ЈЕ НА КОЊУ СИШАО НИЗ ВИСОКЕ СТЕПЕНИЦЕ.

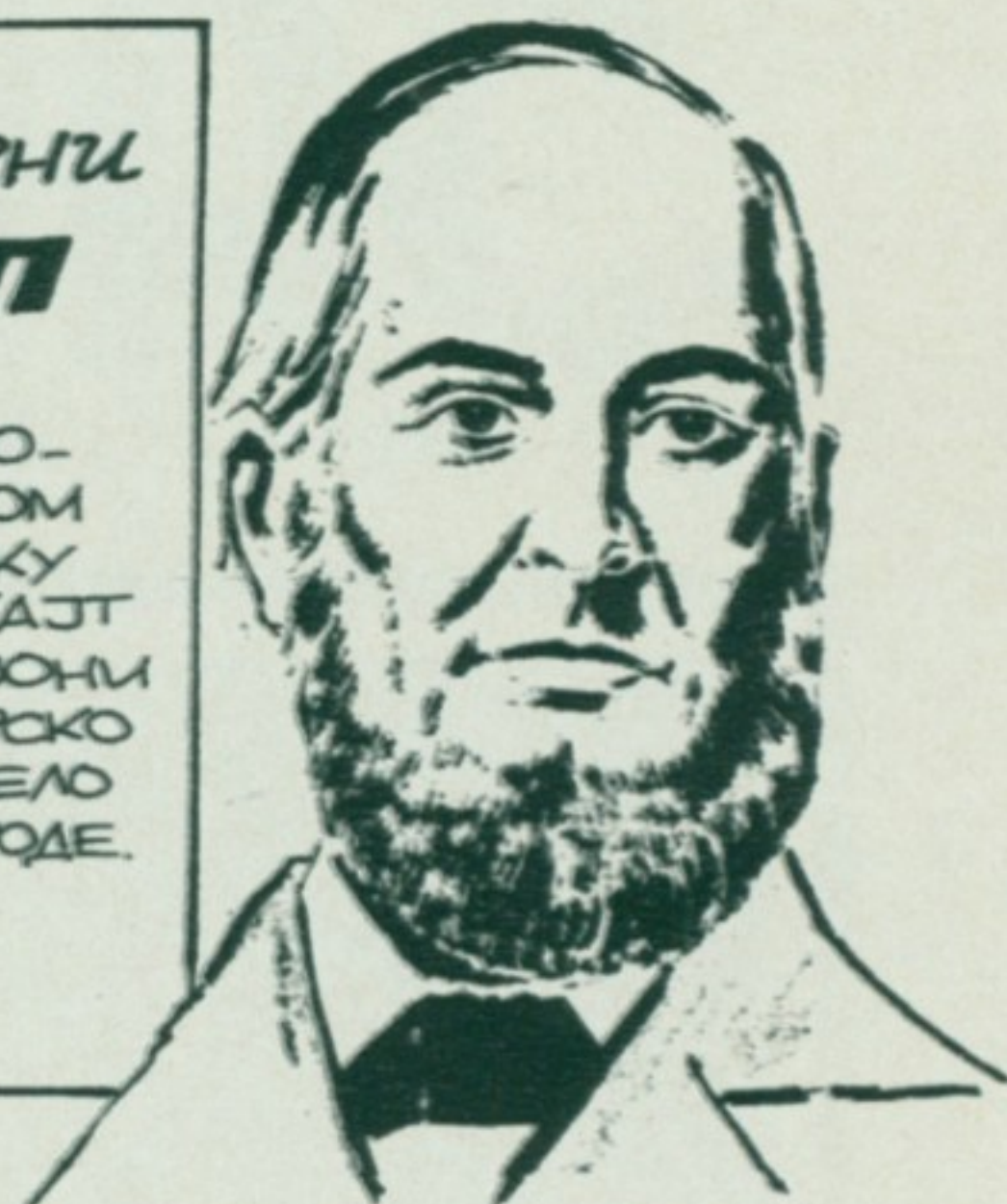
ПАТЛИЦАН

У ОБЛИКУ БОКСЕРСКЕ РУКАВИЦЕ ИЗРАСТАО ЈЕ У ВРТУ ЧОНА БРЕНЕРА ИЗ ВАН НАЈСА У КАЛИФОРНИЈИ.

Камени ТОП

У НАЦИОНАЛНОМ ПАРКУ РАЈОКАЈТ У АРИЗОНИ ВАЈАРСКО ЈЕ ДЕЛО ПРИРОДЕ.

Вилиам Тјорнер Елис

ИЗ МЕРИСВИЛА У КАЛИФОРНИЈИ (САД) ЗА 87 ГОДИНА ЖИВОТА НИЈЕ НИЈЕДНОМ БИО БОЛЕСТАН.

ДИВОВСКИ КЕДЈР

У НАЦИОНАЛНОМ ПАРКУ СТЕНЛЕЈ КРАЈ ВАНКУВЕРА (КАНАДА) ИМА СТАБЛО ОБИМА 16 МЕТАРА У КОЈЕ ЈЕ СМЕШТЕНА КЛУПА.

ВИЛИЦЕ "ЛЕТЕЋЕ ЛИСИЦЕ"

ЈЕДНЕ ВРСТЕ СЛЕПОГ МИША, СТАНОВНИЦИ ОСТРВА РИЧИ УПОТРЕБАВАЛИ СУ КАО НОВАЦ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

у италијанском месту Басано дел Грапа одржана је изложба посластичарских вештина. Том приликом изложен је и један огроман Пи-

нокио од чоколаде. За прављење овог лутка од три метра утрошено је седамсто килограма какаоа.

возач формуле 1 и вицешампион света Нансел Менсел сада живи на острву Ман, у Ирском мору, где се запослио као саобраћајан. Његов задатак је да пешнице обилази путеве и кажњава возаче који прекораче дозвољену брзину.

шесторица спелеолога из Љубљане открила су недавно у пећини Пештажовчи комаде сликане керамике, иглу од кости, делове човечије лобање и животињске кости старе, према првим проценама, око 4000 година. Да ли пронађени остаци потичу заиста из бронзаног доба, процениће стручњаци Института за археологију из Љубљане.

најмањи телефон на свету велик је као кредитна картица, може да се носи у џепу, а производи га шведска фирма „Ерксон“.

америчка фирма „Фритолеј“ која прерађује кромпир и прави разне врсте чипса и помфрита спровела

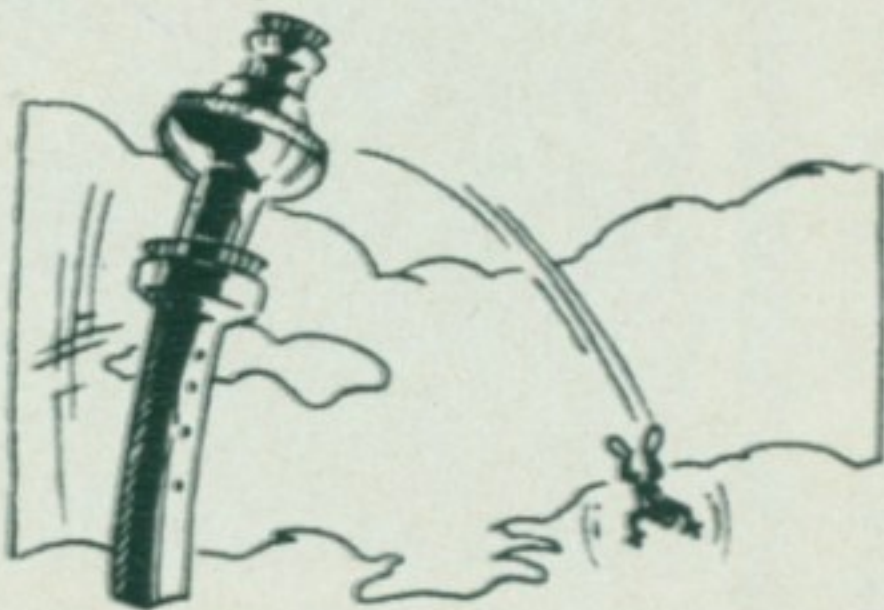
је велико истраживање како би установила најпогоднију величину својих производа. Анкета је показала и један невероватан податак: седамдесеторо од стотину испитаних малишана из Бостона верују да кромпири расту у облику малих паралелограма, како се обично сецају за пржење.

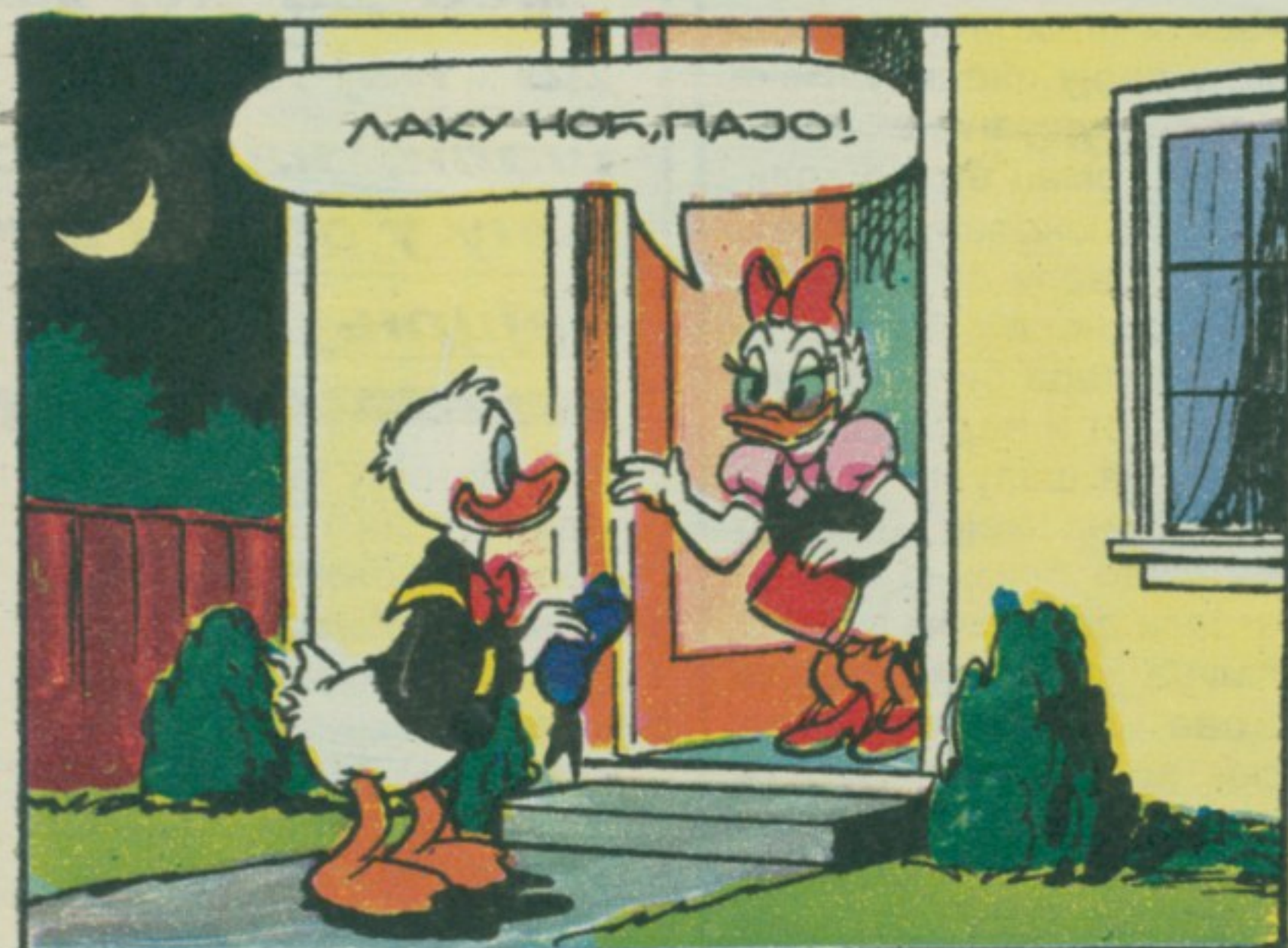
амерички певач Мајкл Џексон потпуно је исцрпљен и преморен после сваког концерта. Да би се окрепио и

добрио нову снагу мора да се затвори у нарочиту стаклену комору и неко време удише савршено чист ваздух.

према подацима објављеним у италијанском листу „Ла stampa“ број написмених на свету износи 889 милиона. Највише их има у Африци, затим Азији и Латинској Америци.

тридесетогодишњи Швајцарац Оливер Фајре недавно је пред петнаест хиљада гледалаца извео скок од кога је свима застало дах. Да би постигао светски рекорд и, наравно, ушао у Гинисову књигу, Оливер се бацио са торња високог 53 метара и 90 центиметара, двапут се окренуо у ваздуху и безбедно скочио у базен с водом.

ЈЕДАНПУТ ИДЕ СТАРИ АМИЦА...

Кнежево
друго
„ЈА“

Био је то тежак ударац за човека који је својим животом обележио бурни део српске историје. Он, Сима Милосављевић Паштрмац јунак бојева другог српског устанка и десна рука кнеза Милоша Обреновића, није имао среће с мушким потомством. Уместо да син крене његовим стопама, дечак је израстао у „млакоњу“. Тако су и син и отац доспели у песму Ђуре Јакшића. Старији је памте јер су је обавезно учили у школи. То је она јетка и помало за-

једљива песма која почиње речима: „Једанпут иде стари амица...“ Даље казује како је стари и славни ратник ишетао са сином на вашар и понудио да му купи млетачку свилу, женевски сат, златом оковану сабљу, пиштоље, али од снова ништа – син се почешкао по глави и затражио јареће печење!

Паштрмчево срце се стегло. „Ја сам волео коње и сабље, а син ми јарца печеног!...“

Иако се његово име не помиње у песми, од првог дана је било јасно да се стихови Ђуре Јакшића односе на њега. Јер, само је Паштрмчев надимак – Амица, готово постао званични део имена. У ствари, јавност тадашње Србије га је углавном као Амицу и познавала! За упућеније био је Сима Паштрмац, а на прсте

обе руке могу се избројати људи у некадашњем београдском пашалуку који су знали за његово право презиме – Милосављевић.

Први таковски заставник

Иако се истакао у бојевима првог српског устанка, тек га је пргави и плаховити Милош примио у своју околину. Неки кажу због гурманске хране коју је Паштрмац волео колико и срмом оковану кубуру. Други, опет, веле да је разлог блиских односа Амице и српског владара била Амицина духовитост и ведрина. Све је окретао на шалу па је знао и болног да насмеје. Дрчнији из Милошеве близине чак су га сматрали дворском лудом.

А Амица је пре могао да буде све друго, само не дворски комедијант. Био је познатији у Србији од већине Милошевих доглавника. Штавише, многим су се пред њим тресле ногавице од

Иако званично није имао владајући положај, Сима Милосављевић Паштрмац је био најповерљивији човек српског кнеза Милоша Обреновића и једини који је смео да му, мада најчешће у шали, каже истину у очи, и ону најцрњу

страха. Зато су тако рећи сви угледни Турци па и београдски везир настојали да буду у добрим односима са Амицом и отимали се о његово пријатељство.

Временом Амица је постао друго „ја“ кнеза Милоша Обреновића. Милош је терао шегу са целим светом, али је само Амица имао право да

Навелико се причало по нахијама да ваља прво обавити разговор са Амицом па тек онда изаћи Милошу на очи. Сељаци су се тога држали, нарочито кад би тражили какву правду. Знано се да се преко Амице могу обавити и веома крупне државничке ствари.

Речју, Сима Паштрмац Амића био је веома утицајна личност у Србији. Веровали или не, кнез Милош чак није хтео никуда да иде без њега. Где год би се нашао он, ту је морао да буде и Амица. Због тога Сима Паштрмац никада није имао званичан владајући положај већ је од првог дана друговања са кнезом Милошем био његова „девојка за све“, нека врста мајордома или како се тада звало – верховни домостројитељ! Амица је бринуо да у кнежевој и књегининој кући буде све што је потребно домаћинству: сувог меса, купуса, белог мрса, брашна, масти... Старао се о одећи и обући српског владара и чланова његове породице, бринуо о послузи. Коначно, морао је у сваком тренутку да има све податке о Милошевом великом богатству.

Селевачка афера

Амицин посао није био ни лак ни једноставан, али он га је обављао с одушевљењем јер је веома волео кнеза Милоша и жену му Љубицу. Колико је пута само спасао књегинју од Милошеве срџбе. Када је књегинја убила супарницу, Милошеву миљеницу, а затим утекла из куће, Амица је одобривољно Милоша да је прими назад.

Нема сумње да је Амица могао подстицати кнеза Милоша и на добро и на зло, мада је српски владар био крајње самовољан. Памти се да је Амица „закувао“ једну

правну норму која је дуго прикривана а касније називана – селавачка афера. Укратко, догодило се да је кнез са пратњом путовао запрежним колима у Пожаревац. Пут га је водио поред села Селевац у близини Смедерева. Тик уз друм селевачке жене и девојке управо су желе жито. Кнез као кнез, никада се није либио да баци око на лепо женско чељаде. Тако је учинио и овог пута. Поворка је застала и почела да се шали са „селевачким Сабињанкама“. Једној девојци то није било по вољи и потрчала је у село. Нашла је кмета и сва задихана испричала да се поред пута одвија малтене драма! Разуме се, није препознала кнеза Милоша, или јесте али није хтела да каже, тек кмет је окупио мушке главе у селу. Разјарени мужеви, очеви и браћа, наоружани моткама похитали су да спасавају нејаке жене од „напасника“! Несретни владар и његова свита једва су извукли живе главе иако женама нису учинили ништа нажао, чак нису ни излазили из кола!

Али, то није крај приче. Случај је хтео да неколико година касније једна девојка из Селевца роди ванбрачно дете. Испричала је смедеревском суду да је отац један момак из села. И она и момак осуђени су на по 25 удараца, она штапом, он батином. Осим тога, младић је морао да преузме дете на старање. Верховни Суд Народа Србског потврдио је пресуду. Остало је још да се сагласи кнез Милош Обреновић. Он је то хтео да учини, али се ту нашао Амица и завапио:

– Не’те, господару, образа вам потврђивати пресуду, ако памтите нашу селевачку бруку!

Милош се замислио и рекао:

– Имаш право Амица! Пиши ћато: кад оно некада ми у Селевцу са својом пратњом хтедосмо са селевачким женама љубезно разговор водити, Селевачани се као помамни дигосе на свог земаљског оца и законитог владатеља и замало га не умлатише под изговором да им је на образ ударено, док видимо да у том селу људи на образ не пазе. Стога поништавам пресуду и остављам Селевачанима на вољу да живе ко с ким хоће, а Суд Народа Србског да се у те њихове ствари ич не меша!...”

Убило га печење

Сима Милосављевић је имао додатно презиме – Паштрмац, јер је потицао из сјеничког села Паштрме. До

краја живота му није било јасно како се извукао из крвавог боја у делиградском шанцу. Лепотан није био, напротив. Због крњих и „ретких“ зуба називали су га и – Шкрба. Није се љутио, као што није паatio ни када му је додељена улога мајордома.

Али, ако му главе нису дошли бојеви, Амица је поклекнуо пред много слабијим непријатељем – јелом и пићем. Волео је добар залагај и фини гутљај више него ишта. Гурманска храна му је најзад дошла главе. Почетком августа (по старом календару) 1836. Амица је добио водену болест. Кнез Милош се управо спремао да крене у Сокобању. Упитао је Амицу како да га сахрани. Навикнут на шалу, Амица је одговорио: „Као пса!“

Наравно, кнез је обећао свом верном пријатељу свечани погреб. Издао је наређење церемонијал-мајстору и шефу протокола Цветку Рајовићу да начини „распоред Амицинг погребџија“. Затим се опростио од Амице, сео у кола и отишао на одмор. Амица је умро пошто је кнез Милош стигао у Сокобању. Било је то 5. августа по старом календару. Сима Милосављевић Паштрмац, звани Амица, лева и десна рука Милоша Обреновића имао је тада 60 година. Иза себе је оставио мушко потомство.

Син, онај из песме Ђуре Јакшића који је тако олако одбио оружје зарад печења јарећег није наставио очеву јуначку лозу. Звучи готово невероватно, али умро је релативно рано због – печења! Постао је професор, радио у Београду и када је неком приликом путујући Србијом наишао на месо на пању наручио је порцију, заразио се говеђим приштом и умро у великим мукама.

Тиме се угасило име Паштрмац. Истина, живела је Амицина унука која је по особинама и карактеру била исти деда, али једно је Амица а друго његова унука. Женским рукама нису пристајале сабље, пиштољи или женевски сат!

Кнез Милош је подигао Амици споменик и наредио да се уклеше следећи текст: „Овде леже кости мужа многозаслужног са Српство, вернејшег содруга и љубимца светлога књаза Милоша Обреновића, надворнога совјетника С. М. Паштрмца који се претставио у Крагујевцу 5. августа 1836. у 60-томе лету старости своје...“

Миленко Тодоровић

прави досетке на његов рачун и да му, најчешће у шали, саспе у очи и најцрњу истину! Једноставно, кнез Милош је волео Амицу као себи сродну душу и није могао да замисли дан без њега. Обојица су били јунаци, обојица прошли сито и решето, али су обојица били и велики циници.

О односу српског владара и Симе Паштрмца – Амице постоји много анегдота, углавном шаловитих које читаоци могу и те како да заведу. Амица је пре свега био јуначина. Њему је кнез Милош на Цвети 1815. код таковске цркве дао заставу чиме је почео други српски устанак, он се истицао у бојевима и неколико пута једва извукао живу главу, чак спасао и Милошеву. Био је неустрашив, никада није узмакао ниједном Турчину...

Весело срце кудељу преде

Мада је дуго владао како је хтео и био једини суд и судија у Србији, кнез Милош-Обреновић је волео да чује мишљење Симе Паштрмца. Често би га послушао јер је Амица знао и да га орасположи и да стиша његов гнев.

Човек који је натерао

мумије да проговоре

ПОВРАТАК ПЕВАЧИЦЕ

ТА-БЕС

Певачица Та-бес умрла је у 30. години. Тако пише на њеном саркофагу. Од чега – то је већ теже рећи. Патила је од теже инфекције зуба, неки су јој били и поломљени, а откривена је и рупа на лобањи. Што се изгледа тиче, имала је подужи нос. Све то је, 3000 година касније, утврдио млади др Маркс и он то може и да докаже. Како?

Он користи скенер, компјутеризовану справу помоћу које се иначе откривају разни тумори и инфекције. Сноп X зрака, систем за томографију (снимање по режњевима) и на крају компјутерска обрада појединачних снимака од којих се склапа цела слика. Испитивање Та-бес овим апаратом трајало је више часова,

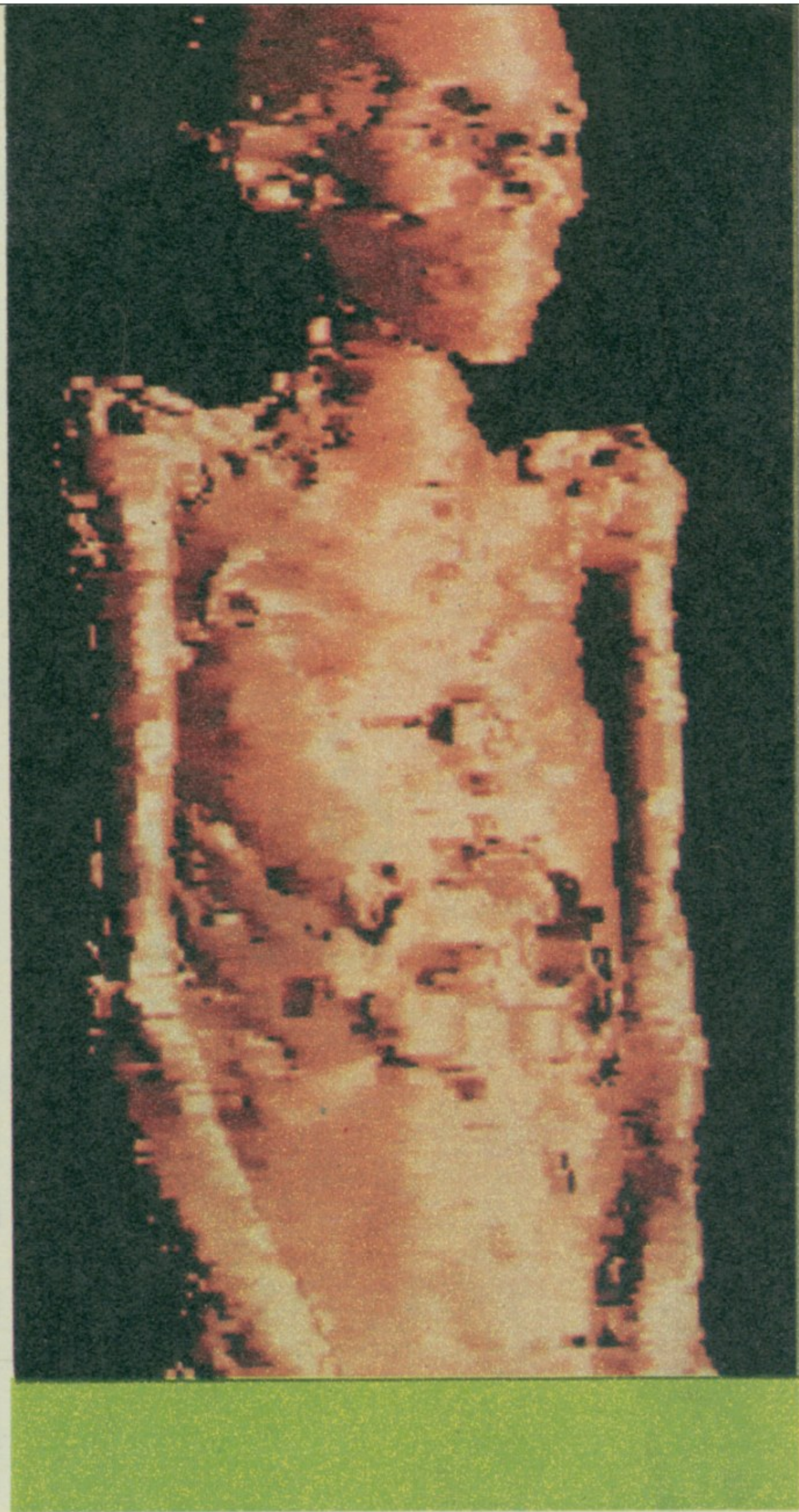
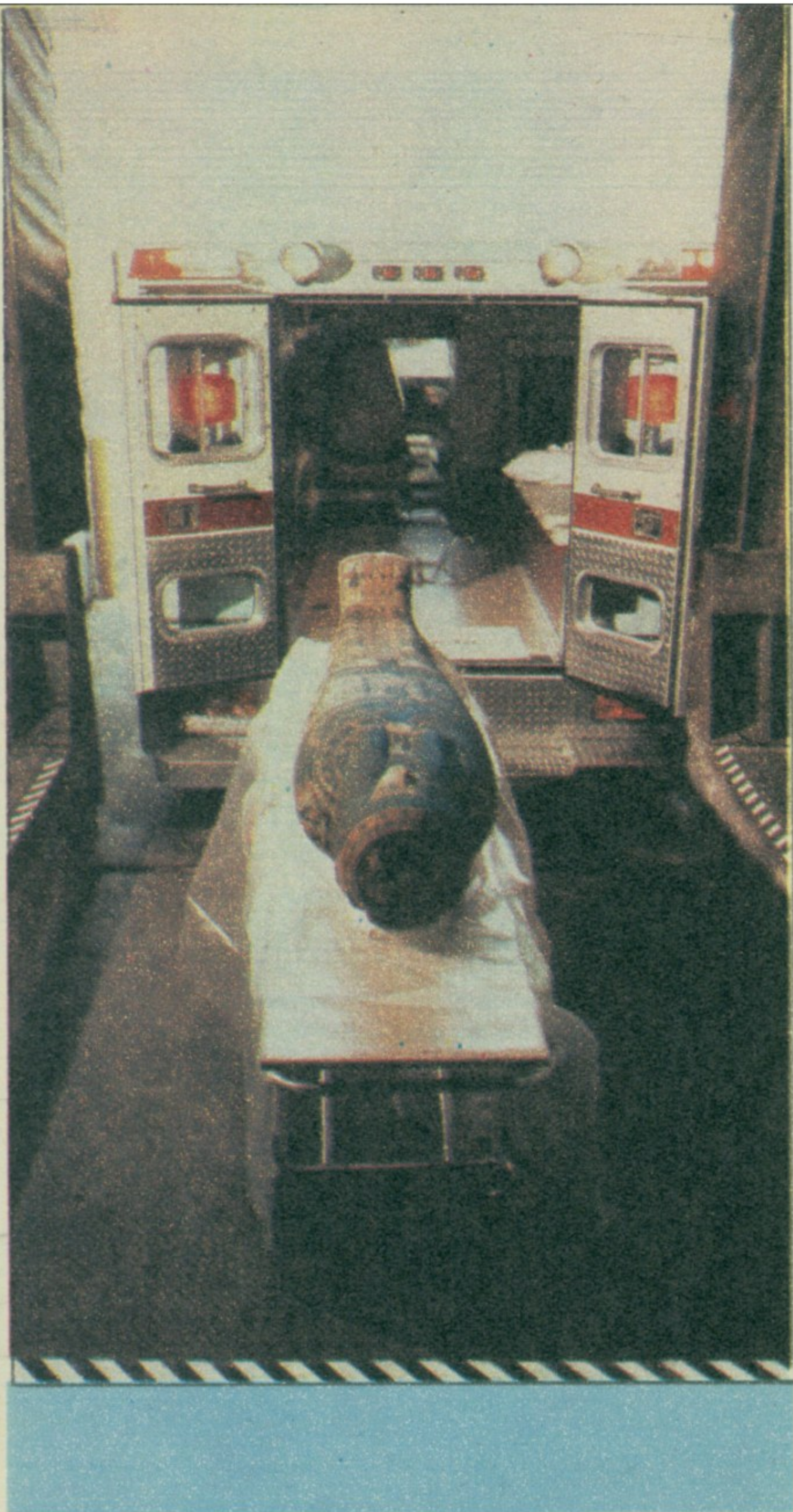
Др Мајрон Маркс, радиолог Бостонске болнице, снимио је мумије на скенеру. Свом последњем пацијенту, једној младој Египћанки, омогућио је третман у три димензије. Резултати су задивљујући

начињен је 271 снимак. И док је свих 15 претходних мумија из Музеја лепих уметности у Бостону прегледано истим поступком, Та-бес је имала привилегију да на њој буде примењен нарочит метод. Захваљујући систему Setax 1500 X, који се иначе користи за реконструкцију код снимања кука и вилице, компјутер је тако обрадио слику да се она појавила у три димензије.

– Био је то истински „come back“ (повратак) певачице Та-бес и то право на екран! – каже задовољни др Маркс.

70 дана у соли

Научници се слажу да није у питању само необичан хоби једног лекара већ да ови експерименти имају изузетну

важност. Између осталог и зато што су доказали да су стари Египћани патили од истих болести као и ми. Тако је Неспах, супруг Та-бес боловао од шећерне болести. А што није откривен ниједан случај рака тумачи се тиме што је 15 мумија сувише мали узорак да би се на основу њега могао донети коначан закључак, а и на том малом броју „модела“ направљен је ограничен број огледа.

Скелерска истраживања омогућила су да се сазна и нешто више о самом поступку мумифицирања. Препарирање умрлог трајало је и по неколико месеци. Из мртвог тела извлачени су мозак и сви унутрашњи органи, осим срца, а шупљине су испране палминим уљем, натапане сољу, битуменом и миришљавим тварима. Затим је тело остављано 70 дана у природној соли. „нитрону“ (натријум карбонату кога има у неким египатским језерима) и конач-

но увијало у траке и повоје натопљене смоластим или алкохолним супстанцама. И док су код већине мумија унутрашњи органи чувани посебно, скелерски снимци у Бостону открили су нешто необично: траке ланеног платна појавиле су се на екрану као плаве тачкице, а жуте и црвене јасно оцртавају унутрашње органе Та-бес који су умочени у смолу пре но што су враћени на своје место!

Утврђено је и да су постојала два начина извлачења мозга а да се лобања при том не отвара. Пре 3000 година, кад је живела Та-бес, мозак је вађен помоћу нарочитих кука – кроз нос. Али, снимци једне старије мумије које је начинио др Маркс открили су старији и примитивнији метод: извлачење кроз синусе, испод очију.

Компјутер је омогућио да се добију снимци на којима су потпуно уклоњене платнене

траке натопљене лавандом. Појавила се „права“ Та-бес са дугом косом (улепљеном смолом) спуштеном низ леђа. Њен нос био је доста дуг и повијен и није нимало личио на онај насликан на саркофагу.

Бићу лепа мумија

Рад професора Маркса неће остати у уском кругу његових колега, он се управо спрема да у септембру 1988. године у Бостону отвори изложбу на којој ће Американци моћи да виде „слике“ које оживљавају људе и жене који су живели пре више од 25 векова.

Да би могао да изведе своја оригинална истраживања, др Мајрон Маркс морао је да положи високу „кауцију“ од 75.000 долара Музеју лепих уметности у Бостону, на име осигурања ових мумија које су њихово драгоценост власништво. Али, Маркс не жали.

дошао је до спектакуларних открића.

– Открио сам да су многи балсамери били „фушери“, нису свој посао обавили како треба. Владари, високи функционери и њихови ближњи, у које спадају и „свете животиње“ (мачке, крокодили и сл.) имали су квалитетно балсмовање које се скупо плаћало, а сиромашни су морали да се задовоље само премазивањем асфалтом док им је утроба испрана соком од рена и сланим раствором. Иначе, све су мумије идеални пацијенти. Та-бес се никад не жали, чак ни последњи пут кад је била пуна четири сата на испитивању.

Стари Египћани балсмовали су се да би себи продужили живот и после смрти. – Ја ћу – каже др Маркс – једног дана бити лепа мумија. И бићу врло срећан ако ме неко кроз 2000 година буде испитивао овако као ја Та-бес.

В. Милићевић

ДОГОДИЛО СЕ У...

Амстердаму. Сматрајући да чистачи улица овог града нису добро обавили свој посао, чистачице које раде на Амстердамском универзитету удружиле су своје снаге и с великом муком одгурале до најближег канала један повећи блок камена. Може се замислити колико су непријатно биле изненађене кад су сазнале да је камен ремек-дело апстрактног вајара Редекера и да представља — коња.

Сиднеју. Извесног Цона Малнеса сматрају најжигавијим човеком Аустралије. Малнес има безмало сто година. Досад га је двапут ујела отровна змија, три пута га је прегазио аутомобил, четири пута мотоцикл и седам пута су га оборили и прешли преко њега непажљиви бициклисти.

Ирској. Фармер Цими О'Конор из околине Даблина обично се вози кочијом у коју је упрегнута стара кобила Аристократкиња. Не желећи да замара своју љубимцу, досетљиви Ирац придодео је кочији мотор од мотоцикла јачине 12 коњских снага. Тако, у ствари, кочија гура кобилу која на копитама има неку врсту ролшуа. Ипак, кочијом управља кобила okreћући предња копита лево или десно.

Милвокију. „Жао ми је, али закаснили сте...” — овим речима дочекала је Шила Мајлер, благајница једне радње двојицу бандита који су, уперивши у њу оружје, тражили да им преда дневни пазар. И заиста, благајница их није преварила кад им је рекла да су закаснили — само десетак минута пре тога тројица провалника одузела су јој сав новац из касе.

Кентакију. Ван себе од запрепашћења била је стјуардеса једног путничког авиона када ју је Мајкела Робинс замолила да јој донесе новине да би читањем скратила време. Мајкела, наиме, има свега тридесет и четири месеца и сама чита, како је њена мајка објаснила стјуардеси, већ од свог четрнаестог месеца.

Блекпулу. Трогодишњу Џејн Бондел морали су хитно да превезу у болницу јер јој је живот био у опасности. Истовремено је и њена мачка љубимица однета на ветеринарску клинику. Наиме, оне су заједно испиле боцу шерија које се девојчица докопала кад је једног дана остала сама у стану.

Лондону. Велико узбуђење и изненађење изазвала је једна велика провална крађа извршена у главном граду Енглеске. Провалници су из једне фабрике играчака однели пун камион лутка које говоре. Уместо да покушају да их продају испод руке, лутке су сместили у напуштен магацин и ту се играли с њима. Све док их неко није пријавио и није стигла полиција.

Италији. Породица Малоја из села Јупере у Италији приметила је да им крава даје много мање млека. Домаћин Винченцо наслутио је да би неко могао кришом да музе његову краву. Једне ноћи ушуњао се у шталу, сакрио иза сена и стао да чека крадљивца. Мало касније у шталу је ушла његова мачка, легла уз краву и почела да сиса млеко.

СОВЈЕТИ ПЛАНИРАЈУ НАСЕЉАВАЊЕ МЕСЕЦА

Космодром на Месецу, врата за даље освајање космоса... О томе су маштала поколења научника а маштари увелико градили целе вароши на првом Земљиним космичком суседу. Данас стручњаци многих земаља већ цртају прве контуре будућих насеобина на Месецу. Ко зна, можда ће се десити да због пренасељености, Месец некад, назову другом кућом човечанства.

Засад су планови скромнији — изградити научну лабораторију. Научници верују да ће, захваљујући управо њој, одговорити на многе земаљске загонетке. Јер, не Месецу је могуће извести јединствене експерименте који су немогући на нашој планети, створити фантастичне технолошке процесе. Монтира ли се оптички телескоп, биће могуће да се много јасније осматрају и најудаљеније звезде. А уз помоћ радио-телескопа моћи ће да се завири и до граница саме васионе.

Уосталом, и сам Месец крије многе тајне. Рецимо, научници се још препиру о његовом постанку и пореклу. Да би се одговорило на сва питања, а њих је много, неопходна су истраживања, и то из сталне базе.

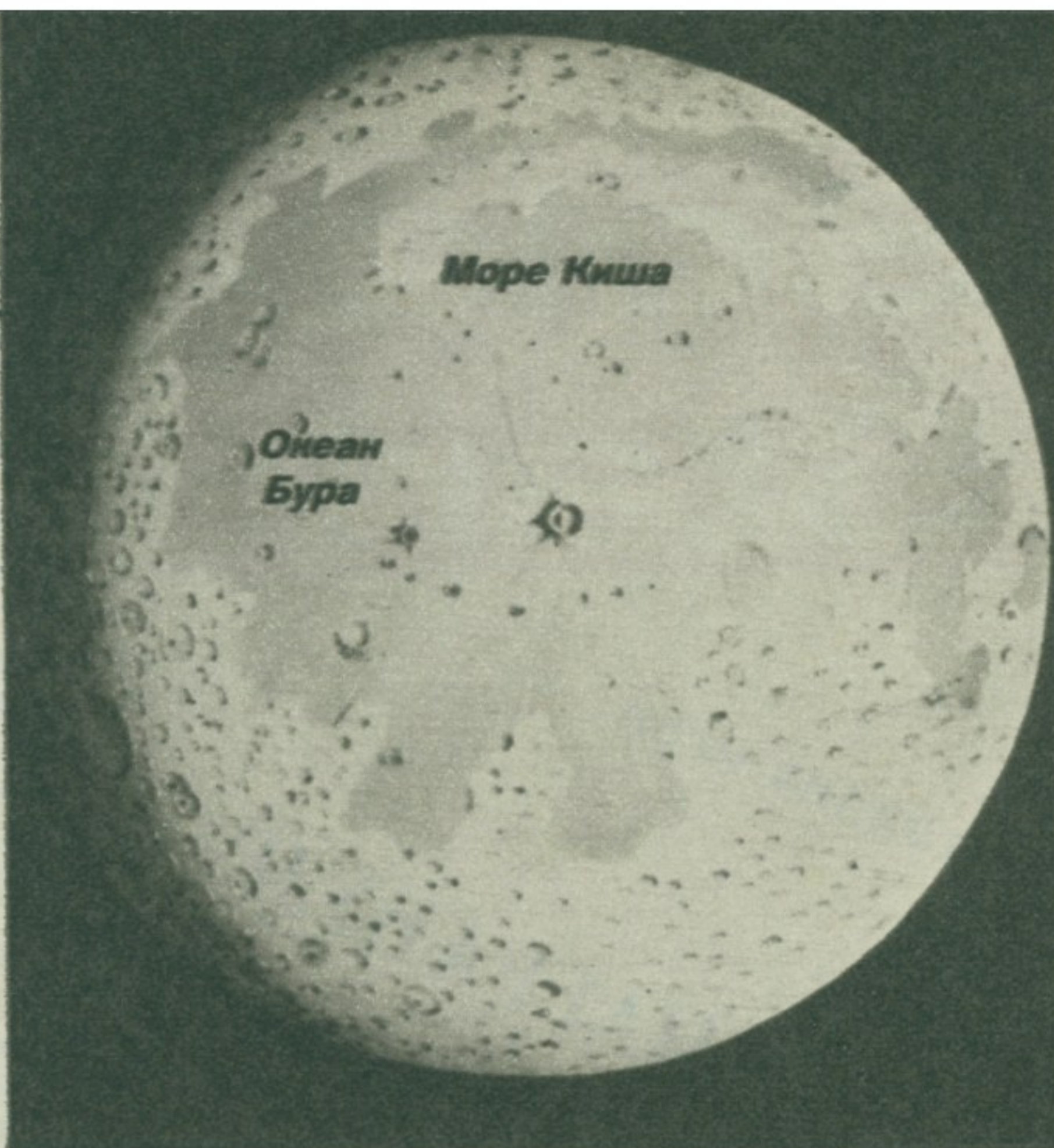
Али, из чега је заиста настао Месец?

Кисеоник на граме

Месец је настао из... Месеца. Тако тврди Владислав Шевченко, доктор физико-математичких наука, и наводи да су совјетске аутоматске станице доставиле на Земљу узорке Месечевог стења. Стручњаци су их издрили, помешали с водом и добили... бетон. Покушали су да испекну ту земљу и закључили да је изузетно згодна за прављење опека и грађевинских блокова. Поред тога то стење је сјајна заштита од космичке радијације.

А како доћи до метала? И та загонетка је, изгледа, решена. У Месечевом стењу налазе се и титан, и гвожђе и алуминијум. Истина, у везаном стању. Чини се да је наш најближи свемирски пратилац намерно скривао своје богатство, све до наших дана. На пример, воду.

Да, да, има на Месецу воде! Само што је и она скривена у камену — илмениту. Да би је „оживели“, неопходно је стење загрејати заједно са водоником. Узгред, као нус-

Месечев глобус с тачкама које се предвиђају као места будућег совјетског космичког десанта.

ДЕСАНТ НА ОКЕАН БУРА

Веровали или не, тек, на Месецу се налази све што је неопходно за живот људи. Само треба запалити ватру...

производ те реакције појављује се — чисто гвожђе. Где наћи водоник? На површини. Сунчев ветар је милијардама година водоником засићивао Месечево тло.

Из илменита — који се показао чудотворан — могуће је добити и кисеоник за дисање. И у овом случају решење је у загревању камена. Килограм минерала даје више од 100 грама кисеоника!

Дакле, на Месецу се налази све што је неопходно за живот. Нема једино хране.

Њу је потребно довозити са „мајнице Земље“, све док се у бази не изграде стакленици. Наравно, сад је још тешко замислити вртове на Месецу, зрело класје. Међутим, недавно је у Совјетском Савезу завршен занимљив експеримент — у земљиште донето са Месеца посађено је биље које се, на опште задовољство, примило. Научници су потом израчунали да на посебним плантажама може да израсте до килограм и по биљне хране на дан за сваког члана посаде.

Базу на Месецу није довољно опскрбити само водом, ваздухом, храном и грађевинским материјалом. Потребна је и енергија, а око ње се научници споре. Једни спас виде у нуклеарном извору, чак и термонуклеарном, пошто на Месецу постоје велике резерве елемената неопходних за добијање нуклеарне енергије. Други предлажу коришћење Сунчевих батерија које ваља размести на половима где је светлост, мање-више, постојана. За дугих Месечевих ноћи електростанице ће мировати.

Што се осветљења тиче, ту нема тешкоћа. Под природном „светиљком“ с наше Земље, посада на Месецу ће радити у условима сличним познатим северним белим ноћима.

Ка другим планетама

Први озбиљни пројекти Месечевих лабораторија појавили су се пре отприлике 20 година. Истина, тада су инжењери и конструктори били заражени превеликим оптимизмом. Сада се не журе, темељно се проучава сваки детаљ.

За будући десант на Месец совјетски научници су изабрали западни руб Океана Буре. Разлог је прилично једноставан: овде су се већ спуштале две совјетске аутоматске станице — „Луна-9“ и „Луна-13“ — и постоји добро искуство. Овде је, још, много лакше доставити терет јер је, по прорачуну балистичара, много мањи утросак енергије. Поред тога, на овом простору налазе се и богата налазишта илменита. Међутим, могуће су и измене ако совјетске аутоматске станице — чији се полетак очекује почетком 90-тих година — нађу неко боље место.

Кад се коначно утврди место десанта, предстоје инжењеријска мерења препуштена аутоматским станицама. Потом пут Месеца крећу први извиђачи — четири човека са два теренска возила оспособљена, разуме се, за кретање по површини Земљиног сателита. Они ће имати задатак да за 30 дана изаберу тачно место где ће да се постави база. Монтажери, грађитељи и истраживачи долетеће на Месец чим приме све неопходне податке. У тој фази десанта предвиђено је осам летова. Девети ће на Месец однети стални састав посаде прве ванземаљске базе. Тада ће, на лицу места, почети планирање непосредних задатака.

Освајање Месеца, тврди већ помињани совјетски научник Шевченко, грандиозни је пројекат с којим би човечанство могло да закорачи у треће хиљадугодиште. Наравно, судбина овога умногоме зависи од тога да ли ће се велесиле споразумети о мирнодопском коришћењу космоса. Сложе ли се, врло је вероватно да у првим десетлећима 21. века предстоји и практично освајање Месеца и његово коришћење као одскочне даске за летове ка другим, удаљенијим планетама.

П. М.

Soko Štark

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

НОВО

НОВО

НОВО

НОВО

Наградна игра

**PETIT
BEURRE**

НАГРАЂУЈЕ

Мопеди, бицикли, летовање на мору и друге вредне награде

НОВО

НОВО

НОВО

НОВО

Следећа три месеца трајаће велика наградна игра РО „Соко Штark“ (нашег познатог произвођача кекса, чоколаде и бомбона) и „Политикиног Забавника“. Сваког месеца учеснике наградне игре очекују вредни поклони које је за вас обезбедио „Соко Штark“. Игра траје три кола (по месец дана), а у сваком колу награде су: „томос“ мопед, два бицикла BMX, седмодневно летовање на мору за две особе, десет видео-игрица и двадесет поклон пакета „Соко Штark“.

Да бисте учествовали у наградној игри, потребно је да сакупите пет купона из паковања кекса PETIT BEURRE (картонско паковање од 500 g) и пошаљете их на адресу „Политикиног Забавника“. Не заборавите да на полећини коверта напишете своје име и адресу.

Рок за слање купона првог кола наградне игре је до 11. априла 1988. Сви купони који стигну са закашњењем улазе у друго коло наградне игре. Награде сваког кола извлаче се жребом пред заједничком комисијом РО „Соко Штark“ и „Политикиног Забавника“. Наша адреса је: „Политикин Забавник“, Македонска 29, Поштански фах 124, 11000 Београд, са назнаком – За наградну игру „СОКО ШТАРК“.

**PETIT
NAGRADNA IGRA
BEURRE**

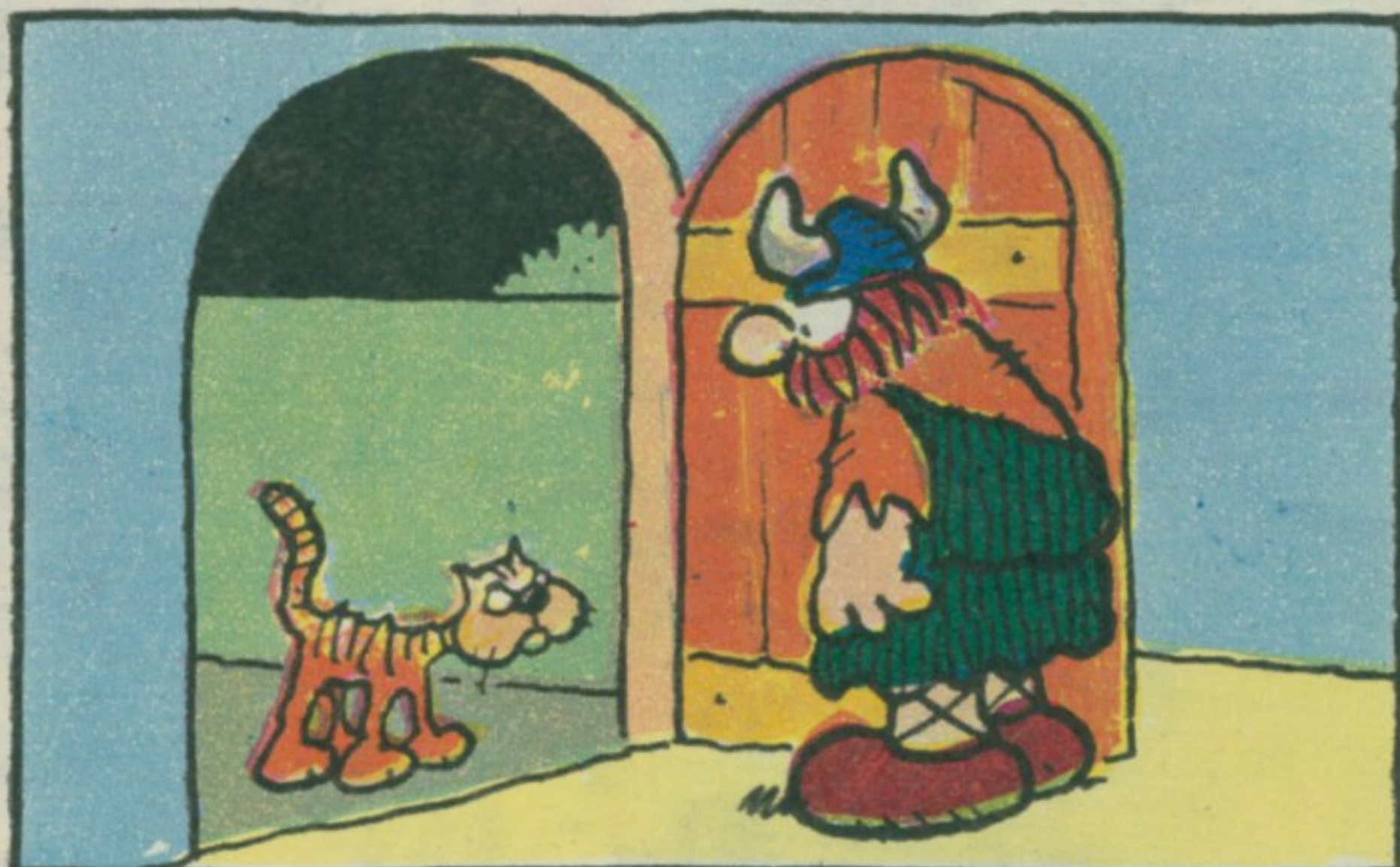
**Soko
Štark**

Купон који ћете наћи у паковању кекса

PETIT BEURRE од 500 g

DIK
BROWNE

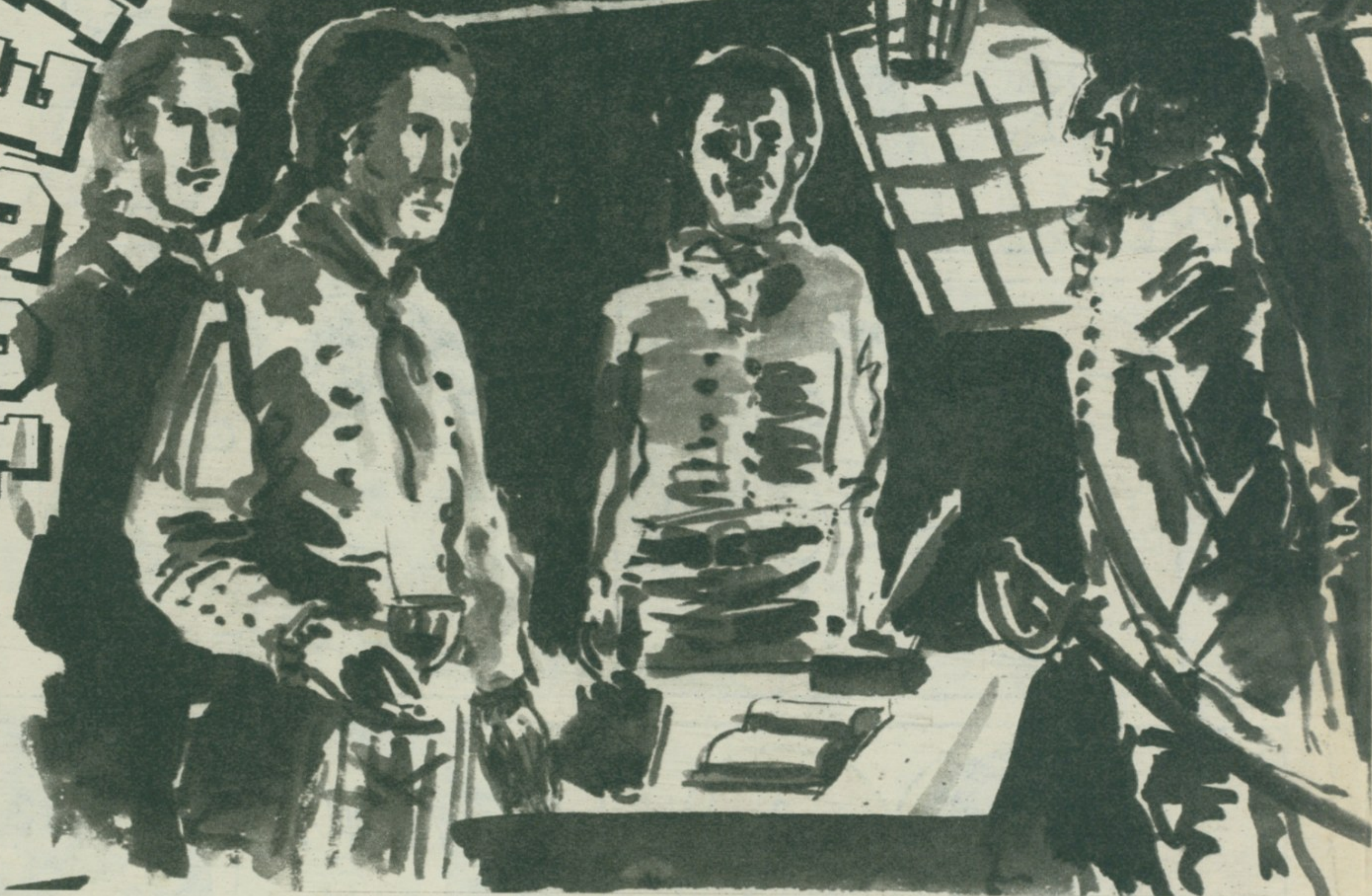
ХОГАР СТРАШНИ

УБИСТВО
на
пучини

КОГА СУ СВИ

УОДВЕЖ

Већина посаде била је у унутрашњости брода, а капетан је полако корачао по задњој палуби. Пришао је десној страни брода, ослонио се на ограду и погледао у висину где су се три огромне катарке снажног једрењака оцртавале на тропској месечини, када је чуо узвик са степеница:

— Капетане! — јавио се несигуран глас из помрчине.

— Дођи горе, Блоре — рекао је Кук препознавши глас кормилара на стражи.

— Ради се о Прауту, надзорнику палубе — рекао је Блор када је пришао капетану. — Мртав је. Нашао сам га на средњој палуби како виси преко ограде. У леђима му је нож. Ништа нисам дирао.

Капетан је оклевао један тренутак посматрајући доњу, главну палубу која је била

прекривена сенком. Све то може да буде само обична неумесна шала. Људи су већ одавно почели да праве неприлике, желели су да се врате кућама после Новог Зеланда јер је посао због кога га је Адмиралитет послао био завршен. Људи су чезнули за кућом и посада је почела претерано да пије. После једног испада који је уследио због претеране употребе грога, капетан је морао да ограничи употребу алкохола и запрети ригорозним мерама.

— Праут је изгледа много пио, господине — рекао је Блор. — Страховито заудара на алкохол.

— Донеси га овамо — одлучно је рекао капетан. — Нека ти помогне кувар Хикс, видим да у кухињи још гори светло.

— Да, господине, али... — рекао је тихо Блор и окренуо главу.

— Али шта?

— Чини ми се да је баш Хикс могао то да уради, господине, због онога што се догодило јутрос.

— Нека ти Хикс помогне — поновио је капетан.

Где је леш?

Бродски лекар Монкхаус, брдо од човека, стајао је поред капетана, који је са јако стиснутим уснама деловао одлучно, док су Блор и кувар Хикс спуштали тело на палубу. Било је још топло, а лице надзорника палубе изгледало је смирено као да није био свестан да ће овако изненада и на насилнички начин окончати живот.

— Као да глог извире из свих његових пора, господине — рекао је Монкхаус. — Тако бар заудара.

— Зар ово није страшно? — рекао је мали, бледолики ку-

вар у белој кецељи која се пресијавала на месечини.

По капетановој наредби Монкхаус је уз мало муке извукао нож из леђа мртвог човека на шта је Блор пустио неки звук као да се гуши, удаљио се и савио преко ограде.

— Обичан месарски нож — рекао је капетан. — Исти као онај који ти користиш, Хиксе.

— Баш сам се питао где је нестао — рекао је кувар. — Од синоћ га нисам видео.

Капетан је бацио поглед на куvara и рекао:

— Уђите у кабину. Сви.

У кабини је било топло и пријатно. Високи капетан мршавих образа и великог носа за тренутак је заостао, деловао је као кула међу осталима.

— Седите — рекао је спуштајући се у столицу за писаћим столом. Погледао је Блора који је био потпуно зелен у лицу. — Ти боље остани поред

Илустровао Драган Јовић Лисица

МРЗЕЛИ

Био је 11. јун 1770. године. Брод Његовог Величанства „Индевер“ пре четрнаест месеци напустио је Енглеску и те ноћи, док је истраживао воде на неких три стотине километара далеко од обале „Нове Холандије“, капетан Кук се сучио са задатком који није могао да реши ни квадрантом ни калибарским шестаром

врата – додао је и окренуо се ка кувару.

– Шта се то догодило јутрос између тебе и Праута?

Ово неочекивано питање зауставило је Хиксу дах.

– Па, мало смо се посвађали... као и обично – промрмљао је Хикс и додао: – Њему нико није могао да угоди и...

– Боље би било да ја објасним – прекинуо је куvara бродски лекар. – Пролазио сам јутрос доле док се делио доручак и чуо сам како Праут малтретира Хикса и враћа му јело.

– Да – умешао се Блор – већ неколико месеци био је неподношљив. Јутрос је два пута захтевао од Хикса да му донесе нешто друго за јело. Онда се Хикс разбеснео и гађао Праута тигањем у главу. Да се Праут није измакао на време, убио би га.

– Али ја га нисам убио – промуцао је кувар.

– Не можеш да тврдиш да ниси покушао – рекао је тихо капетан. – А што се тиче тога какав си кувар и сам сам те неколико пута гађао посуђем, ако се сећаш?

– Дајем све од себе – бранио се кувар.

– Постоји само један разлог због кога мислим да га ниси ти убио – рекао је капетан гледајући куvara као што би неко гледао бубашвабу на белом столњаку. – Мрзео си Праута, то нам је свима јасно. Али ти не би дозволио да умре тако безболно. Пошто си знао да сам наредио да се свако ко буде ухваћен пијан веже за стуб на прамцу, ти би га сигурно пријавио и уживао да гледаш како умире од глади и жеђи.

Кувар је климнуо главом.

– Тако је, господине.

Лекар је померио своје гломазно тело у намери да устане, али се предомислио.

– Има још неко ко је могао то да учини – рекао је полако. – Мада...

– Настави кад си почео – наредио је капетан.

– То је млади Вилијам Бакус. Ово му је прва пловидба, али брзо учи. Мада се мени тај младић допада, треба да будемо праведни и према кувару. Ни Вил се није слагао са Праутом...

– Бакус то не би учинио – упало је Блор доктору у реч. – Он је фини момак, чита Библију.

– Ипак, мислим да је он кривац – био је упоран Монкхаус. – Његова мрежа за спавање била је поред Праутове и Праут га је по целу ноћ будио јер није могао да спава. Стално су се свађали због тога.

Тело је нестало

Капетан је уздахнуо. Није смео да дозволи да убиство прође некажњено, нарочито сада када је посада и без убиства била узнемирена. Морао је да открије убицу да се овако нешто не би поновило.

– Доведи ми Бакуса – рекао је Блору.

Баш када је капетан хтео да каже Хиксу да може да иде, улетео је Блор у кабину и једва успео да каже да је Праутово тело нестало.

По капетановој наредби сва четворица су кренула да траже леш, али без успеха. После два сата претраживања брода закључили су да је тело несрећног Праута завршило у таласима. Неко га је бацио преко ограде.

Млади Вил Бакус се на први поглед допао капетану

Куку. Био је висок, мишићав и плав. Могао је да има око деветнаест година. Ушао је у капетанову кабину очигледно узнемирен, али сасвим присебан.

– Седи, Бакусе – рекао је капетан. – Надам се да ти је Блор рекао шта се догодило Прауту.

– Да, господине.

– Чуо сам да се вас двојица нисте најбоље слагали. Зашто?

Бакус је испричао о непријатностима које му је стварао Праут, како му није дао да спава, отприлике све оно што је раније и Монкхаус рекао.

– Молим вас, господине, верујте ми да сам се трудио да не мрзим господина Праута, без обзира што се тако ружно понашао према мени.

– Разумем. Господин Блор ми је рекао да редовно читаш Библију.

– Да, господине. Обећао сам оцу да ћу је читати и да ћу поштовати оно што она говори. Трудим се да не мрзим људе.

– Да ли знаш да је Праут био јако пијан кад је убијен?

– Господин Блор ми је то рекао, господине.

– Да си хтео да му нанесеш зло и установио да је пијан, да ли би га пријавио некоме од официра да га казне како сам ја наредио?

– Не знам, господине.

Капетан Кук је врхом своје луле показао врата кабине.

– То би било довољно за сада, Бакусе – рекао је.

Следећег јутра капетан је сео за свој сто, прилично уморан и замишљен, и почео да пише: „Пошто сам провео целу ноћ испитујући морнаре и официре, дошао сам до закључка да је Праут стварно малтретирао само два човека – Бакуса и Хикса – и да је могао да умре само од њихове руке. Остали на броду некако су успевали да изађу на крај с њим, а један од њих, Блор, чак није ни био у завади са Праутом. Али Блор је нашао тело. Међутим, чини ми се да је Блору стварно позлило када је видео како доктор Монкхаус вади нож из Праутових леђа, па сматрам да је мала могућност да је он то учинио. Бојим се да ћемо тешко решити Праутово убиство уколико не смислим нешто...”

Сирће или бренди

Већ следећег јутра капетан је решио проблем.

Замолио је Монкхауса да позове Бакуса, Хикса и Блора у његову кабину, а он је насуо пиће у три чашице и ставио их на свој сто једну поред друге. Када су сви стигли, он им се обратио са смешком.

– Желео сам да заједно попијемо ово пиће и тиме прославимо откривање Праутовог убице.

– Зар знате ко је? – упитао је изненађено Бакус својим младалачким гласом.

– Знам и рећи ћу вам ко је када наздравимо. Али немојте да пијете док ја не дам знак – рекао је капетан показујући на поређане чаше. – Пре него што наздравимо, молим вас да мало уживате у мирису овог дивног брендија. – Капетан је подигао чашицу, принео је носу и помиришао, а остали су следили његов пример. – А сада испијмо – рекао је и у једном гутљају попио пиће. Погледао је три човека која су стајала с друге стране стола. Двојица су га зачуђено посматрала држећи пуне чаше у рукама. Трећи је плувао док су му очи биле пуне суза, а чаша у руци празна.

– Зар не волиш сирће, Хиксе? – упитао је тихо капетан. – Да си могао да осетиш мирис, не би га попио. Остали нису попили. Ти си убио Праута, зар не? Ти не би пропустио да га пријавиш и да гледаш како по бродској наредби данима скапава од глади и жеђи. Али пошто ниси осетио мирис алкохола, убио си га на брз и лак начин, што не личи на тебе.

– Ви не знате шта говорите, капетане – једва је изговорио кувар кроз сузе које је изазвало сирће. – Ја сам био у кабини када је нестало тело. То је урадио убица, значи да ја нисам убица.

– Јеси, Хиксе – рекао је тихо Бакус. – Ја сам те видео кад си га убио. Али пошто је Праут и мене мучио као и тебе, ја сам га бацио у море да те не би казнили због тога. Мислио сам да си и мене осветио, али ме је стално гризла савест. Сада, пошто је бог учинио да капетан Кук открије истину, више ни ја нећу да је кријем.

– Ти мали пацове! – Хикс је избежумљено кренуо према Бакусу али га је Блор ухватио за крагну и чврсто држао док се није смирио.

– Исувише често си ми доносио загорео ручак – рекао је капетан. – Свако коме тако често загори јело, Хиксе, сигурно има оштећено чуло мириса. И тако си се, као што видиш, одао.

Касније, када су Бакус и Блор отишли, а Хикс био на сигурном месту под катанцем, капетан је рекао Монкхаусу:

– Заменили смо једну беду другом, Монкхаусе.

– Како то мислите?

– Како ћемо сада да нађемо другог куvara. **М. Ј.**

Скупа мотористичка носталгија

ЖЕЉО МОЈА!

„Бугати“, лепотан од осам
цилиндара, из 1932.

Идеја се родила у Модени, италијанском граду где су одгајени многи расни аутомобили. Главни човек пројекта Бугати је инжењер Паоло Станини. Он је пре тридесет година био десна рука Ферућа Ламборгинија када је овај „краљ трактора“ увртео у главу да направи аутомобил леп и снажан као „ферари“. Из овог каприша настао је шездесетих година чувени „миџура“.

Поред Станинија за „бугати“ друге генерација загрејала су се браћа Артиоли, индустријалци из Модене којима су лепо аутомобили слаба тачка. Они су узели тридесет пет процената акција фирме „Бугати интернешнал“ на челу које су Шведани, а уз помоћ и „Месије хиспано бугати“, француског предузећа аеронаутичке тране које је дозволило употребу марке.

Да би се „бугати“ оживео, потребно је најмање четрдесет милијарди лира, пре свега за изградњу радионица на површини од седамдесет хиљада квадратних метара у близини Кампогалијана, између аутостраде Сунца и аутостраде Бренеро. Запослених ће бити четрдесетак и сви ће радити само на једном моделу аутомобила. Први треба да буде готов у пролеће 1989. године.

Програм „нови бугати“ веома је амбициозан. Пројектовати и склопити аутомобил технолошки испред свог времена, полазећи практично од нуле, захтева много времена, много новца и мудро разрађену стратегију.

На техничком плану зна се само једно и једино: се на мотор: имаће, кажу, дванаест цилиндара – као „ферари“, „ламборгини“, „јагуар“ и, сада, „BMW“ – и запремину од пет (неки тврде тринаест) хиљада кубика. То, данас, значи јачину од најмање четиристо коњских снага.

Поново рођени „бугати“ моћи ће да се похвали једним рекордом, а то је цена. Због склапања у малим серијама и ручног прављења многих делова „бугати“ друге генерације никако не може да кошта мање од четиристо милиона лира (око четрдесет милијарди старих динара).

Намећу се питања и да ли ће аутомобил, који је још у замисли, моћи да буде завршен на време као и да ли ће се исплатити с озбином да произвођачи гарантују највише једно

Еторе Бугати, Еторов син и возач
тркачких „бугатија“.

до два возила дневно. Али, оптимизам људи који га праве и финансирају није без основа. Ево примера.

Мала серија аутомобила „ферари Гто“ распродата је за трен ока а многи су, само да би га се дочекали, платили суму двоструко већу него што је коштао (четиристо милиона лира уместо двеста). Или, мање од десет срећних Италијана на листи чекања до пролећа за савршени „порше 959“ (погон на сва четири точка, 450 коњских снага, брзина од преко 300 километара на час, само 200 направљених возила, цена 420 милиона лира) свако-

**Страст према старим
чувеним аутомобилима
у свету се не стишава.
И док се око њих
на аукцијама грабе милијардери,
у Италији
почиње операција спасавања
аутомобилског
Титаника који већ педесет година
припада
легенди**

дневно добијају понуде да за милијарду лира уступе кола.

Огроман подстрек програму „бугати“ друге генерације дала је громоласна пројаја на аукцији једног „бугати роајала“ из тридесетих година. А крајем новембра прошле године у салонима аукцијске куће „Кристиз“ један „роајал“ отишао је за дванаест милијарди лира.

Грозница за старим скупоненим аутомобилима не јењава захваљујући европским и америчким колекционарима (и препродавцима) којима су се, недавно, придружили и пребогати Јапанци. Светски шампионат који је осво-

јио Вилијамс у формули 1 с јапанским мотором „хонда“ веома је утицао на пробој Јапанаца у свет аутомобилског колекционарства.

Њихови аутомобили јесу одлични, али за собом немају историју, племенито порекло, традицију, волане од скупогеног дрвета. А свега тога у Европи има. Шта би све дао богати Јапанец, који седи на снажном јену, само да се домогне „бугатија“!

Легенда „бугатија“ развила се од 1910. до 1940. године захваљујући искључиво тенијалиним идејама и непокретном укусу Етора Арка Индора Бугатија рођеног у Милану 1881. у уметничкој породици.

Еторе је рано открио љубав према механици. Већ у двадесетој години, захваљујући свакако и ономе што је понео у тенима, и атмосфери у кући, а и самом тадашњем уметничком и интелектуалном Милану, имао је прототип свог првог аутомобила.

Због овог пројекта морао је да се пресели у француски Алзас где ће сазрети све његове касније идеје. Све до 21. августа 1947. када је, не богат и увређен, умро у болници у Неју оставивши Француској у наслеђе благо једне легенде.

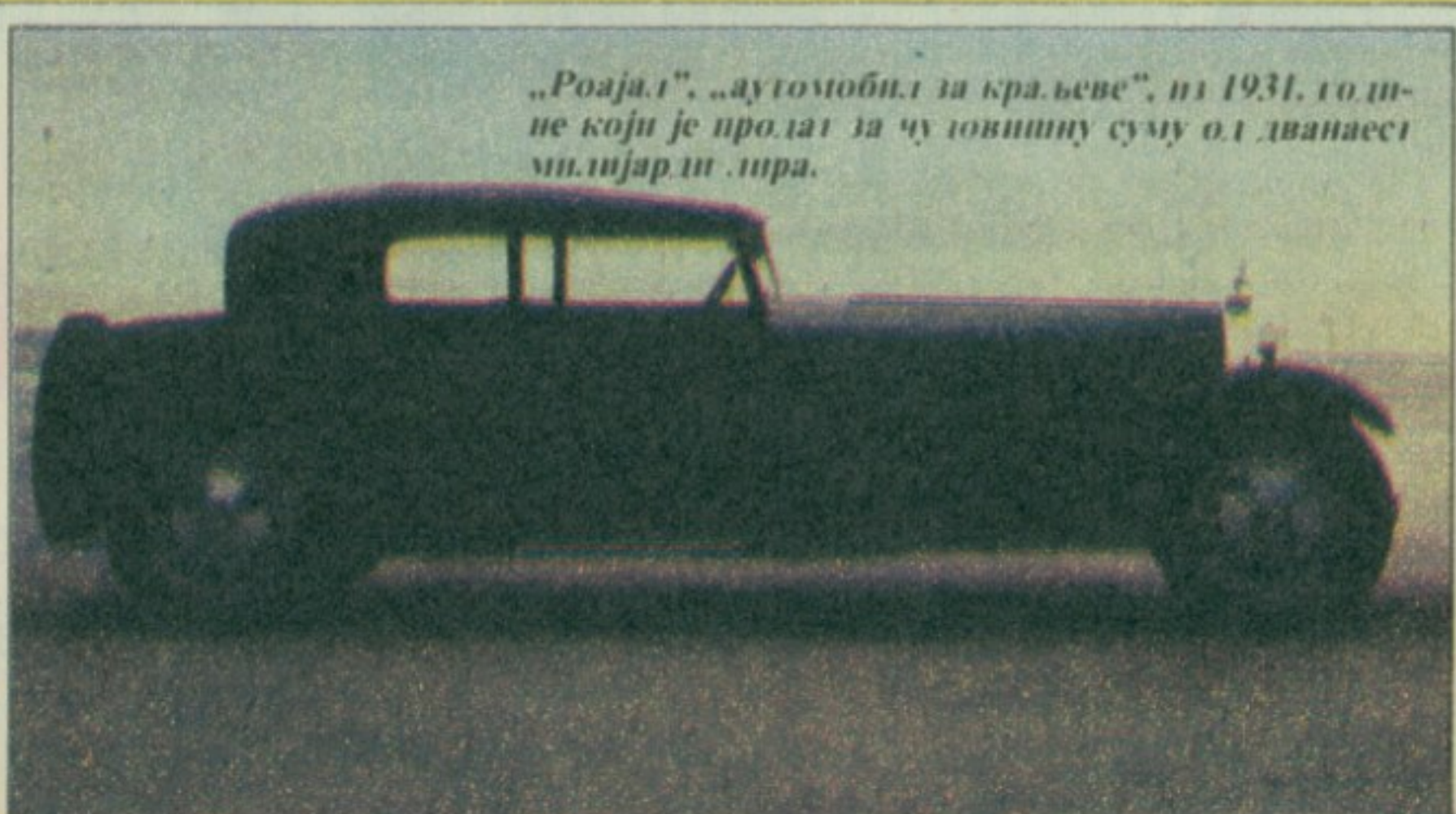
Између 1924. и 1927. године аутомобили „бугати“ су победили у 1851. трци под бујним надзором Етора Бугатија који је волео да носи одела за јахање и ципеле по мери с нацртаним пожним претима.

Ремек-дело, од четрдесет седам остварених модела „бугати“, укупно седам и по хиљада аутомобила, био је „роајал“ – огромно три тоне тешко „возило за краљеве“ са осам цилиндара и запремином од тринаест хиљада кубика које се кретало брзином од сто педесет километара на сат.

Хоће ли „бугати“ друге генерације, када изиђе из будућих радионица у Модени, успети да се приближи слави ове легенде? То је тешко прогнозирати јер се, у ствари, о самом пројекту зна сасвим мало. Готово све чува се као тајна. Сигурно је, само, да ће носити чувену ознаку: првену овалну плочину на којој белом словима пише BUGATTI, и иницијале ЕБ с намерно погрешно окренутим е.

Вероватно је и само то довољно да се садашњи љубитељи аутомобила плаве крви сасвим разгуде.

Б. Дожић

„Роаја“, „аутомобил за краљеве“, из 1931. године који је продат за четири милијарде лира.

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

ПОСЛЕДЊИ ЛЕТ „ЗВЕЗДАНЕ ПРАШИНЕ”

Док се мали двокрилац борио да савлада Стеновите планине, изненада га је ударила снажна ваздушна струја. У отвореној кабини налазио се пилот

М ајк Рајан је био усхићен док је полетном пистом возио своју „Звездану прашину”, мали отворени двокрилац. Овај двадесетосмогодишњи пилот из Холивуда био је у Тенесију на аеро-митингу и посети породици и сада се враћао у Лос Анђелес.

Никакве акробације које је дотад изводио нису могле да се упореде са узбуђењем које је осећао возећи „Звездану прашину”, осам година стар авион који је управо купио. Ветар му је миловао лице а брујање мотора слушао је као најслађу музику. Са кожном капом на глави и наочарима Рајан се осећао као први пилоти из најранијих дана авијације.

Летећи брзином од 184 километра на час, са 450 литара горива, колико је примао резервоар, „Звездана прашина” морала је свака четири сата да се спушта да би поново узела гориво. Рајан је планирао да лети око дванаест

сати дневно и да буде у Холивуду сутрадан увече.

Преноћио је у Новом Мексику и спремао се да узлети са писте у Тукумарију. Метеоролошки извештај је био повољан.

Око седам ујутро већ је био у ваздуху хитајући према западу и поново је осетио чар летења у отвореној кабини. Испод њега пружала се равна бескрајна пустиња Новог Мексика, с десне стране уздизале су се величанствене Стеновите планине.

Рајан се весело обрушио према пустињи, затим се подигао. Изводио је петље, брзе ваљке, лење осмице уживајући у свакој акробацији.

Пуним гасом – надоле!

Напунио је резервоар у Грантсу, последњем аеродрому пре Стеновитих планина. Узлетео је око подне знајући да мора да се попне на висину од 10.300 стопа (3090 m) да би

их безбедно прелетео, али је одмах видео да то неће ићи лако због ваздушних струја и густине ваздуха разређеног на високој температури која је владала тог дана.

Покушао је да добије висину кружећи око гребена. После два круга авион се попео неколико стотина стопа. Када је започео трећи круг, авион је ударила изненадна ваздушна струја. Рајан је чуо само једно „вуууум” када је ветар лупио апарат. Тканина на крилима „Звездане прашине” ударила је као бубањ.

Рајан је инстинктивно пуним гасом окренуо нос летелице надоле да би спречио губитак брзине. Али, када је покушао да извуче авион навише, није успео. „Звездана прашина” је наставила да пада.

Тада је одлучио да заустави мотор и повукао је палицу уназад до краја надајући се да ће се авион спустити на тло као лист када лепрша с гране. То је било опасно, у случају

Илустровао Брана Јовановић

да не успе, али и једини начин да се избегне ударац о земљу носом.

Авион се спустио на трбух на благој низбрици. Ударац је откинуо уређаје за слетање и „Звездана прашина“ је скренула пре него што је треснула о стену.

Из пете вири кормило

У тренутку удараца Рајан је лицем лупио о инструмент-таблу, левом ногом је пробио под авиона а десна се набила на педало кормила правца. Део мотора се сломио и пробушио главни резервоар за гориво. Око 300 литара горива сручило се на Рајана који је, пре него што је изгубио свест, помислио да ће сигурно жив изгорети.

Зачудо, није дошло ни до експлозије ни до ватре. Када се освестио, установио је да су му нос и десни ручни зглавак сломљени, а усне и кожа око десног ока у ранама. Лева нога и чланак били су такође, сломљени. Педала кормила вирила је кроз пету сломљене десне ноге. Ране су јако крвариле.

Губећи сваки час свест због болова и губитка крви, Рајан је некако успео да ослободи повређене ноге. Упревши се лактовима о ивицу пилотске кабине, подигао је тело, скотрљао се на доње десно крило авиона и поново изгубио свест.

Пробудио се око пола два поподне, додавао до кабине и укључио радио-апарат. Није се чуло ништа. ELT, синило му је. То је био такозвани Emergency locator transmitter (одашиљач за хитно локализовање места несреће). Пузећи око разваљене пилотске кабине, нашао је ELT и поставио га на оно што је остало од горњег крила. А онда се још једном онесвестио. Срећом, није знао да батерије драгоценог одашиљача нису мењане пуних пет година.

У Ваздухопловном координационом центру за спасавање (AFRCC) у Скотовој ваздухопловној бази у држави Илиноис, компјутерски контролисан видео-монитор у боји с дигиталном мапом Сједињених Америчких Држава изненада је оживео. На њему су заиграле, палећи се и гасећи се, црвене тачкице у близини Грантса. Један од сателита Међународног система за трагање и спасавање помоћу сателита (SARSAT) ухватио је ELT сигнал. Компјутерски штампач је истовремено откуцао приближну географску дужину и ширину места одакле је сигнал послат и имена пет најближих аеродрома.

Сателитско-компјутерско спасавање

Дежурни техничар чекао је нове податке јер су 97 одсто ELT сигнала лажни аларми. Потврда је стигла педесет минута касније: више линијских авиона ухватило је и пријавило сигнале за помоћ на дужини од неколико стотина километара између Новог Мексика и Аризоне, а Спасилачки центар регистровао је још два сателитска сигнала. Били су слаби (због истрошених батерија у Рајановом одашиљачу), па је било отежано одређивање положаја.

Без обзира што место несреће није тачно утврђено, спасилачке екипе су кренуле.

Рајан је гадно крварио и, знајући да мора да се утопли, с муком је нашао врећу за спавање, ставио је на земљу, одвио и увукао се у њу. Спуштао се мрак.

Када је авион Цивилне ваздухопловне патроле (CAP) из Новог Мексика стигао у Грантс била је дубока ноћ. Летећи изнад те области и хватајући електронске поруке, посада је јавила да најјачи сигнали долазе из предела површине десетак квадратних километара јужно од Грантса.

Како је овај терен веома опасан за ноћно трагање, било је неопходно да у спасавању учествују чланови NELT-а, добровољне организације с тридесетак професионалних техничара.

Спасилачка екипа је имала интерферометре, уређаје сличне радио-телескопима, који су примали сигнале одашиљача ELT на раздаљини од сто километара; примопредајне радио-апарате, портабл компјутере и друге апарате за хватање сигнала.

Чланови NELT-а и локалне екипе за потрагу и спасавање поделили су се у групе које су се кретале и пешке и циповима. Путем радио-уређаја сви су били у вези с Бобом Коуном, чланом NELT-а, који је у својој дневној соби сто педесет километара северно од Грантса у компјутер убацивао податке добијене са сателита, авиона Цивилне ваздухопловне патроле и свих екипа трагача. Компјутер је све више сужавао круг око места одакле су долазили слабаши ELT сигнали.

Осам операција за три недеље

У четири и тридесет ујутро Рајан је чуо कराке. Покушао је да викне, али је успео само да изусте једно промукло „упомоћ“. Готово истог трена угледао је изнад себе два човека с лампицама на шлемовима. Чуо је како један од њих шаље радио-поруку: „Нашли смо га и жив је!“

У року од само три недеље Рајан је издржао осам операција и, срећом, нога му није ампутирана – само је остала мало краћа од друге.

Данас, годину дана после несреће, он носи ортопедску шипелу и поново је у авиону за акробатски лет.

Б. Д.

ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ЗА РАДОЗНАЛЕ

Југословенско

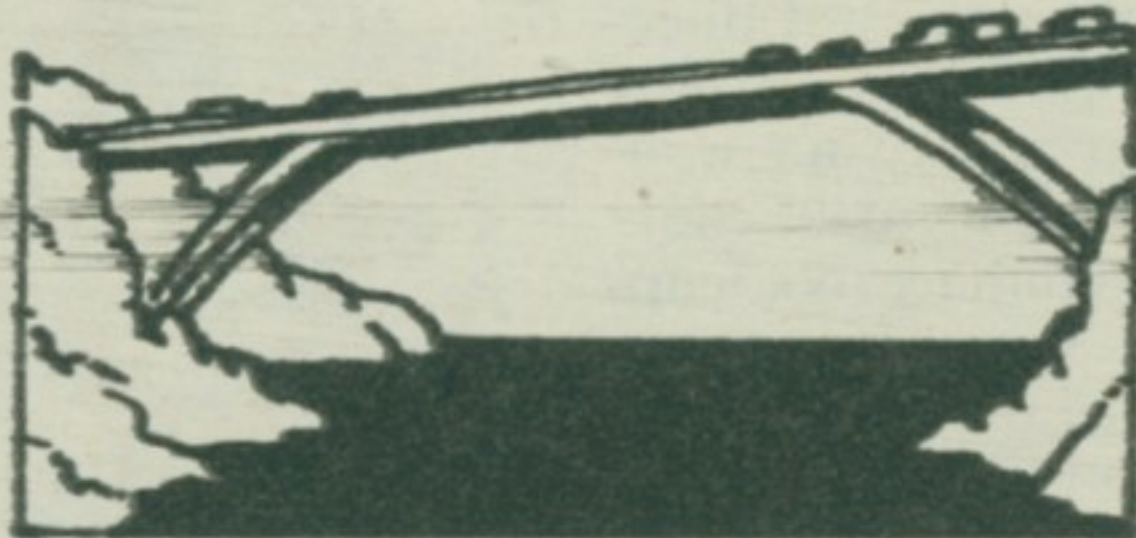
НАЈ

Најдужи тунел

Железнички тунел Созина који се у дужини од 6.171,5 метара, пробија кроз масив истоимене планине у Црној Гори, наш је најдужи тунел уопште. Почиње на крају Скадарског језера, код места званог „Под капом“, а завршава излазом изнад Сутомора. Пробијен је на нашој најновијој прузи Београд-Бар. У току радова из њега је, уз помоћ специјалних машина и 450.000 килограма експлозива, ископано више од 250.000 кубика земље и камена, а уграђено 50.000 кубних метара најквалитетнијег бетона.

Најдужи мост

Титов мост који повезује острво Крк са копном, на растојању од 1440 метара, наш је најдужи и највећи мост. Дело је инжењера Илије Стојадиновића и Станка Шрам. Најдужи југословенски мост је и светски рекордер јер се Велики лук, дужине 390 метара, који пре-

мошћује копно са острвцем св. Марко сматра највећим армирано-бетонским луком на свету. У мост је уграђено 20.660 кубика бетона, 3.420 тона разних гвоздених арматура, 160 тона каблова и ко зна колико још тона разних цевовода, нафтовода и комуникацијских веза. Саграђен је за само четири године.

Најдужи канал

Војвођански канал Дунав-Тиса-Дунав чини 930 километара канала који уздуж и попреко пресецају Бачку и Банат. Овај водни систем убраја се у највеће системе за наводњавање и пловидбу на свету. На појединим местима дубина канала износи и 5 метара а ширина 150 метара. У читавом систему

налази се преко 30 устава за регулисање протока воде, пет великих црпних станица, 17 бродских преводница, 90 мостова, као и стотинак стражарских и управних зграда. Током изградње ископано је 127 милиона кубика земље. Канал Дунав-Тиса-Дунав решио је вековне војвођанске невоље снабдевања водом за пиће и наводњавање големих плодних поља. Канал повезује преко сто мањих и већих насеља.

Најдужи друмски тунел

Најдужи југословенски друмски тунел је Учка, 5.063 метра, који спаја Ријеку са Истром. Лежи на надморској висини од 465 метара и опремљен је најмодернијом сигурносном и саобраћајном опремом: разним мерачима видљивости и концентрације угљен-моноксида, анемометрима за мерење брзине и правца струјања ваздуха, уређајима за регистровање пожара, SOS станицама, справама за регулисање саобраћаја, телевизијским камерама и другом техничком опремом. Све то омогућава да у току једног сата, при брзини од 80 километара на сат, кроз њега протутњи 1.800 возила.

М. Зупанц

ПРОЧИТАЈ
ПРОСКИТАЈ

„РЕКО” СИСТЕМ ЗА ОТКРИВАЊЕ ОСОБА ЗАТРПАНИХ СНЕГОМ

Проналазачи су још једном задивили свет. Њихово најновије откриће, такозвани „реко” систем, може да нађе особу затрпану испод девет метара снега. Овај проналазак се још назива и „лични локатор” и опремљен је осетљивом антеном која прима микроталасе и тако омогућава да се жртва пронађе. Прилично је једноставан и може да стане у џеп, а лако се причврсти и на чизму.

СТЕНА СМРТИ

На острву Окинави у Пацифику сачуван је врло стари обичај: мужа и жену који се непрекидно свађају и једини излаз виде у разводу, одвозе у чамцу на острвце наспред океана названо Стена

смрти на коме нема ни живе душе. Тешки услови живота убрзо натерају посвађане супружнике да забораве све распре и почну заједнички да се боре за опстанак. У већини случајева муж и жена кад се врате кући више не помишљају на раскидање „брачних окова”.

ИНЈЕКЦИЈОМ У ГЕН

Научници користе генетску хирургију да излече мишеве од промена које изазивају неплодност и мишију грозницу. То су експерименти који једног дана могу да помогну у отклањању великог броја људских болести. За сада техником названом клонирање, две стотине копија здравих гена убацује се

инјекцијом у оплођена мишија јаја. Тако се замењује болестан ген и стварају услови за рођење здравог миша. Доктор Худ Лирој изјавио је да ће генетска хирургија већ ускоро моћи да помогне човеку код такозване хелијске анемије или мишићне дистрофије.

АНТАРКТИК, АЛИ – ЗЕЛЕН

За Антарктик, јужни поларни континент који има површину од око 14 милиона квадратних километара, добро се зна. То је подручје „оковано” огромним ледницима и где год се поглед застави непрегледне су површине леденог покривача. Ко би могао и да замисли Антарктик зелен? А управо то доказује Питер Веб, професор са Универзитета у Охају. Он је, са групом научника, провео шест недеља на

Антарктику. Нашао је фосилне остатке дрвећа, биљака, спора 2 – 3 милиона година старе. Због тога је сасвим могуће да је јужни поларни континент пролазио кроз топлије периоде кад се на њему појављивало и кратко растине слично оним које се може видети у јужним деловима Чилеа, Новог Зеланда или Тасманије. Антарктичко дрвеће је вероватно било ниско, слично прстама патуљастог дрвећа – бонсаи. Занимљиво је да су слични фосили откривени и у подручју Арктика.

НОВИНАР ПРОТИВ „КРОКОДИЛА”

Питер Колдер, сарадник листа „Дејли хералд” и зачетник популаризације науке у британској штампи, имао је велике муке док није успео да уговори састанак са славним нобеловцем Ернестом Резерфордом на коме је овај требало да му на приступачан начин изложи своја најновија открића у нуклеарној физици. У ствари, научник је то дуго одбијао, а кад је пристао учинио је то само да би наметљивом новинару прочитао лекцију.

– Сер, желео бих да уз вашу помоћ напишем текст о томе шта сте све открили у језгру атома – почео је Колдер, али му Резерфорд, познат по експлозивном карактеру због којег су му сарадници дали надимак Крокодил, није дао да настави:

– Како ви као обичан новинар можете да схватите нешто што ја радим?

– Па ипак, да покушамо – био је упоран Колдер.

Научник је на то побеснео и бацио према новинару свежањ листова папира на којима је био најврљан концепт за тражени текст из науке.

– Ево вам па преведите то

на језик широке публике! – Колдер који није разумео баш ништа од текста набијеног формулама и тајанственим симболима извадио је на то из торбе свој новинарски блок и бацио га преко стола научнику:

– Предлажем да се нагодимо – рекао је. – Ви дешифрујте моје забелешке ја ћу ваше. Што бих ја морао да разумем ваш рукопис а ви мој не?

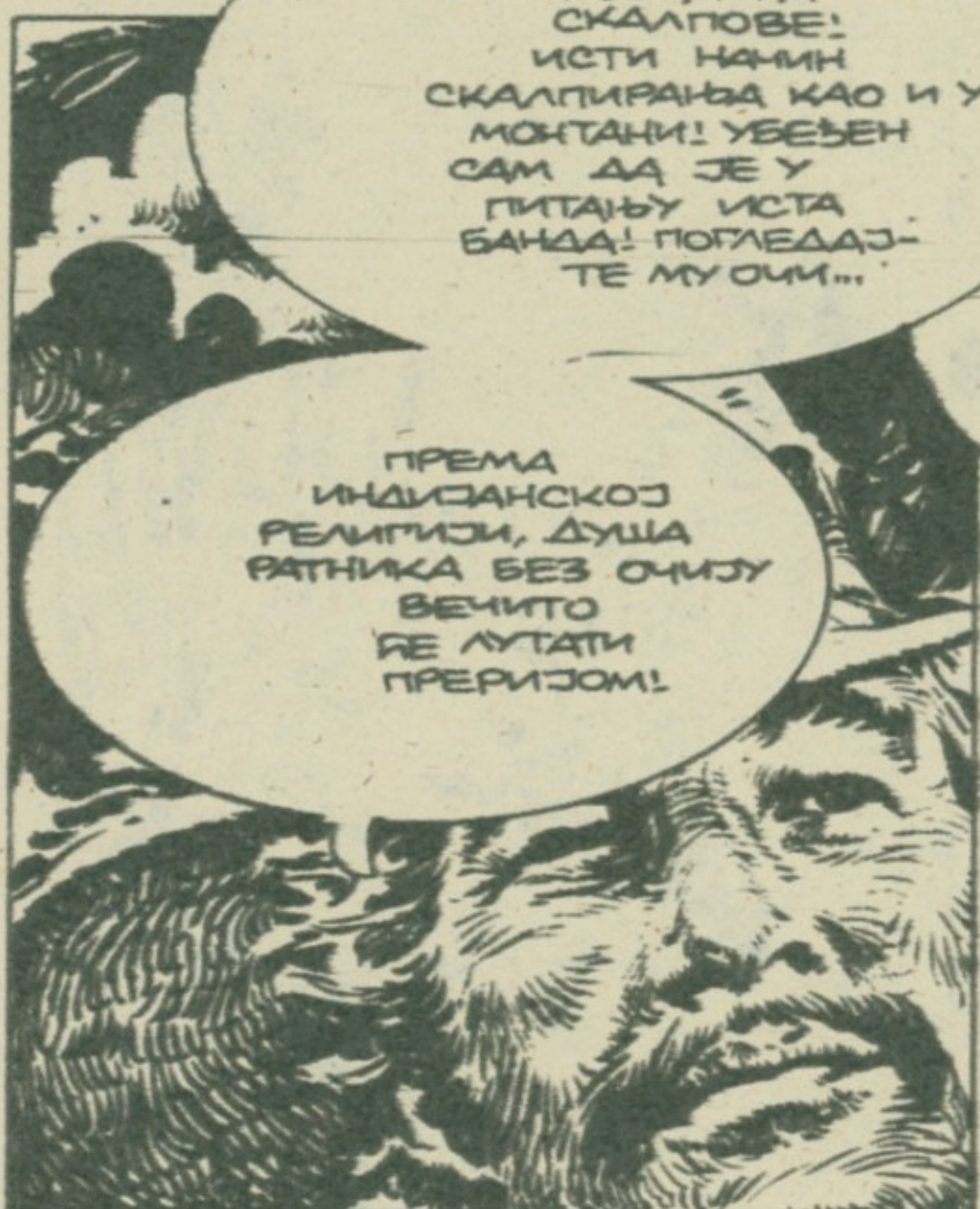
Резерфорд који је наишао на достојног противника, прснуо је у смех а затим је Колдеру више од три сата врло стрпљиво објашњавао суштину својих истраживања. После тога га је провео кроз лабораторију и показао му инструменте, а касније и помогао да напише текст за новине. То није био крај, убрзо је замолио новинара да му за један наступ пред научницима, студентима, али и широком публиком, помогне да напише тезе за предавање.

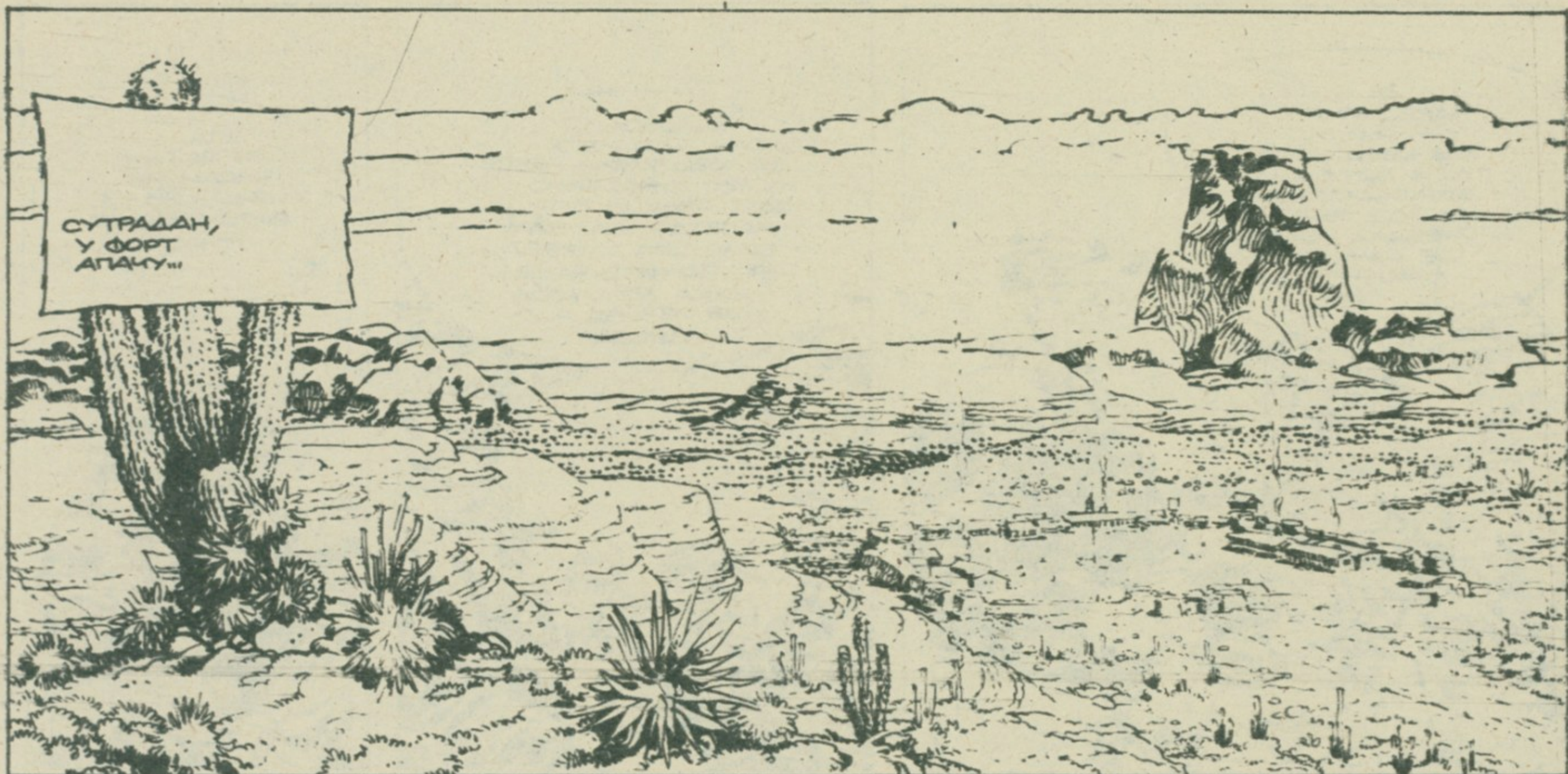
Сматра се да је управо овај сусрет с Колдером инспирисао Резерфорда да напише свој познати афоризам: „Ако научник није у стању да чистачиш која пере под у његовој лабораторији објасни чиме се бави, значи да ни сам не зна шта ради.”

МЕК
КОЗ

Ловци на скалиове II ДЕО

СУТРАДАН,
У ФОРТ
АПАЧУ...

ВИДИ
ШТА СУ
НАМ ПОСЛАЛИ
ОНИ ИЗ ШТАБА!
"СТРАШНИ" ВОЈ-
НИЦИ!
КАД ПОМИСЛИМ
ДА ОД НИХ ТРЕБА
СТВОРИТИ КОЊИЦУ...
А ПИТАМ СЕ ДА
ЛИ ЗНАЈУ ШТА
ЈЕ ТО КОЊ!

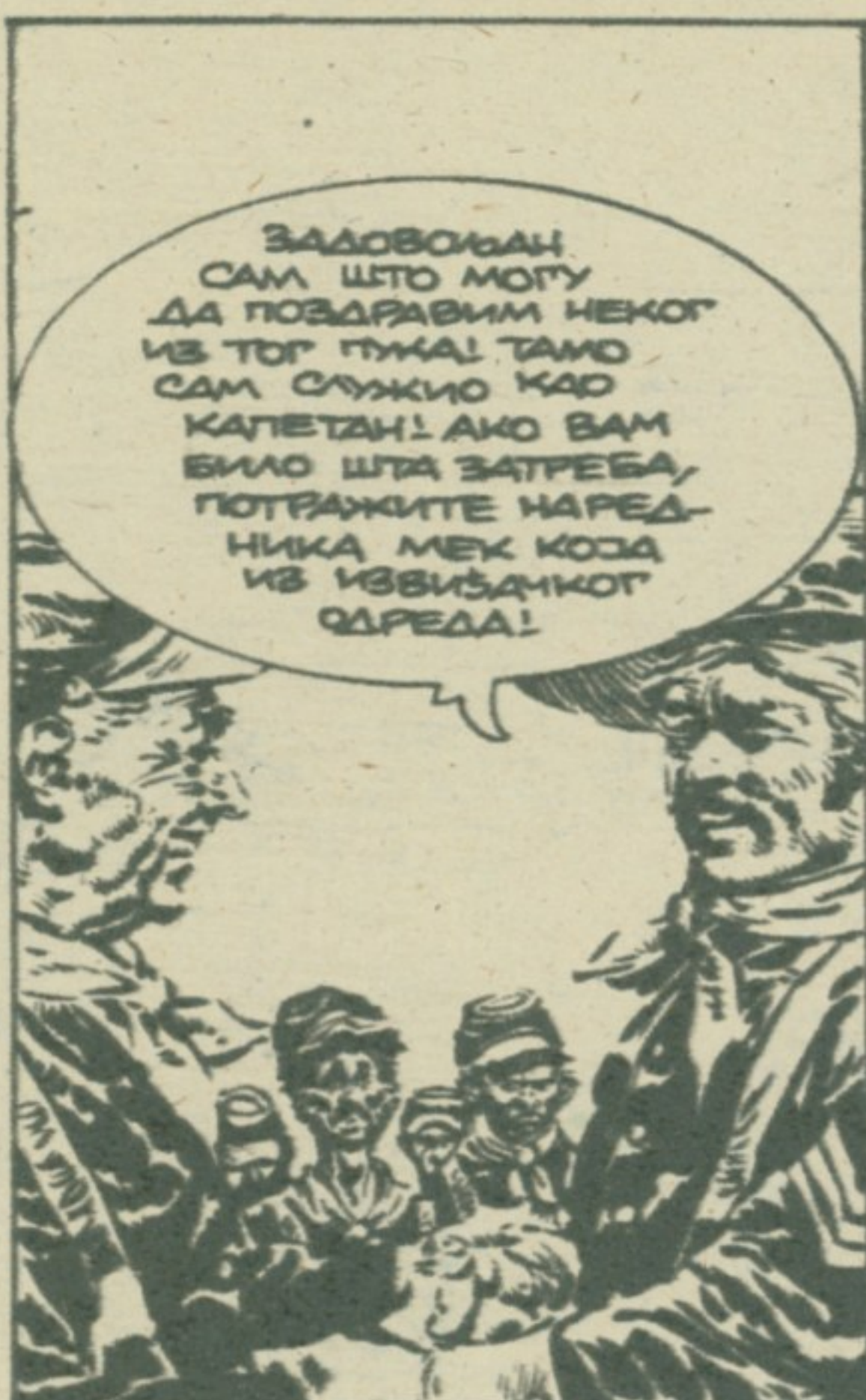
ЈА
САМ
НАРЕДНИК
ФЛАГЕРТИ,
ПОРЕКЛОМ
ИРАЦ! ИМА
ЛИ МЕЂУ
ВАМА НЕКОГ ИЗ
ТЕ ЗЕМЉЕ КОЈА
ДАЈЕ НАЗВЕ-
ШЕ ЈУДЕ?

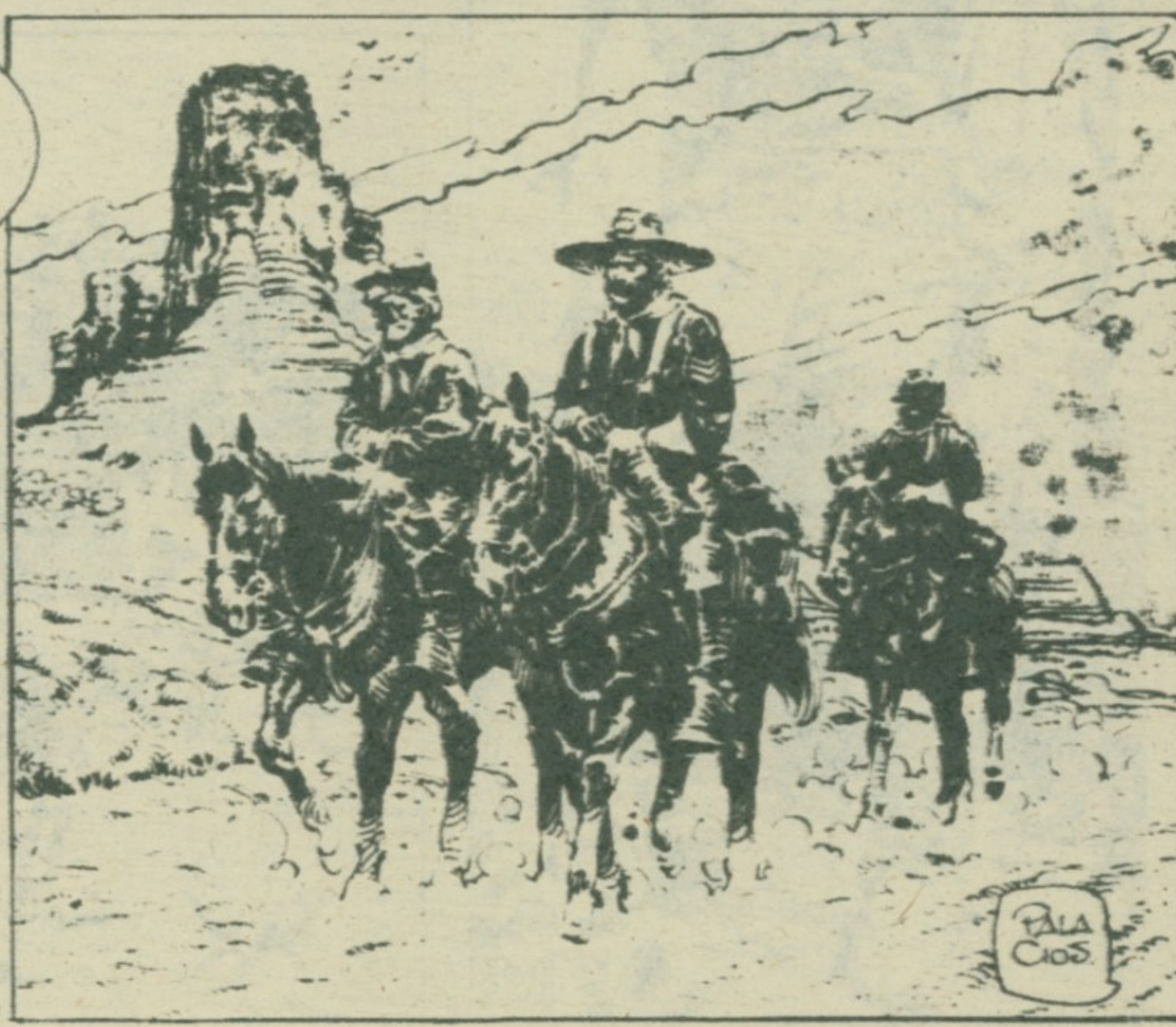

БАМ О
БАНИОН,
ИЗ ПРОФОВИЈЕ
КОНО!

ДРАГО МИ
ЈЕ! СИГУРАН
САМ ДА РЕШ
БИТИ ДОБАР
ВОЗНИК! ЈЕСИ ЛИ
ВЕК БИО
У ВОЈСЦИ?

АЛИ НЕ РАЧУНАЈТЕ
НА ТО ДА ВАМ ОТКРИЈЕМ
ЗАШТО ВИКОНТ ПРАТИ
МЕНЕ И ЦЕЛУ ДРУЖИНУ
"ОРЕНЧИ ТЕАТРА"! МЛАДА
САМ И ИМАМ НАМЕРУ
ДА ДОНЕКАМ ДУБОКУ
СТАРОСТ, А ТО ЈЕ НЕМОГУ-
ЋЕ АКО СВЕ КАЖЕМ!

А САДА
ИДИТЕ ДО
ЗАВОЛА И
НЕ ПИТАЈТЕ
МЕ ВИШЕ
НИШТА!

СТВАРНО?

СТВАРНО!

МАРШАЛЕ,
УХАПСИТЕ ОВУ
ЖЕНУ! ОНА ЈЕ
САМЕСНИК ЛОВАЦА НА
СКАЛПОВЕ КОЈИ СУ САДА
ТУ НЕГДЕ, У КРАЈУ! А И
САМИ ДОБРО ЗНАТЕ ШТА
БИ СЕ ДЕСИЛО СА СВИМА
НАМА АКО БИ НЕКИ
АПАН БИО УБИЈЕН
И СКАЛПИРАН!

УХАПСИМ
ВАС КАО
САМЕСНИКА
У УБИСТВУ ОВЕ
ДВОЈИЦЕ
ШТО ЛЕЖЕ ТУ,
КАО И
У ЛОВУ НА
ЉУДСКЕ
СКАЛПОВЕ!

ОВО ЋЕ
ВАС, ДРАГА МОЈА,
КОШТАТИ ИЗМЕЂУ
ДВАДЕСЕТ И ТРИ-
ДЕСЕТ ГОДИНА
РОБИЈЕ, У НАЈБОЉЕМ
СЛУЧАЈУ! БУДИТЕ
СРЕДНИ ШТО У
НАШОЈ ДРЖАВИ
НЕ ВЕШАЈУ
ЖЕНЕ!

ИЗМЕЂУ
ОСТАЛОГ,
СУЂЕЊЕ ЈЕ
КОД НАС ПРАВИЧНО!
АКО ОТКРИЈЕТЕ
ИМЕНА СВИХ УЧЕС-
НИКА У ОВОМЕ,
БИЋЕТЕ
ОСЛОБОЂЕНИ
ОПТУЖБЕ!

И ТАКО ЈЕ
ЧУВАР ЗАКОНА
САЗНАО НЕ
СУ ЛОВЦИ
НА СКАЛПОВЕ...

ОСТАНИТЕ
У ГРАДУ!
НЕ ПОКУША-
ВАЈТЕ ДА
БЕЖИТЕ,
ИНАЧЕ РЕТЕ
ВИСИТИ!

НЕВЕРОВАТ-
НО!

КО ЖИВИ
ОД КОЛТА, ОД
ЊЕГА И МРЕ!
ТРУЛУ ВОЈКУ ТРЕБА
БАЦИТИ, ДА НЕ
УНИШТИ ОСТАЛЕ!
ОКО ЗА ОКО,
ЗУБ ЗА ЗУБ!
АМИН!

НЕ
ЗАБОРАВИТЕ
ОВЕ ИЗРЕКЕ!
ЅАВО ЈЕ МЕЏУ
НАМА! ТРЕБА
ТА УНИШТИ-
ТИ! АМИН!

КО СИ ТИ,
СТАРЦЕ?

ЈА
САМ
ЧОШУО,
ИЗ НОВЕ
ЦРКВЕ!
БОГ МЕ
ЈЕ ПОСЛАО
ДА ПРОГОНИМ
ЗЛО! ЅАВО
ЈЕ ОВДЕ,
А ОВА ДЕ-
ВОЈКА ЈЕ
ЊЕГОВ
СЛУГА!
ОБЕСИТЕ
ЈЕ! АМИН!

ТИ СЕ
ПОЗАБАВИ
ЅАВОЛОМ,
А МИ БЕМО
СЕ ПОБРИЊУТИ
ЗА ОСТАЛО!
ВАЖИ?

ОВАЈ ЈЕ
ЛУД!

И ВЕРУЈЕ У
ОНО ШТО
ПРИЧА!

ПАЛА
ЦИО

ЗА ТО
ВРЕМЕ, У
НАПУШТЕНОЈ
ПОСТАЈИ,
ВИКОНТ
ПРИЧА
СВОЈИМ
ОРТАЦИМА
О ДОГАЂАЈУ
ИЗ
САЛУНА...

БРЗО САМ
НАПУСТИО
ГРАД И
ЗАМЕТИО
ТРАГ!
СИГУРАН САМ
ДА МЕ НИКО
НИЈЕ ПРАТИО!

ОПЕТ МАЛЕР!
САМО НАМ ЈЕ ЈОШ
ТО ОДЛИЛО! КАД САМО
ПОМИСЛИМ ДА СИ НА-
ПУСТИО ГРАД, А ТУ
МОНИКУ НИСИ ЗА-
НАВЕК УБУТКАО!
БУДАЛО!

СИГУРАН САМ
ДА БЕГ
ЧИТАВ ГРАД
ЗНА ДА СМО
ТУ И КОЗИМ
СЕ ПОСЛОМ
БАВИМО!

КРЕТЕН!
ЛЕПО СМО
СЕ ДОГОВОРИ-
ЛИ ДА НИКО НЕ
ИДЕ У ГРАД,
ЈЕР ЈЕ СУВИШЕ
ОПАСНО! ТРЕБА
УБУТКАТИ ОНУ
МАЛУ!

ВРАТИ СЕ
У ГРАД
И СМАКНИ
ЏУРУ!

РАЈА
СЛОБ

КАД ЈЕ ПАЛА НОЋ...

ШЕО ЈЕ
ПУН ИДЕЈА!
ДА СМАКНЕМ МОНИКУЗ!
ТО ЈЕ ЛАКШЕ РЕКИ НЕГО
УНИТИТИ! И ОПОД ЗНАМ
ГДЕ ЈЕЗ НАДАМ
СЕ ДА НИЈЕ У
ШЕРИФОВОМ УРЕДУ!

ЗДРАВО,
ДЕДА!

ЗДРАВО,
СТРАНАКЕ! НЕК'
ТЕ ГОСПОД ЧУВА,
И НЕК' ТИ НОЋ
БУДЕ НАКЛОЊЕНА!
АМИН! ХОРЕШ
ЛИ КАФЕ,
СИНКОЗ?

ЈЕ ЛИ
ТАЧНО ДА ЈЕ
НЕКИ ЛОВАЦ НА
СКАЛПОВЕ БИО
ДАНАС У ГРАДУ
И УБИО ЧОВЕКА
У САЉУЗ?

ТАЧНО ЈЕ
СИНКО! ТАЈ
ЉАВО ЈЕ ИМАО
САШКИНУ
КОЈА ЈЕ ПОСЛЕ
НЕГОВОГ
БЕКОТВА
КАЖЊЕНА!

А ГДЕ
СЕ
САДА
ОНА НА-
ЛАЗИ?

ЖЕНА ЈЕ
У ХОТЕЛУ
"ЕЛ ТОРО",
ГДЕ ЧЕКА
ДА ЈЕ СТИГНЕ
БОЖИЈА
КАЗНА!
АМИН!

ЗБОГОМ,
ОМЕ, И
ХВАЛА
НА КАФИ!

КРАЈ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

НАЈВЕЋА КЊИГА ЗА ДЕЦУ!

Генерације
млађих
и старијих
с носталгијом
и дивљењем
се сећају

ПОЛЕТАРЦА, нашег
најбољег и најмодернијег часописа за децу.

ПОЛЕТАРАЦ у издању РАДА - велика књига
за децу свих узраста - у 4 тома, препуна прича, песама,
занимљивости из разних области, уметничких слика и цртежа.
На преко 800 страна, на квалитетној хартији - антологија готово свих
познатих српских и југословенских писаца за децу.

ПОЛЕТАРАЦ - јединствена и трајна читанка за учење, васпитање
и разоноду преко целе године, украшена радовима најбољих сликара
и илустратора за децу.

ПОЛЕТАРАЦ је истовремено лектира, поучник и забавник, јер окупља многе славне
и мудре књиге и писце разних времена, бајке и знања наших и других народа.

Календар и приручник за сваку породицу, школу, обданиште и родитеље.

ПОЛЕТАРАЦ - књига са највећим
словима - ћирилицом и латиницом!

Иштампано у 4 боје, формата 26 × 37 цм,
у тврдом повезу са заштитном кутијом,
с насловним странама Душана Петричића.

Цена комплета 96.000.-
За готово 76.800.-

НАЈЛЕПШИ
ПОКЛОН ЗА
ВАШУ ДЕЦУ!

Душана Радовића

(у 4 књиге)

ПРОЛЕЋЕ,
ЛЕТО,
ЈЕСЕН,
ЗИМА

рад

РАД - ИЗДАВАЧКА РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА
11000 Београд, М. Пијале 12. Тел.: 404-765 и 422-517

НАРУЧЕНИЦА - ПЗ

Овим исподозиво наручујем:
ПОЛЕТАРАЦ (у 4 књиге), по цени од 96.000.-
ЗА ГОТОВО - Вредност наручених књига уплатићу ПОУЗЕЋЕМ (по пријему од поште) С ПОПУСТОМ од 20%, или
НА ОТПЛАТУ - Вредност наручених књига уз годишњу камату од 34%, отплатићу у редовних месеч. рата, по пријему књига, рачуна и уплатница, с тим што ћу прву рату уплатити поштару код пријема. Књиге се могу отплатити **НАЈВИШЕ У 8 РАТА**, а **НАЈМАЊА рата је 12.000.- дин.** Кушци на отплату оверавају нарученицу у организацији где раде, а пензионери прилажу претпоследњи чек од пензије. У случају спора надлежан је 11ети општински суд у Београду.

(Презиме и име)

(Име оца)

(Датум и место рођења)

(Занимање)

(Број личне карте и место издав.)

(Број поште, место и адреса стана)

(Радна орг. и место где је купац запослен)

(Датум)

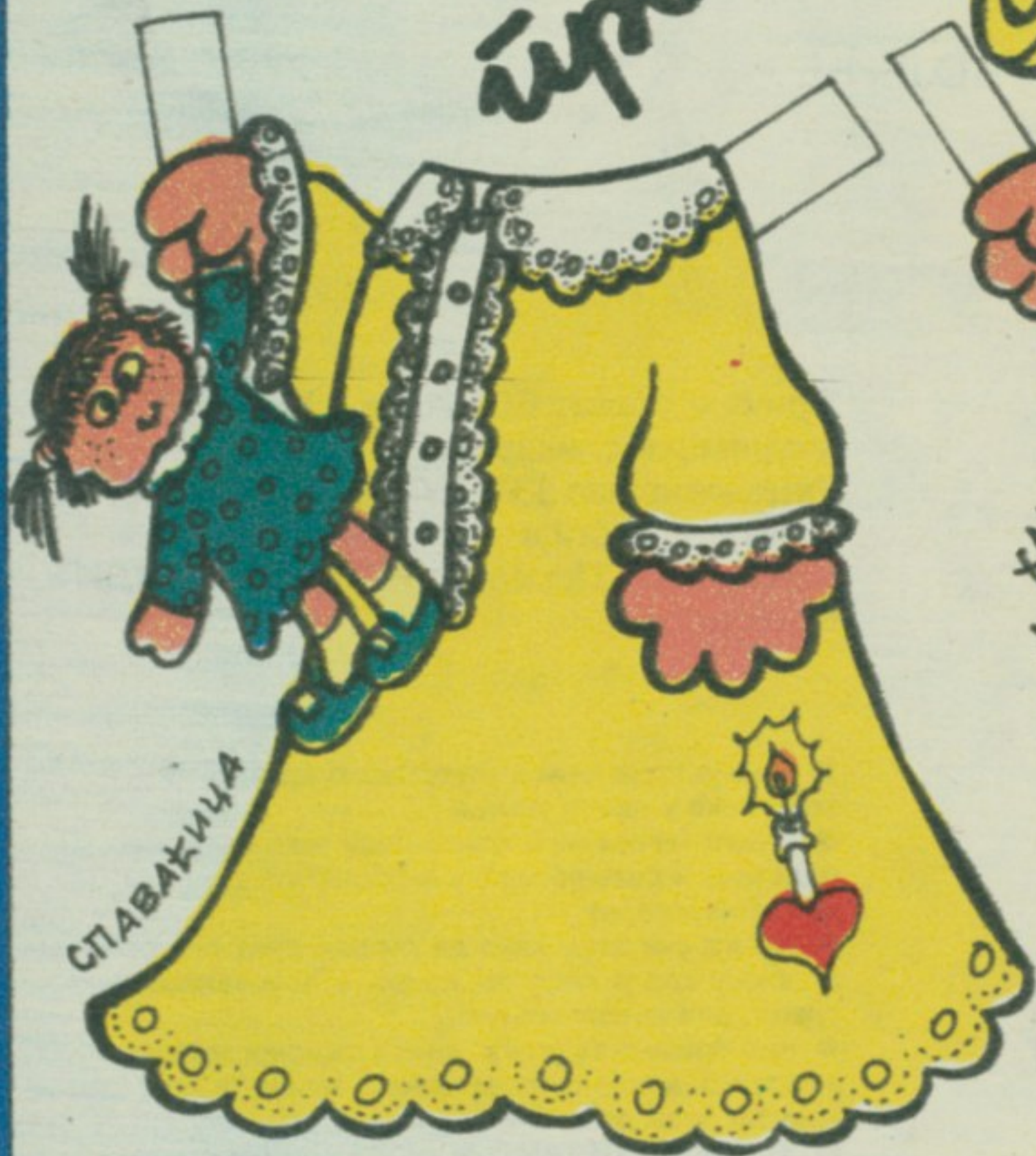
М.П.

(Овера о запосл. и
потпис овл. лица)

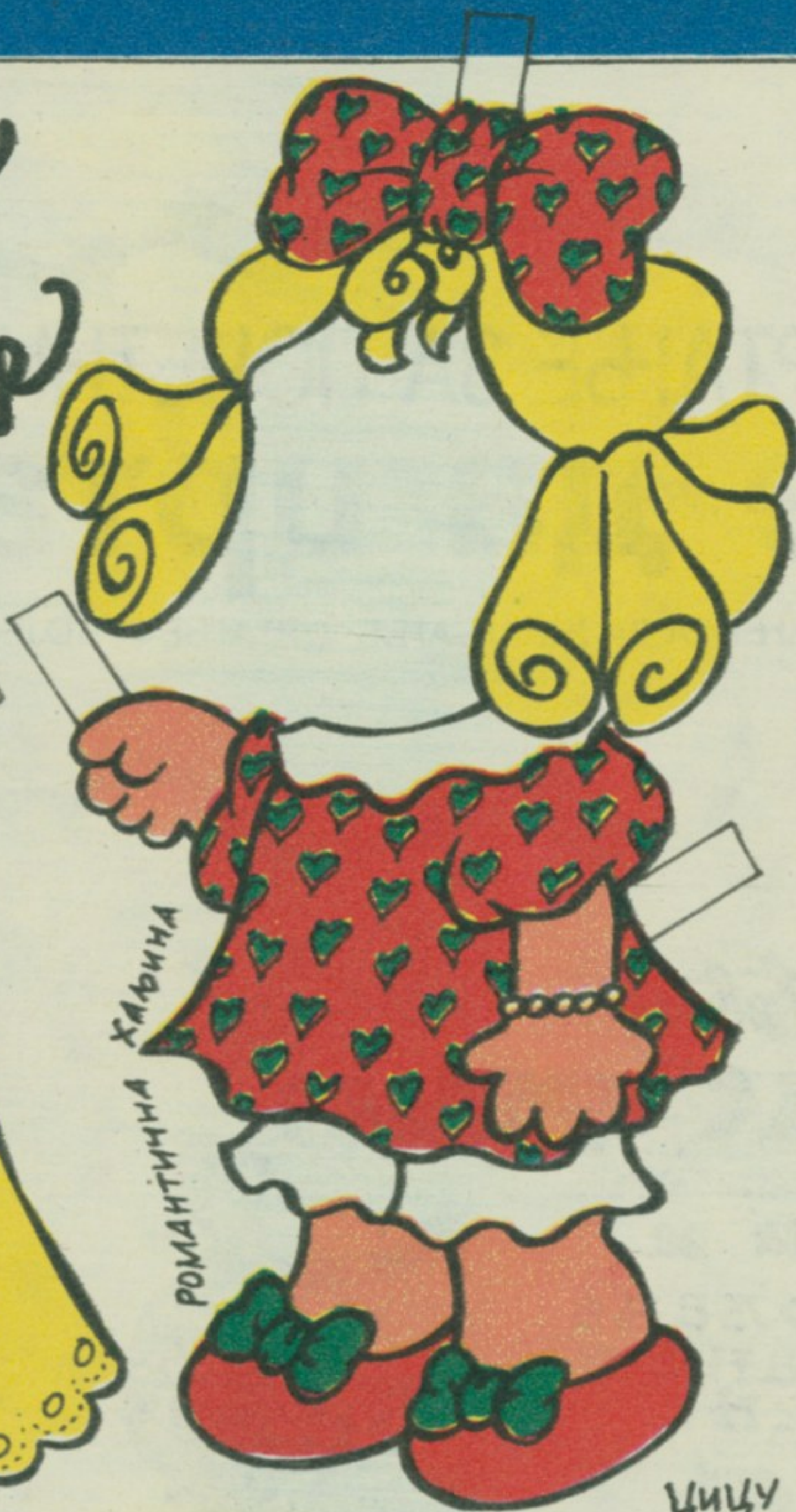
(Потпис купца)

Колекција за пролеће

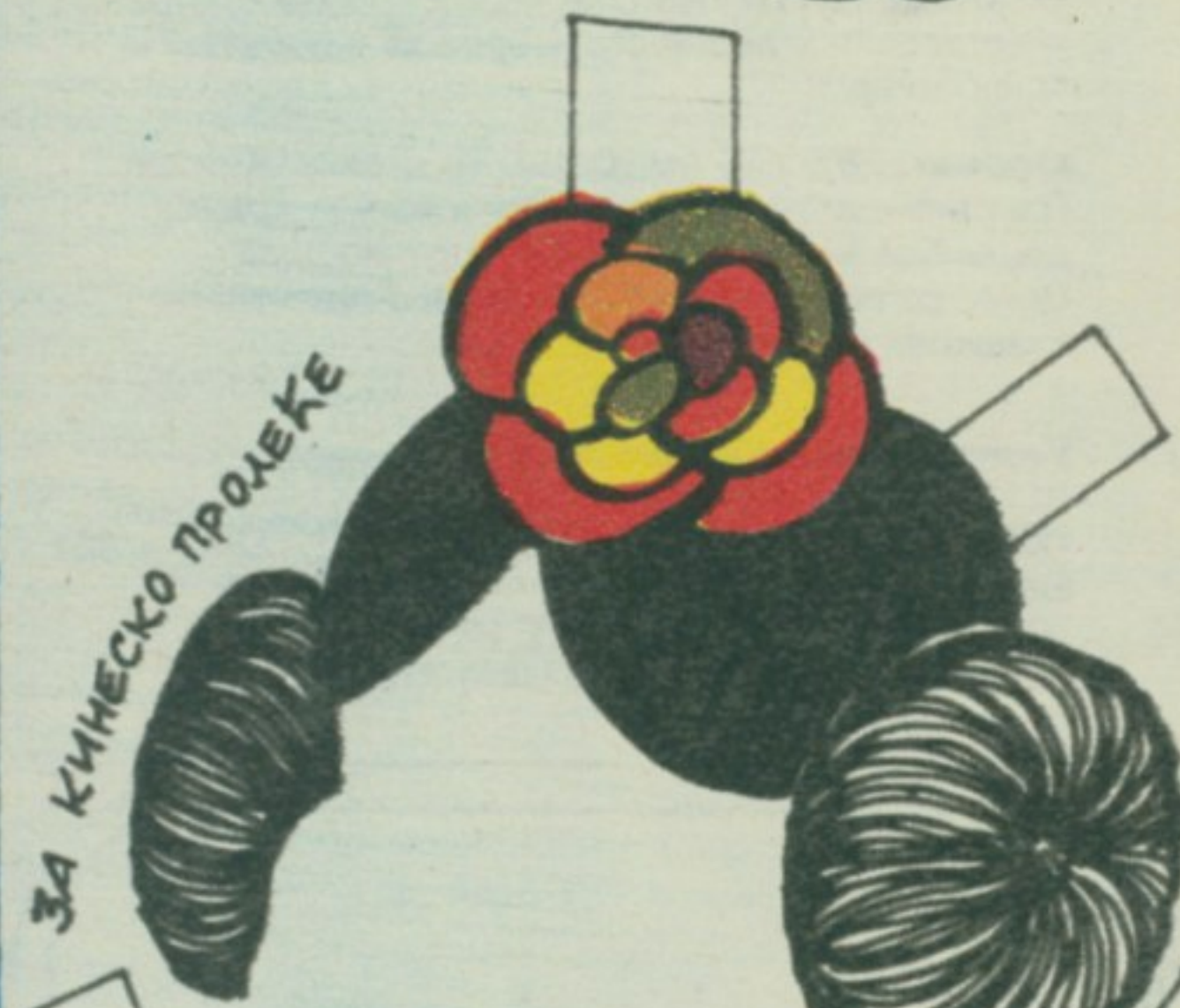
СПАВАЊИЦА

РОМАНТИЧНА ХАРИНА

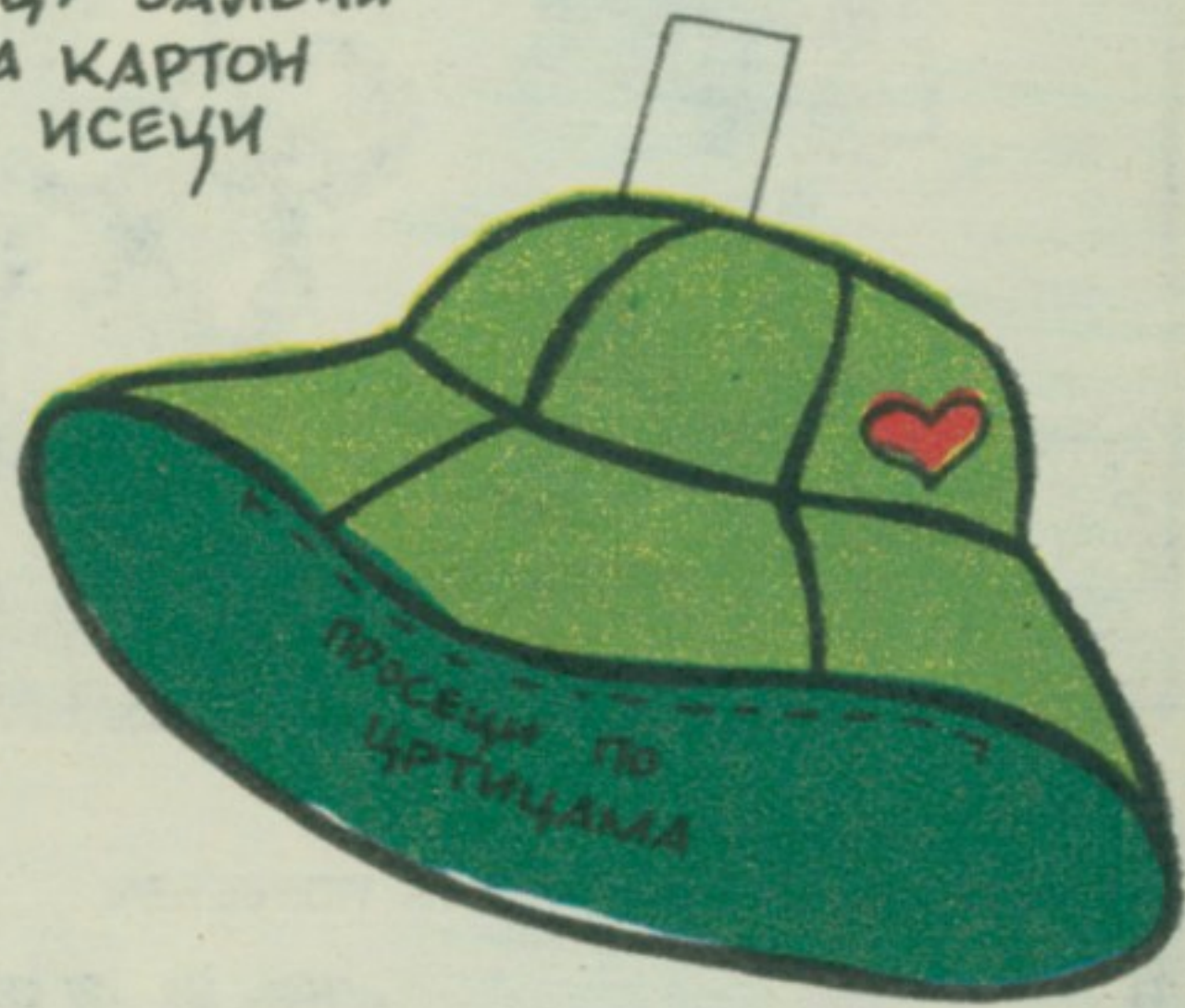
ЏИЦУ ЗАЛЕПИ
НА КАРТОН
И ИСЕЦИ

ЗА КИНЕСКО ПРОЛЕЌЕ

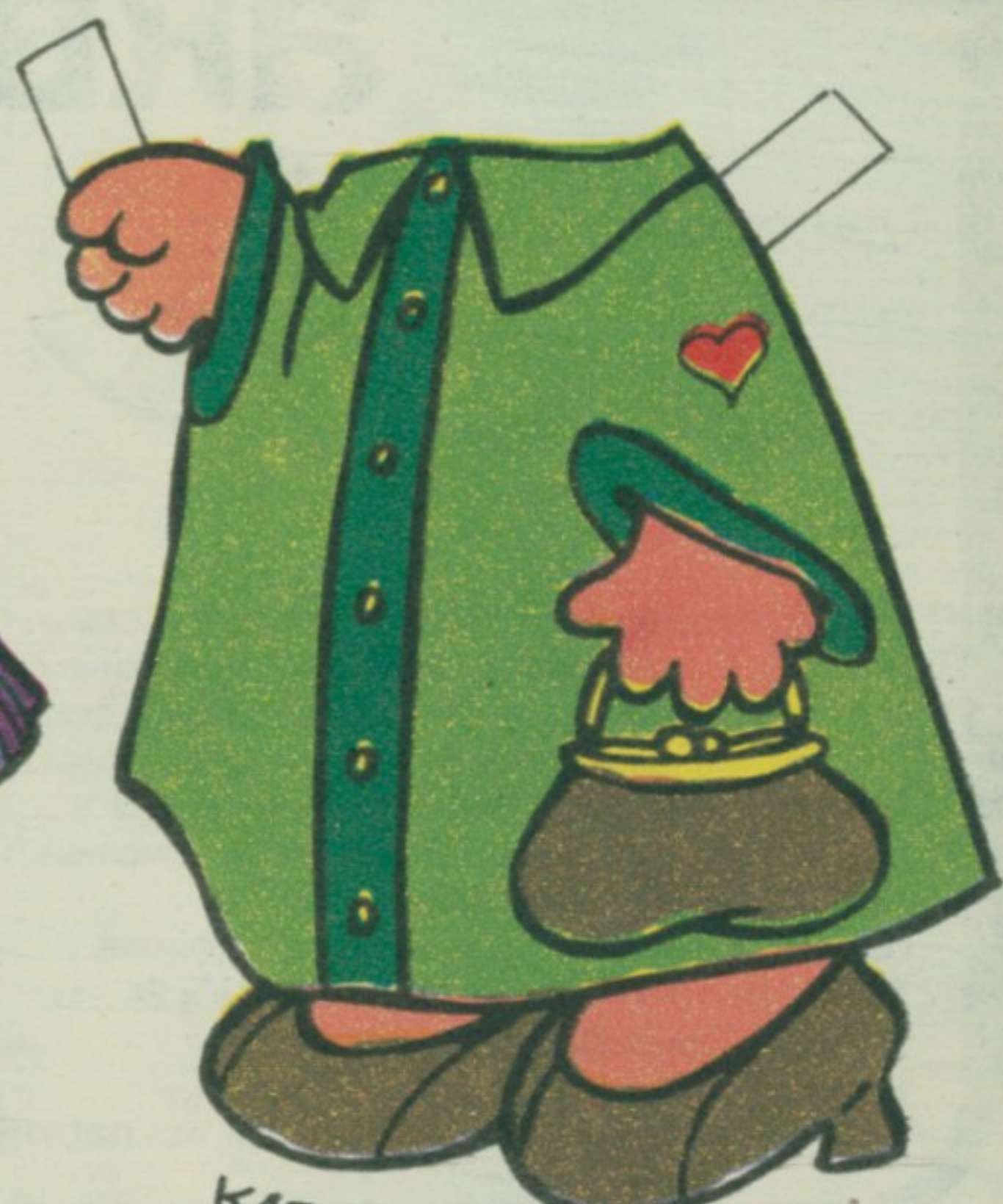
ПРОСЕЦИ
ПО
ЦРТИЦАМА

ПРОСЕЦИ ПО
ЦРТИЦАМА

САРА-КЕЈ КОМПЛЕТ

КАПА И МАНТИЛ ЗА КИШУ

20% ПОПУСТА
ПОУЗЕЋЕМ

ЦРТАЊЕ ЗА ПОЧЕТНИКЕ хајде да цртамо

КЊИГА ЗА ЖВРЉАЊЕ, ЦРТАЊЕ И БОЈЕЊЕ

Прича и слика: БОСИЉКА КИТЕВАЦ,
академски сликар
Рецензент: мр ДРАГУТИН ОГЊАНОВИЋ,
проф. педагогије
Консултант: Проф. др КСЕНИЈА КОНДИЋ,
психолог

- Ово је прва књига упутстава о цртању за почетнике у нашој земљи.
- Књига ничим не спутава децу, већ напротив подстиче и развија машту и обогаћује духовни живот најмлађих.
- Књига учи децу како да гледају свет око себе, да запажају шта је округло, криво, шта је таласасто, право, шта је излсмиљено...
- Као пример за углед, књига садржи мноштво илустрација које су довршене и започете илустрације које ће деца доцртати.
- ХАЈДЕ ДА ЦРТАМО је књига у чијем стварању су учествовали угледни стручњаци за педагогију и психологију.

Формат: 28,5 x 20 cm. Обим: 84 стране. Колори. Пластифициране корице. Књига излази крајем децембра и одмах се шаље порукиоцима. Цена: са попустом је 5.700 динара /урачунати трошкови паковања и поштарине.

Књига се може наручити и телефоном:
011/444-7189, 455-295.
Поруку слати на адресу: КИЗ "ЛИТЕРА" 11001
Београд П.Ф. 776
ШКОЛЕ И БАЧКЕ ЗАДРУГЕ ИМАЈУ ЕКСТРА
ПОПУСТ! Обавештења 011/444-7189

ПРЕКО **20%** ПОПУСТА ПОУЗЕЋЕМ

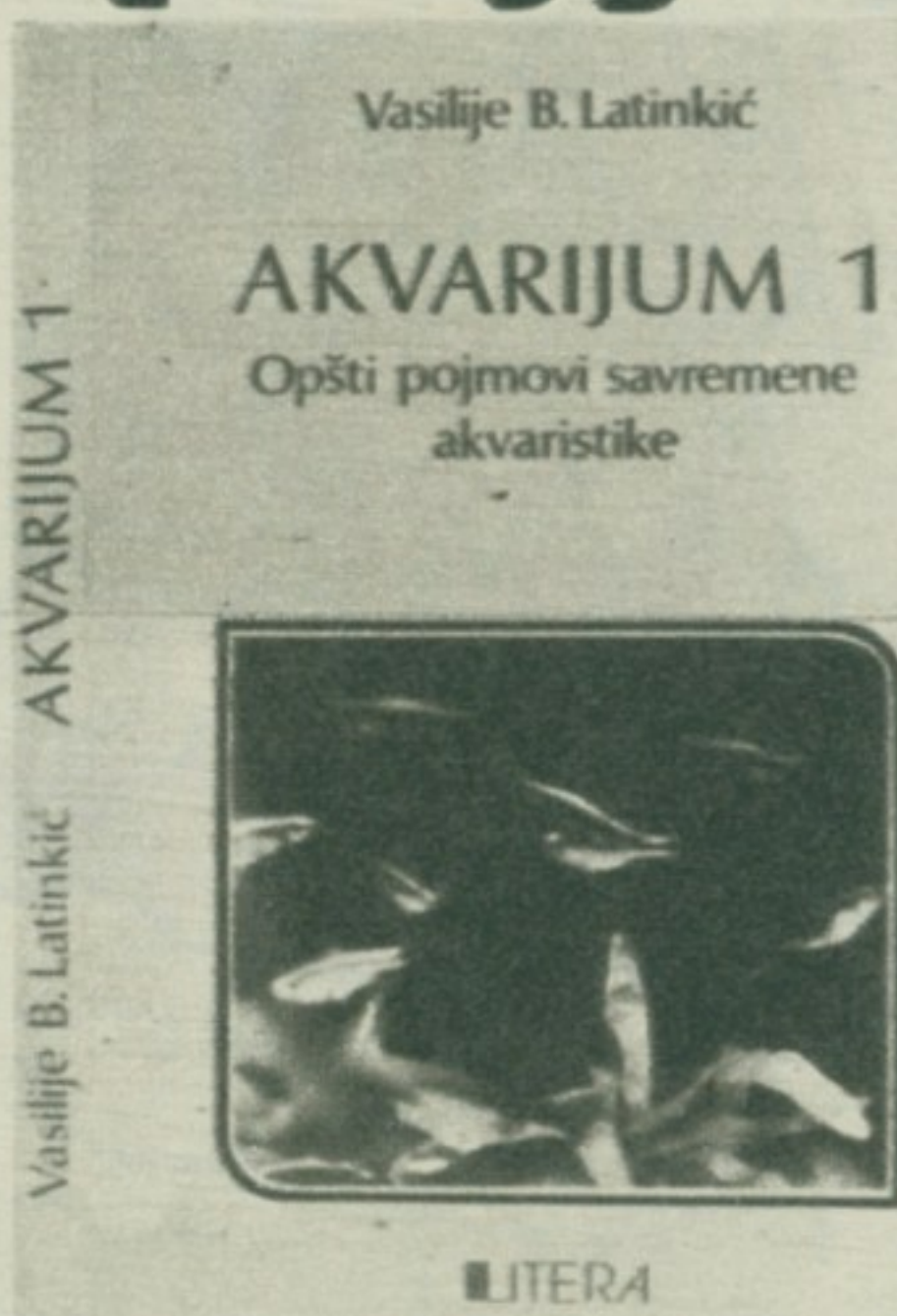
КЊИГА КОЈУ СТЕ ВИ ТРАЖИЛИ
ВАСИЛИЈЕ Б. ЛАТИНКИЋ

акваријум

ОПШТИ ПОЈМОВИ
САВРЕМЕНЕ АКВАРИСТИКЕ

Израда и место акваријума у стану.
Прибор. Намена (заједнички, мрестилишни, биотопни, „Холандски акваријум“, базени на отвореном простору). Уређење акваријума. Вода. Биље. Грађа и особине риба. Дисање. Чула риба. Размножавање. Исхрана. Пренос. Аклиматизација. Фотографисање риба.
Обим: око 130 страна. Формат: 14 x 24 cm. Колори. Пластифициране корице.
Цена са попустом је 5.800 динара (урачунати трошкови паковања и поштарине).

НАРУЧЕНИЦА

Издавач: „ЛИТЕРА“ Књижевно-издавачка задруга, 11000 Београд,
Саве Ковачевића 42а

Молим да ми пошаљете књигу (заокружите број)

1. ХАЈДЕ ДА ЦРТАМО попузећем по 5.700 дин. комада
а) ћирилицом
б) латиницом
2. АКВАРИЈУМ попузећем по 5.800 дин. комада

Име и презиме порукиоца (штампано)

Адреса порукиоца, поштански број

Поруку слати на адресу: КИЗ „ЛИТЕРА“ 11001 Београд П.Ф. 776
Све књиге се могу наручити телефоном: 011/444-7189, 455-295

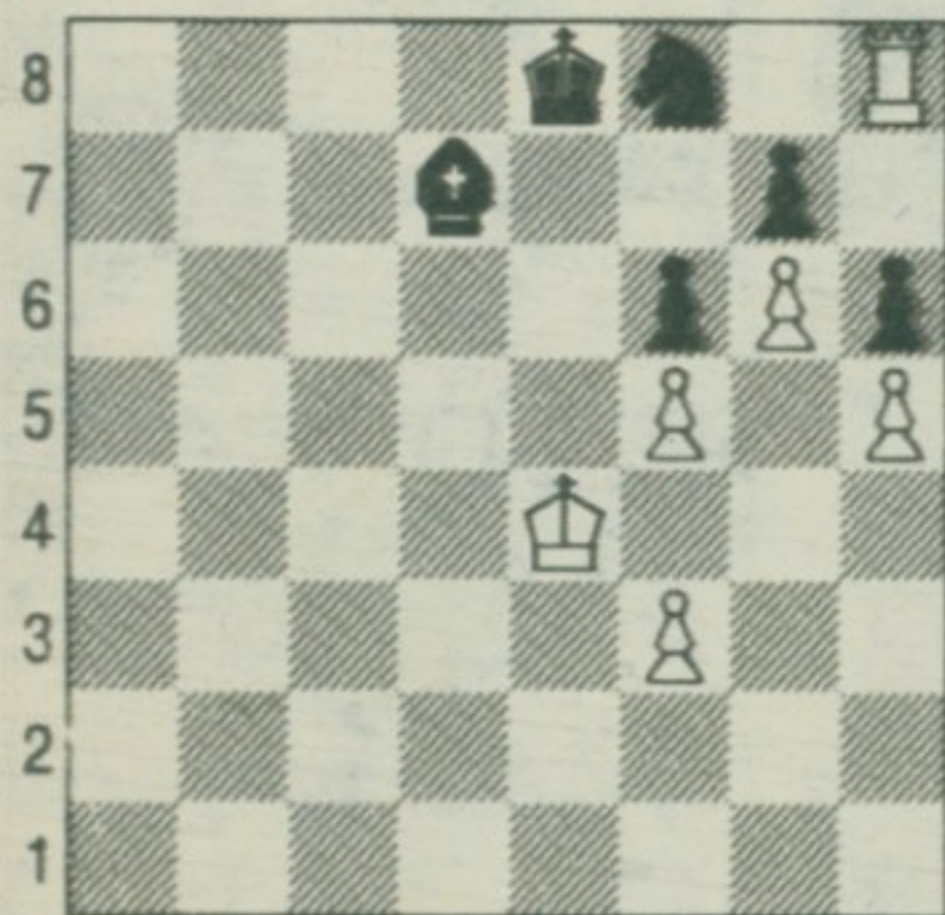
Славопојка за официра и витеза на бојном пољу

Када на неком аутомобилу видите таблицу са ознаком „L” онда знате да се у колима налази – почетник. Почетник у шаху тако се не обележава. Словом „L” обележавамо фигуру коју смо ми Југословени назвали ловац, а други је зову официр, витез, а могло би и ађутант или курир. Ако је шаховска табла бојно поље, онда је у ратном штабу улога официра веома важна. Један је придодат краљу, други краљици. Краљев официр је веома опасан у нападу јер се устремљује на слабе тачке у белом табору. Колико је лепих комбинација изведено уз жртву ловца на f7 или h7!? Славни велемајстор Тараш је имао обичај да каже:

„Као што Жан Жак Русо није могао да пише ако крај себе није имао своју омиљену мачку, тако ни ја не могу да одиграм партију шаха без краљевог ловца. Када њега нема чини ми се да је партија без икаквог садржаја, недостаје ми главна ударна фигура без које не умет да водим напад.”

Ова славопојка не мора да се односи само на белог ловца. И црни краљ има свог официра ордонанса који такође може да одигра главну улогу у некој комбинацији.

Ево једног примера у коме је црни официр успео да угуши белу даму.

ЦРНИ ВУЧЕ И РЕМИЗИРА

У ГЛАВНОЈ УЛОЗИ - ЦРНИ ЛОВАЦ

Но, пре него што вам кажем решење да вас упитам знате ли како се зове најчувенији црни официр који је у своје време удавио једну белу даму? Па, да... то је био Шекспиров Отело, а бела дама се звала Дездемона. Ипак, у овом нашем примеру „гушење” се завршава хепи-ендом јер нико није пао мртав. (Обе стране су морале да се задовоље мирољубивим исходом.)

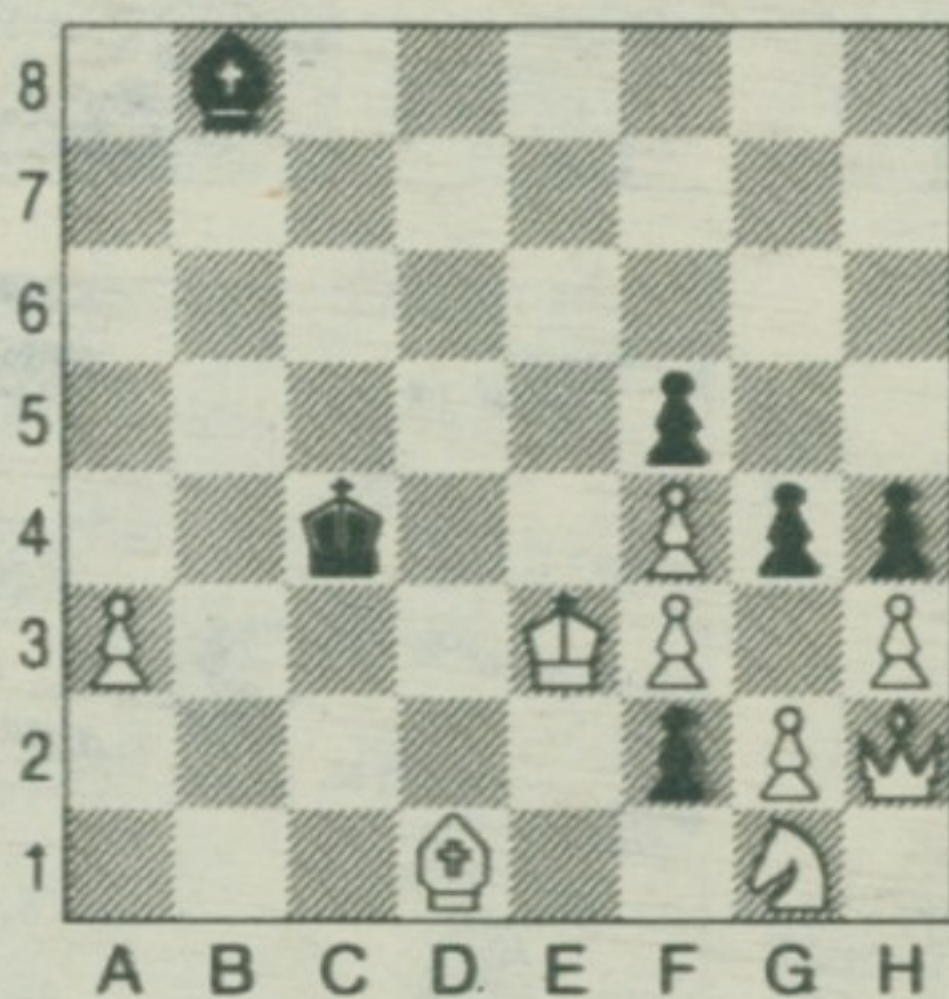
Бели има опасну претњу Th8-g8 i Tg7 после чега би црни био изгубљен. Срећом, на потезу је црни и он налази начина како да одузме белом топу поље g8

1. ... Ld7-c6 +
2. Ke4-f4 Овде треба рећи да није добро Kd4 (како би спречио Ld5) јер црни има лепу комбинацију 2. Kd4 Lf3: 3. Tg8 Lh5: 4. Tg7: Lg6:!! и сад не може 5. Tg6 због шах-шуха Se6)

2. ... Lc6-d5
3. Th8-h7! Sf8:h7!!
4. g6:h7 Ke8-f8
5. h7-h8D+ Ld5-g8!

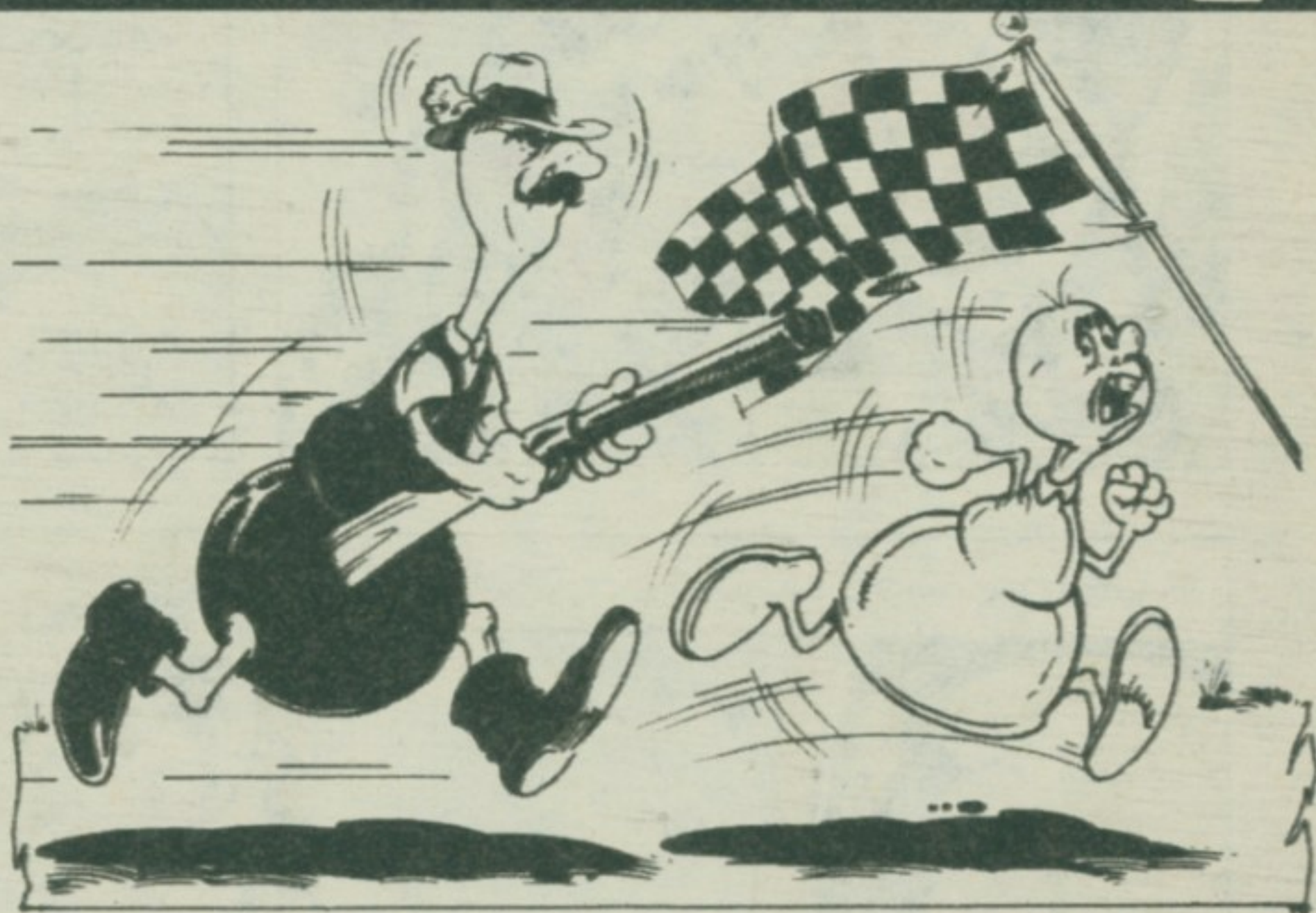
И одједном се показује како је црни ловац са успехом угушио белу даму. Црни ће играти само Kf8-f7-f8, а бели не може да побољша своју позицију.

У нашем другом примеру видећете црног официра који је много крвожеднији и који се заиста понашао као Отело. Не само што је удавио белу даму, већ и целу њену свиту.

ЦРНИ ВУЧЕ И ДОБИЈА

1. ... g4-g3
2. Dh2-h1 Наравно не може
2. Dg3: због fg1D+ 3. Df2 La7+ итд.

Илустровао Димитрије Костић

2. ... f2-f1 D
3. Ld1-e2+ Kc4-c3
4. Le2:f1 Lb8-a7 +
5. Ke3-e2 Kc3-c2
Комична ситуација у којој је један црни ловац успео да удави све беле фигуре. Но, ако се на ову ситуацију погледа очима белог онда она није комична – већ трагична!

6. Ke2-e1 La7-f2 +
7. Ke1-e2 Lf2-d4!
Потез који добија. Не даје ништа 7. ... Lc5 јер после 8. Ke1 црни не би имао ништа боље него да понови позицију са Lf2 +

8. Ke2-e1 Ld4-c3 +
9. Ke1-e2 Lc3-d2
10. a3-a4 Ld2-b4!
Али не 10. ... La5? због 11. Ke3 Lb6 + 12. Ke2 Lc5 13. a5 Lf2 14. Dh2!! gh2 15. Kf2 h1D 16. Se2 и добио би бели.

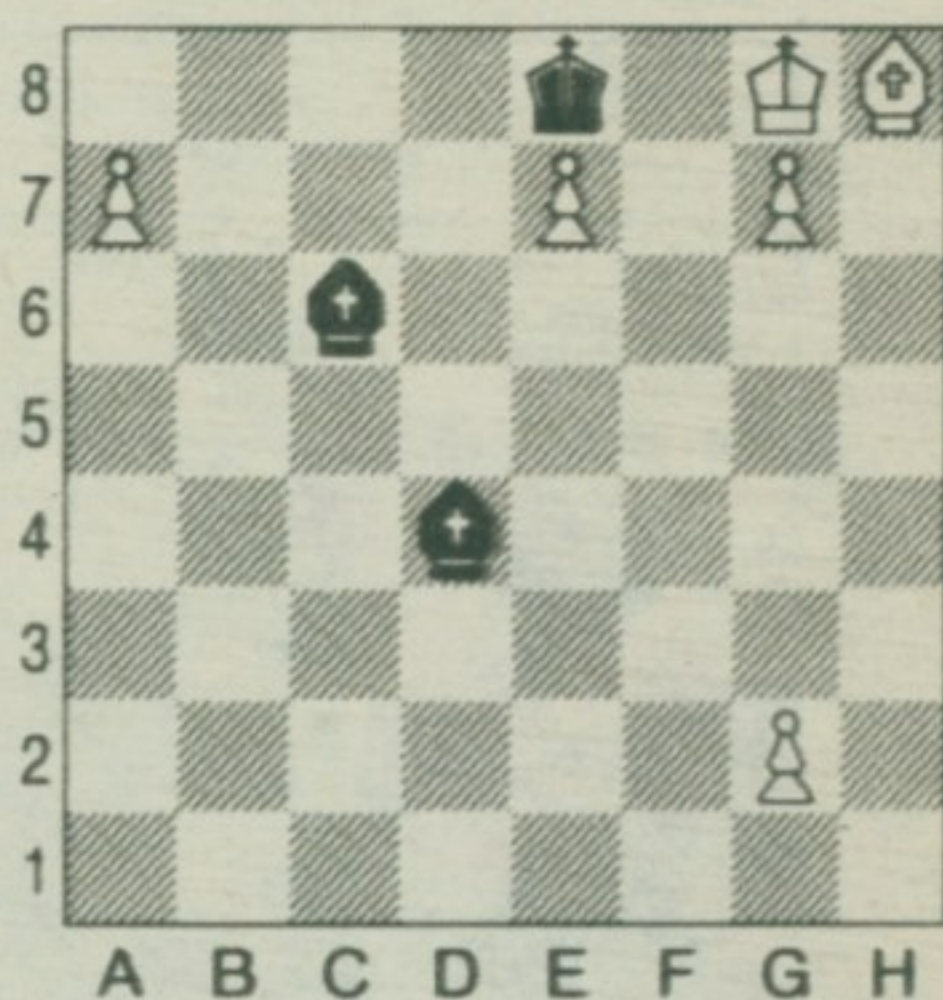
11. Ke2-e3 Lb4-c5 +
12. Ke3-e2 Lc5-b6
13. Ke2-e1 Lb6-a5 +
14. Ke1-e2 La5-d2
15. a4-a5 Ld2:a5
16. Ke2-e3 La5-b6 +
И опет укруг 17. Ke2 Lc5 18. Ke1 Lb4 19. Ke2 Ld2 док не

РЕШЕЊЕ:

1. ... Le3 2. g4 Lg5 3. a8D La8: 4. Kh7 Le4+ 5. Kg8 Lh6!! 6. g5 Ld3 (идеја је јасна, сачекати док бели пешак не дође до h7) 7. gh6 Le4 8. h7 Ld5 мат. При другом редоследу потеза

натера белог на потез 20. Dh2, но после 20. ... gh2 бели скакач нема одскока, а на 20. Kf2 следи 20. ... Le3+ и hg1D+ и добија.

А сад нешто за самосталну анализу:

ЦРНИ ВУЧЕ И ДАЈЕ МАТ У НЕКОЛИКО ПОТЕЗА

Којим ловцем? Свакако белопољним! Али како?

Интернационални мајстор
Никола Караклајић

црни увек има могућности да „истемпира” белог док не добије потребну слику за мат. Једино не треба пустити белог пешака да оде даље од g4.

ХИ-МЕН И ГОСПОДАРИ СВЕМИРА

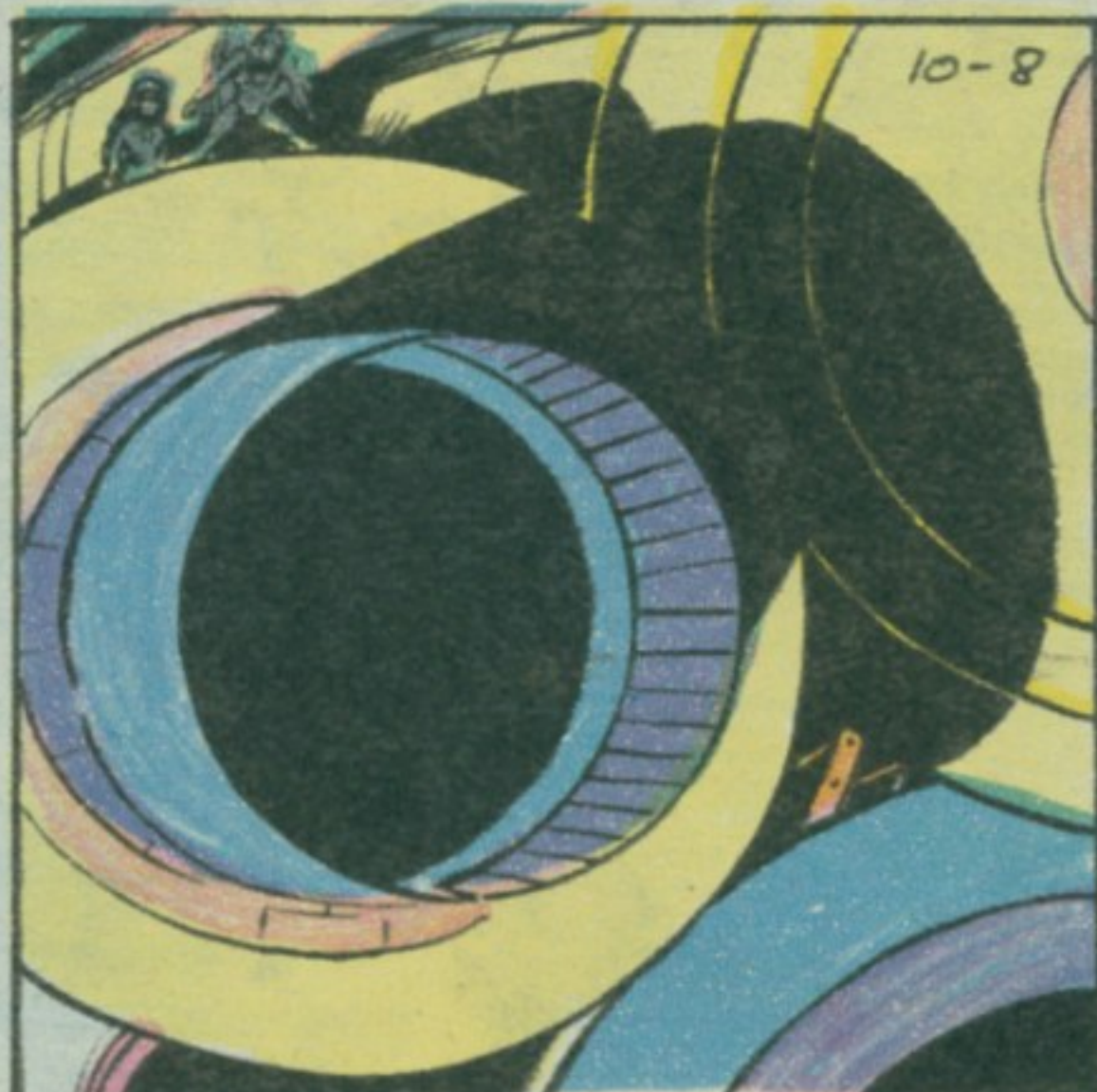
Г. ФОРТОН и Ж. ШУЛ

КОД МОТОРА ХОРДАКОВЕ
КРСТАРИЦЕ...

МОРАМ
УНУТРА
ДА ВИДИМ
КАКО ОВО
РАДИ!

1986 distributed by
McNaught Synd

10-8

НИКАД
НЕМАМ
ОТВРАМ
ЗА КОН-
ЗЕРВЕ
КАДА МИ
ТРЕБА!

КАД ЈЕ ХИ-МЕН СТИГАО ДО
МОТОРА КРСТАРИЦЕ...

АУУ!
ОВО ЈЕ
ЧВРШЋЕ НО
ШТО ИЗ-
ГЛЕДА!

G. FORTON
J. SHULL

АЛИ,
ЈА
САМ
ХИ-
МЕН!

И ПОСЕДУ-
ЈЕМ НАГ-
ПРИРОДНУ
ЧАГУ!

1986 distributed by
McNaught Synd

МАЛО КАСНИЈЕ ХИ-МЕН
ЈЕ БИО СПРЕМАН...

СКЕЛЕТОРЕ,
СПРЕМАН
САМ!

G. FORTON
J. SHULL

УКЛУЧИ
МОТО-
РЕ!

СКЕЛЕТОРЕ,
ЧУЈЕШ ЛИ?
УКЛУЧИ
МОТОРЕ!

У РЕДУ!
У РЕДУ!
САМО
ТИ
СПРЕМИ
МАЧ!

ПАЗИ:
УКЛУ-
ЧУЈЕМ...
САДА!

1986 distributed by
McNaught Synd

ХИ-МЕН СЕ БОРИО ЗА
ГОЛИ ЖИВОТ ДОК СУ
МОТОРИ УРЛАЛИ...

ЕТЕРИЈЕ МУ!
АА' СУ ЈАКИ!

1986 distributed by
McNaught Synd

БИЋЕ
МИ ПОТРЕБ-
НА СВАКА
ЧЕСТИЦА
ЧАГЕ ДА
УСМЕРИМ
БРОД!

У НАРЕДНОМ БРОЈУ:
ХИ-МЕН СКРЕПЕ КОМЕТУ

ИНТЕРВЈУ: „Еј Бл Си” („ABC”)

Појавили су се још 1982. године са „Лексиконом љубави”. Од тада су појам стилски чисте поп групе, али нису увек успевали да своје идеје изразе једнако занимљиво и квалитетно. Четврти албум „Алфавет Сити” („Alphabet City”), недавно објављен и код нас, представља њихову до сада најзрелију плочу. А Мартин Фрај (Martin Fry) и Марк Вајт (Mark White) кажу...

но смо правили плоче које су само збуњивале људе. Проводили смо дане у прављењу спотова за макси синглове које смо објављивали, тако да је све завршавало са неколико пуштања у клубовима. Схватили смо да то, заправо, не води никуда и одлучили да направимо плочу која ће бити нека врста нашег манифеста, тачке са које смо кренули у музику.

Марк:

– Требало нам је неколико година да схватимо да неке ствари радимо заиста добро и да не треба да бежимо од тога. Овај албум звучи како звучи, омот изгледа како изгледа јер смо нас двојица као људи управо такви. Хте-

ли смо да после дуже времена поново изразимо свој укус, уместо да глумимо оно што нисмо нити ћемо икада бити. И мислим да смо сада заиста загризли до краја да то истерамо.

Ваше плоче и раније су указивале на склоност ка луксузу и елеганцији. Одакле то потиче?

Марк:

– Вероватно ће звучати излизано, али мислим да су прави разлози то што потичемо из такозваног средњег staleжа и што смо обојица одрасли гледајући холивудске филмске лимунате...

Мартин:

– И слушајући Брајана Феррија и „Рокси Мјузик”. То је било пресудно. Али, о том луксузу само смо маштали.

Дакле, то стилско опредељење представља, у ствари, покушај да побегнете од свог порекла?

Марк:

– Да, па и то је уобичајено, зар не? То, на свој начин, раде и људи који цео живот остану тамо где су се родили.

Ви, ипак, не можете да порекнете да сте напредовали на лествици друштвеног положаја?

Мартин:

– Да, сигурно... Али, то је такође једна врста позе. То је шоу бизнис. Не волим људе који поп музику и плоче схватају као нешто дефинитивно, као ни оне који то посматрају као нешто одвојено од реалног живота. Ми смо се, свакако, издигли у односу на почетак. Бар по питању укуса.

Марк:

– По мени, то нема толико везе са напредовањем и богаћењем. Код нас се стварно ради о љубави према лепом.

Албум „Алфавет Сити” „Alphabet City” највише подсећа на ваше прве радове. Намерно или случајно?

Мартин:

– Више намерно. На овој плочи смо се, на неки начин, ухватили укоштац сами са собом. Једно време практич-

Шта вас од тих лепота, тренутно највише опседа?

Марк:

– Плав сомот.

Мартин:

– Звучи чудно, али није тако како изгледа. Ко се сећа спотова за наше хитове „Лексикон љубави“ („Lexicon Of Love“) и „Отровна стрела“ („Poison Arrow“), сетиће се да је и ту било много завеса од црвеног сомота. А и у споту за „Како бити милијардер“ („How To Be A Millionaire“) носим панталоне од црног сомота. То је наша љубав према времену које је обиловало тим сјајем – према четрдесетим годинама овог века. Верујем да се то многим људима свиђало, невезано од невоља које су те године донеле.

Зар то није нешто због чега имате осећај кривице – та тежња ка сјају и животу на високој нози?

Марк:

– Ако мене неко пита, тачка до које смо дошли још није врхунац. Све то још не изгледа као на филмовима, а то би био плафон, то је оно како бих волео да то изгледа.

Мартин:

– Ако мислиш на скупу одећу, на пример, не видимо ништа лоше у томе. За то се треба борити, трудити, нема у томе ништа лоше. Већина људи који због тога осећају кривицу у ствари су криви због нечега другог. Знам да постоји и обрнута логика, али је не разумем. Ако сам својим радом и способностима зарадио нешто више од других, зашто бих морао да се кријем и избегавам то да признам.

Чини се да сте постигли нешто чиме не може да се похвали баш много људи који се баве поп музиком онолико колико и ви – успешно сте се уздигли изнад њих.

Мартин:

– Успели смо, али није то лако. Годинама смо се заиста трудили. Није нас привлачила идеја да будемо чланови те лажне, срећне породице поп звезда које се и не познају како треба. Марк и ја имамо само неколико правих пријатеља међу њима. И сигурни смо да је то много боља варијанта.

В. С.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

„ДОК ЛЕЖИМ ЦИЈЕЛИ ДАН У СЈЕНИ“

Љетно поподне
птице мирују поспане
над стрмом улицом
зрак поскакује

Бијелом заставом
пролазник се брише
а ја лежим цијели дан у
сјени

Од јутра гледам врућину
како долази
да, знојни су и они
насмјани образи
црвени људи у излогу пију
а ја лежим цијели дан у
сјени

Мала, моја мала
немој да бринеш за мене

Ја мислим на тебе
ти чекаш вечер да будемо
хладни

Твоје су руке сасвим
сигурно невине
твоје су очи сасвим сигурно
поштене
ја се не трудим, ја вјерујем
у тебе
и лежим цијели дан у сјени

Мала, моја мала
немој да бринеш за мене

Текст и музика: Крешимир
Блажевић
Изводе: Аниматори

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ

„Чиме се нисам бавио у животу? Па, ево: јако волим псе, никада нисам имао кућног љубимца. И никада нисам запалио свој стан. Мислим, намерно“

Том Вејтс

Ово нисте знали

„КАЛТ“, КРШ И ЛОМ

Чланови британског састава „Калт“ („Cult“) одрадије су познати као штеточине, односно не односе се баш најпажљивије према опреми на којој свирају. Певач Јан Естбари готово на сваком концерту поломи понеки стак за микрофоне или пробуши кожу на бубњевима, а ни остали не заостају за њим. Али, све су то биле мање штете које су чланови групе кад су наступали на изнајмљеној опреми плаћали одмах после концерта.

Међутим, за време једног од завршних концерата на последњој аустралијској турнеји момци су се мало заборавили. Басиста Кид Хаос поломио је својом гитаром једну од рампи о коју је окачено осветљење. Јан Естбари је прво поломио бубњеве а затим и сва појачала на бини, а онда су се у ломљаву укључила и двојица гитариста. Ништа није остало читаво, па су на крају отишли у гардеробу, донели храну која им је била спремљена и све то побацали у публику.

Резултат ове забаве није био нимало забаван – тридесет хиљада фунти штете (преко шест милијарди старих динара) и велике шансе да се турнеја по Јапану одложи, пошто фирме које изнајмљују опрему у том делу света тешко пристају да им ствари које су уступили буду враћене у парчићима, без обзира на то што група гарантује да би све што уништи (као и до сада) уредно платила.

Дамир Микуличкић

Кад год бих посетио Земљу, осећао сам се тамо као слон у продавници порцулана. Надам се да ме разумете. Ту сам језичку фигуру извадио из неке јако старе књиге, мислим да датира из другог миленијума или тако некако. Више пута покушавао сам да замислим слона како се креће кроз просторију препуну полица са скупocenim порцуланом. Било је нечег смешног и истовремено ужасавајућег у тој слици, у том судару неспретне гломазности и грацилне лепоте малих крхких предмета. Крдо слонова видео сам једном на видео споту после чега ми је тај древни идиом постао јаснији. Теже ми је било замислити продавца порцулана, јер до случаја који ћу вам испричати нисам посетио ни једну.

Питаћете се, вероватно, зашто сам се на Земљи осећао као слон у продавници порцулана. Кад би ме то питали у друштву, увек сам одговарао у стилу: зато што су градови на Земљи пуни људи као шипак коштица, а људи јуре улицама као муве без главе, премда, открићу вам, то нису прави разлози. Такве изјаве обезбедиле су ми у друштву глас образованог и духовитог познавоца Земље. Наравно, такве сам метафоре могао употребљавати само у кругу високообразованих који из дела древних аутора знају шта је то мува или коштица, на пример. Ако боравите на неком артемонду какав је наш Пегаз Три, на којем никад није било ни муве у ваздуху ни коштице у воћу, како бисте знали за њих ако не из старих записа и филмова.

Не знам да ли због чињенице што ме посао често водио на Земљу или само зато што сам увидео да није лоше извадити у друштву неку од тих (у ствари бесмислених) говорних фигура, ја сам их марљиво сакупљао, вадио их из старих текстова и проучавао њихово порекло и изворно значење. Рећи ћете да ми је то хоби. Мени, мегафизичару-навигатору интерстеларног телепортера хоби је било листање књига старих неколико миленијума. Био је то прави истраживачки рад, ништа мање занимљив од моје велике љубави – математике. Наравно, решење нисам увек налазио, али држао сам се правила да у разговору не употребим ни један од тих старих идиома уколико на питање неког од присутних не бих умео ваљано да објасним њихово скривено значење.

Сваки пут поново сам се дивео тим прадавним сликовитим реченицама, једноставним али богатим изражавањем

које ме подсећало на сликовна писма првих цивилизација. Нисам лингвиста (рекао сам, језик ми је само хоби), но знам да је и данашњим лингвистима једнако тешко да открију значење тих језичких слика као што су некад били хијероглифи. Морам рећи да сам ја, ипак, у томе био мајстор, ломио сам их и отварао једну за другом, чак и најтеже. Но, такве, попут „Ко није за цара није ни за жену“ или „Неће гром у коприве“, или „Деда шумом баба друмом“, захтевале су вишегодишње проучавање старих књига, често безуспешно или у најбољем случају са сумњом да је моје тумачење исправно.

Није потребно посебно наглашавати да сам се својим хобијем посебно бавио приликом посете Земљи, одакле су некад кренули људи оснивајући широм Галактике артемонде какав је и мој Пегаз Три. Овде су били корени, ту је копање обећавало најбржи успех, али само на први поглед. Тек бих на Земљи осетио сложеност свог хобија, слојевитост и замке језика. А сада је и тренутак да вам откријем прави разлог свог хобија: глуми. Боравећи на Земљи покушавао сам да глумим Земљанина. Мерио сам колико је моја глума успешна, колико могу да издржим пре неголи саговорници открију одакле долазим. Моје познавање старих изрека било ми је при том од велике користи.

Испричаћу вам шта ми се догодило приликом последњег боравка на Земљи када сам у једном граду посетио продавницу старог порцулана. Као што рекох, на Земљи сам се увек осећао као у продавници порцулана, а сад знате и зашто: увек сам страховао да случајно не разбијем крхки глумачки оклоп који сам добровољно обукао. Можда сам се управо зато и сетио да одем у једну такву продавницу где се у симболизму оне језичке фигуре огледа цео мој случај.

Ушао сам, дакле, у антикварницу, једину врсту продавница које су задржале (да све буде у стилу) стари начин продаје робе: предмети су били на полицама, надхват руке, а не само као слике. Шетао сам међу мноштвом ваза, фигурица, шољица и тањира из којих су јели неки прадавни људи, неодлучан шта да одаберем а да испаднем стопостотни Земљанин. Тада зачух женски глас:

– Господин би желео нешто одређено?
– Ах – одговорих – толико је лепих ствари, тешко је одабрати једну.
– Да, разумем вас, знате како се оно каже, лепота се не бира већ осећа.
– Свакако, свакако – одвратих брзо знајући да бих у оваквом разговору могао нехотице направити грешку.
– Али, ја се овде заиста осећам као слон у продавници порцулана – рекох да скренем разговор на мени добро познате изреке.

Жена се срдачно насмеја и приђе ми ближе. Гледала ме право у очи док јој је на уснама титрао осмех.

– Сви смо ми понекад слонов, неки са, неки без сурле – рече.

Грозничаво сам размишљао шта би могла бити сурла па у неприлици одговорих оно што ми се у овом случају чинило логично.

– Надам се да сам ја онај без сурле. Него, имате ли нешто из династије Минг? – упитао сам поносан на своје познавање земаљске историје.

Упркос прилично песимистичким прогнозама, телевизијска серија „Звездане стазе: наредно поколење“ постиже запажен успех приликом премијерног приказивања. На жалост, поново је дошло до одлагања снимања петог дела у филмском серијалу, овога пута због заузетости неизбежног господина Спока, алиас Лионарда Ни-моја, који је до јесени заузет режирањем...

„Ракуново крзно“, први филм познатог аниматора Ралфа Бакшија, аутора знаменитих „Чаробњака“ и „Господара прстенова“, снимљен још 1975, коначно ће се наћи пред гледаоцима – али не у биоскопским дворанама, већ, по-

средством касета, на малим екранима. Филм који представља необичан спој епске и научне фантастике доживео је уистину ретку судбину у САД: забранила га је цензура због вређања патриотских осећања грађана...

Веровали или не, у САД постоји прилично бројно Друштво грофа Дракуле. На годишњим скуповима поклоница легендарног трансилванијског крвопије додељују се пригодне награде за најбоље филмове у протеклој сезони са темом примереном интересовању чланова овог друштва. Лауреати за 1987. били су филмови „Изгубљени дечаци“, „Одред чудовишта“ и „Готово тама“.

– На жалост, тренуто ништа кинеско, али имамо диван чешки порцулан с краја последњег столећа другог миленијума. На ту робу посебно смо поносни. Осим тога, имамо прељепих предмета од мурано стакла из истог раздобља.

Био сам задовољан собом. Засад је све било у реду па сам, охрабрен, одлучио да издржим до краја. Наставио сам разговор пробраним изрекама из свог богатог арсенала.

– Заборавимо династију Минг – рекох.
– Није злато све што сија. Дајте ми нешто од мурано стакла, уосталом, у сваком житу има кукоља.

Жена ме погледа љубазно се смешећи док је из витрине вадила плаво-зелену фигурицу. Био сам уверен да представља коња.

– Предиван је – рекох. – Не куди коња ког јахао ниси.

– Свакако, господине, – одговори увек насмешена продавачица – ова ће вас корњача подсећати да није све у брзини него да је и упорност врлина.

Свестан да сам забрљао у врсти животиње коју је представљала фигурица,

брзо сам се снашао и исправио грешку:

– Поклоњеном коњу не бих бројао зубе, а ову корњачу купујем.

Изазећи из радње још једном сам захвалио љубазној продавачици речима да сам задовољан њеним избором, јер, како јој рекох, ко се дима не надиме, тај се ватром не огреја. На ту пословицу био сам посебно поносан, јер сам својевремено уложио много труда док нисам схватио да се под њом подразумева вредност труда и искуства. А продавачица је била, што се мурано стакла тиче, сигурно искуснија од мене, позитронског киборга с артемонда Пегаз Три. Био сам задовољан јер сам положио један од тежих испита своје приватне глумачке школе опонашања људи. Хођао сам кроз уличну вреву поносан што ме сматрају за једног од својих.

Власница трговине старог порцулана приша је терминалу књиговодства и издиктирала наредбу: ПРОД МУРАНО ФИГ СЕДАМ НУЛА ДЕВЕТ ДВА ДВА ПОРЕЗ ОЛАКШИЦА НУЛА ТРИ КАТ ИНТЕРСТЕЛ ИЗВОЗ КУПАЦ КИБОС С АРТА.

НАДИМАК И КАКО ГА СТЕЋИ

Добар дан, господине Девла!

**Тако су књажевачки Роми
поздрављали Михајла Микку
Ђорђевића, заштитника и
добротвора кога су на свим
изборима листом подржавали**

Књажевац је 1921. године имао 3.544 становника, много зеленила и беспрекорно чисте, калдрмисане улице. Становници су били занатлије, трговци, угоститељи, чиновници, учитељи и професори, покоји сељак побегло са села али не и имања. Све у свему, био је то мали град у коме су се сви знали.

Људи су тада имали више времена за дружење, чешће су одлазили једни другима или се сретали по кафанама. Најомиљенија састајалишта била су им „Србија“, „Македонија“, „Касина“, „Сарајево“, „Крива врба“, „Клисурса“. Захваљујући свакодневним сусретима по чаршији, кућама и кафанама, Књажевчани су били врло присни без обзира да ли су били само пријатељи или и фамилија. И управо због те блискости, али помало и из доконости и помодарства, имали су обичај да један другом надевају надимке. Надимци су, помало, били и потреба. Наиме, у граду је било много Јовановића, Петровића, Милошевића, Павловића, Николића, Ђорђевића, Марјановића и Крстића, па су надимци служили и као знак распознавања а давали су се не само појединцима него и читавим породицама.

Било је доста занатлија, трговаца и угоститеља који су своје надимке, као неку врсту заштитног знака, исписивали на радњи, њиме су понекад и документа потписивали.

Између два рата Књажевчани су могли да се подиче

занста необичним надимцима као што су Анђа, Бардаклија, Баруција, Врзоглавка, Девла, Дрекало, Кокодајка, Клипша, Коловрт, Мрзлица, Овчикоњ, Папицан (Душоједац), Потрчко, Рикало, Свирипице, Сечибог, Тртица, Таламбас, Ђилибон, Флинта, Целолебања, Цревар, Чепач, Чокало, Џуца, Шише, Шоврдаљка, да не набрајамо.

Мајстору припада реп

Оно што се са сигурношћу зна јесте да је највећи број књажевачких породица надимке добио још пре српско-турских ратова 1876. и да су се преносили с колена на колена. Тако су Бардаклије добиле надимак по бардаку, земљаном суду за воду а Баруције су били мајстори који су справљали барут. Породица Баруција била је прилично велика тако да се чак и данас улица у којој су биле

њихове куће, а у којима живе њихови потомци, зове Баруцијски брег.

Брашњари су некада давно имали радњу за откуп житарица којима су помало шпекулисали. Буцаклије (од турског буцак што значи ћошак, забачено место) у Књажевац су се доселиле из села у околини Калне које су Књажевчани одувек звали Буцак. Ваганари (турски: ваган – посуда за житарице), упркос свом надимку, нису имали никакве везе са житарицама: нити су их сејали нити продавали. Овај надимак носило је неколико породица: Радомира Јовановића (опанчара), Божидара Јовановића (бравара) и Драгољуба Јовановића (чиновника) наследила су надимак од делова који су важили за људе који све што говоре и раде добро одмере, одважу. Надимак су, претпоставља се, добили управо због ове особине.

Вртирепи су живели у

Улици Љутомира Ђорђевића у којој су имали кућницу за поткивање говеда. Да би мајстор (албатин) могао да поткује краву, морао је најпре да је обори на бок или леђа, што није било баш једноставно, па без помоћи није могао. Помоћник би хватао грло за рокове а мајстор за реп који је затим увртао. Оборену животињу везивао је затим за поткивачку греду и почињао са радом.

Породица Десимира Јовановића, власника берберске радње, од давнина је носила надимак Голубанци. Била је бројна и имала много мушке деце. Како је Десимиру било тешко да их сам прехрани, његови синови узгајали су и продавали расне голубове.

Црква која се једе

Девла на језику Рома значи бог. По једној легенди, у нека давна времена, Роми и Срби одлучили су да саграде

заједничку цркву. Међутим, како никако нису успевали да се договоре о почетку градње, Срби су сами почели да граде богомољу од камена и опеке. Када су то видели, Роми су одмах почели да граде другу која је требало да буде лепша, па су је направили од – сира. Ускоро су наступиле гладне године, велике суше и друге невоље па су Срби, немајући шта да једу, умирали један за другим. И Роми су притезали каиш али су редовно ишли у цркву, где су једном, тачно на Гургева-дан (Ђурђева-дан) почели да се жале девли како ће помрети од глади. На то им је девла дао савет да поједу цркву и тако утоле глад а касније, кад наступе боља времена, саграде другу. Роми су послушали савет и почели да начињу цркву. Мало-помало, појели су је целу и сви, до последњег, преживели гладне године. Али, када су наступила боља времена, мрзело их је да отпочну са мукотрпном градњом па су тако остали без цркве, што их није много бринуло – рачунали су на девлу.

Да ли по овој легенди или из неког другог разлога, тек, породица Михајла Мике Ђорђевића добила је надимак Девла. О Ђорђевићима се зна да су у Књажевцу били староседеоци и да је крајем 19. века Микин отац, а пре њега његов отац, биран за кмета и председника општине. За време првог светског рата Мика је једно време био срески начелник. Познато је да су Ђорђевићи, увек када су се налазили на власти, водили рачуна о градској сиротињи међу којом је било највише Рома. Из захвалности за толику бригу Роми су Ђорђевиће и назвали Девлама тј. боговима. Посебну љубав и поверење уживао је Михајло па су књажевачки Роми, кад код би се кандидовао за неку функцију, листом гласали за њега. „Добар дан, господине Девла!“ поздрављали би га кад би зашао у њихову махалу да мири завађене породице, саветује младе да не дангубе, убеђује их да иду у школе или на занате. Многим ромским породицама био је кум а кумчад богато даривао. Када се враћао кући, Роми су га уз звуке ћеманета, зурли, таламбаса и даира испраћали са песмом и повицима „Машала, машала, господине Девла!“

Љубиша Веселиновић,
Улица Чарнојевића 12/42
НИШ
(хонорар 15.000 динара)

НАЈВЕЋЕ МИСТЕРИЈЕ МОРА СВЕТСКЕ

Поштовани читаоци, представљамо вам четири нове књиге библиотеке „ДРУГА СТРАНА СВЕТА“:

НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ МИСТЕРИЈЕ МОРА (II коло)

НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ АТЕНТАТИ (II коло)

НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ РОБИЊЕ ПОРОКА (Најпоқвареније жене света) (II коло)

НАЈЗАГОНЕТНИЈЕ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ УБИЦЕ (III коло)

Поред њих, подсећамо вас и на наша ранија издања:

I коло

1. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ НЕСРЕЋЕ XX ВЕКА
2. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ПОГРЕШКЕ И ЗАБЛУДЕ
3. НАЈЗЛОПЛАСНИЈЕ СВЕТСКЕ УБИЦЕ
4. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ЗАРАЛИЦЕ И ПОПОВИ
5. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ЕКСЦЕНТРИЦИ И ОСОБЕЊАЦИ
6. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ САБЛАСТИ И ДУХОВИ
7. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ МИСТЕРИЈЕ
8. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ МИСТЕРИЈЕ НЛО
9. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ НАКАЗЕ И ЧУДАЦИ
10. ЧУДНО АЛИ ИСТИНИТО

II коло

11. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ШПИЈУНИ И ОБАВЕШТАЈЦИ
12. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ НЕРАЗЈАШЊЕНИ ЗЛОЧИНИ
13. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ МИСТЕРИЈЕ МОРА
14. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ СКАНДАЛИ XX ВЕКА
15. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ АТЕНТАТИ
16. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ЧАРОБЊАЦИ И ЧУДОТВОРЦИ
17. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ЉУБАВНИЦИ
18. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ КРВНИЦИ И ТИРАНИ
19. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ РОБИЊЕ ПОРОКА (Најпоқвареније жене света)
20. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ПОТРАГЕ ЗА ПОТОНУЛИМ БЛАГОМ

III коло

21. НАЈЗАГОНЕТНИЈЕ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ УБИЦЕ

Све књиге штампане су латиницом, у тврдом повезу и са пластифицираним корицама у боји.

Цена једне књиге је 4.800 динара, а плаћа се поштару приликом преузимања.

НАРУЧБЕНИЦА - 3

Овим неопозиво наручујем следеће књиге под редним бројем:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

(заокружите број књиге коју поручујете)

(име и презиме)

(улица и број)

(поштански број и место)

(телефон)

Наручите на адресу:

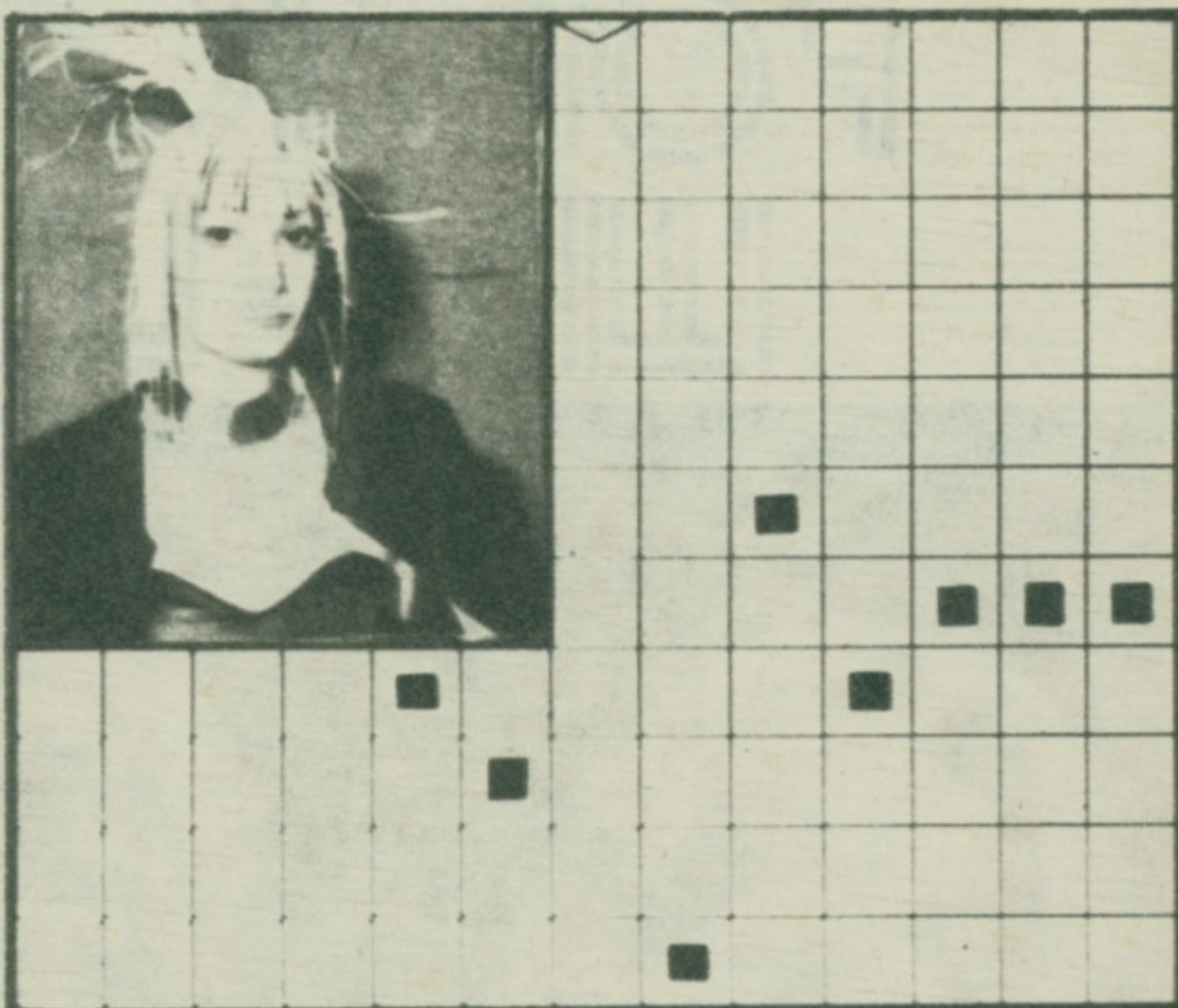
„ДРУГА СТРАНА СВЕТА“, 34000 КРАГУЈЕВАЦ, Поле Рибара 8

Књиге можете наручити и на телефон 034/67-940

ЕНИМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

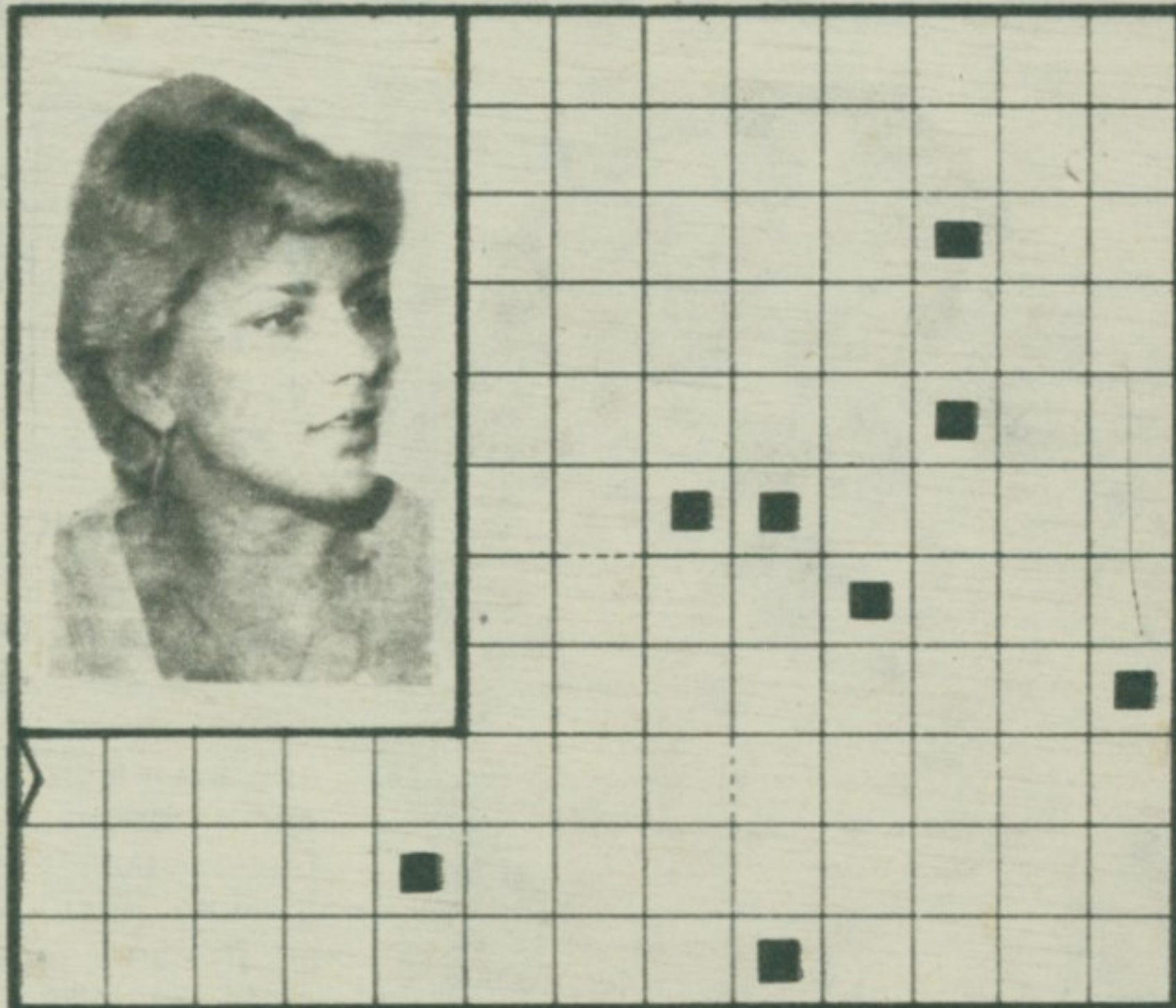
ДВЕ ПРВЕ ДАМЕ

Овог пута ваш се задатак нешто разликује од уобичајеног. Наиме, дајемо вам само један заједнички попис речи од којих су састављене обе укрштенице. Када речи из пописа правилно распоредите у оба лика, тада ћете у редовима са стрелицама добити имена и презимена личности са слика: прву даму нашег рукомета и прву даму наше рок музике.

ПОПИС:

АБЕЛ, АВАР, АЛТАРАЦ, АНТЕ, АСТАЛ, АСТМАТИЧАР, АТ, АЦЕТОНУРИЈА, БОНАЦА, ВА, ВАР, ВОДОМАР, ЕВЕНАК, ЕГА, ЕЛАТИВ, ЕН, ЕРОТ, ЖИЧА, ЗЛА, ЗЛАТНИ КОНАЦ, ЗНОЈ, ИЗРАШТАЈ, ИМОВИНА, ИСПОШТОВАТИ, ЈАСТЕБ, ЈЕНИСЕЈ, ЛИПА, ЛИСА, ЛИСТ, ЛОКА, ЛУЈ, МИРА, НЕОСТВАРИВОСТ, ОБРИС, ОВО, ОДАТИ, ОКОП, ОС, ОСТРОВО, ОТКАЛИТИ, ПАНТА, ПАПИНАЦ, ПАПИР, ПРАШНИЦИ, РАГУ, РАКА, РАНКА, РЕНЕ, РОЈТЕ, РОМИНА, САПОНИН, СЛАСТИЦЕ, СРП, СТР, СТРЕМЕН, СТРОП, ТАЕЛ, ТАТАРИЈА, ТИ, ТИ, ТОНА, ТРЕВИРА, ТУШ, ЋАР, ШНАЛА, ШТАЛАР.

РЕШЕЊА НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

ЛАСА-АПСО И ЊЕГОВ РОЂАК ШИХ-ЦУ

„Филозоф“
обавијен
тајанственошћу
истока:
ласа-апсо, једна
од најстаријих
врста коју су
припитомили и
одгајили
тибетански
калуђери. Где је
ту глава, а где
реп?

Палма наврх
главе: да би им
се боље видело
лице (а ваљда
да би и ших-цу
нешто видели)
власници
чешљају своје
љубимце овако.

Кажу да је Буду свуда пратио један мали пас који је могао да се претвори у лава и тако га извуче из сваке опасности. У ствари ни данас му се не зна тачно порекло, претпоставља се само да је пасмина настала укрштањем тибетанског теријера с тибетанским шпанијелом. Вековима је одгајан у изолованим будистичким манастирима, готово непознат обичним људима, па отуд није ни чудо што се на Западу појавио тек почетком овог века.

У Европу су га први донели (ко би други?) Британци који су га затим открили „остатку света“. Наиме, 1920. године пуковник Р. С. Кенеди добио је од врховног заповедника тибетанске армије пар дугокосих паса ласа-апсо. Кад је отишао у пензију, Кенеди, који је очигледно поклони више примио из политичких разлога него из љубави према животињама, поклатио је ове псе пуковнику Бејлију и његовој супрузи који су, опет, били луди за свим што се креће на четири ноге. Бејлијеви су уложили огроман труд док нису увећали своју колонију, а извели су и нове примерке различите боје док нису добили оно што су желели. Године 1928. вратили су се у Британију и 1935. установили први стандард за расу ласа-апсо којој су они дали ово име. Данас ових патуљака с косом до земље има више у САД (подврста „Хамилтон“) него у Европи, а свој допринос дали су и Французи (тип „Анапурна“) који су га признали тек 1960!

Интелигентна цепидлака

Ласа-апсо је складан и добро грађен пас. Весео је, самосвестан, интелигентан и поуздан, али неповерљив према непознатим. Хитар је и живахних покрета.

На „крову света“ где му је постојбина, зову га „апсо сенгки“, а на Западу је тај исти пас ласа-апсо. „Апсо“ је на тибетанском „пас са дугачком длаком“, у ствари то је искривљена реч „рапсо“ која значи „онај који личи на козу“. У овом случају сличност је у „руну“.

Битлси на четири ноге

И данас се у Тибету могу видети различити типови уличних паса расе ласа-апсо без икаквог педигреа за које нико не мари, овде је једино на цени патуљаства врста. Она се љубоморно чува и одгаја по врло прецизним критеријумима. Зна се тачно какав треба да му је раст, облик, дужина и квалитет крзна. Откуд толико поштовања за три педља паса? Па погледајте га: продорне црне очи, дугачка грива – зар не личи помало на лава? А у тибетанском животу лав је света животиња.

Од носа до репа прекривени су густом дугачком длаком која им у слаповима пада преко очију, шапа, репа и око врата. Бујна грива, густе обрве, брада и бркови. Где је ту уопште пас?

Очи су му тамне и овалне, њушка кратка (3 до 4 cm) и не сме да буде четвртаста, тело дугуљасто, врат чврст, ноге праве и не много дебеле, шапе округле, мачје. Цео је прекривен густом дугачком длаком која га потпуно камуфлира... Дужина длаке, међутим, не доноси превише бодова на изложбама: најважнија је грађа, али се и квалитет длаке бодује. Длака је врло слична козјој и не сме да буде претерано мека и свиленаста. Ласа-апсо има такође раскошну густу поддлаку.

Једно време сматрало се да је права боја за расу ласа-апсо злаћана, вероватно зато што су такви били први пси које су на Тибету обожавали због сличности с лавовима. Међутим, да би се избегло укрштање блиских сродника, касније су уведени примерци савршене грађе али других боја тако да се данас званично признаје читава палета боја које све одреда одлично пристају малом Тибетанцу: боја песка, меда, сива, црносива, сасвим тамна, боја дима, а ту су и вишебојни, црни, бели и мрки. Нарочито су на цени они који имају црне или сиво-црне уши и шапе.

Овај мали пас који је некад припадао далај-ламама и царевима данас се донекле демократизовао, али је задржао своје источњачко достојанство и јак, изражен карактер. „Он је миран и изванредно интелигентан“, каже једна обожаватељка

ових паса која се бави и њиховим узгојем. „а уз то врло пажљив посматрач, замислићен тип, а кад одрасте често уме да постане и цепидлака“. Тако је један одбио да руча јер му посуду нису ставили на послужавник као што је научио. Други сати-ма није престајао да зури у део намештаја који су преместили, као да се љути што њега нису питали за мишљење. Трећи је, опет, почео бесно да лаје крај ногу своје власнице јер је телефон зазвонио док је она мењала ципеле, па је једног тренутка имала једну црну а једну белу. То не иде, ав-ав-ав! Умукнуо је истог часа кад је власница схватила шта га љути. Брзо је скинула црну ципелу а он је почео весело да маше перјаницом од репа.

Ако вам се лама баци пред ноге...

Ласа-апсо је самостална личност и не воли да га гњаве као што нерадо дели дом са још неким псом (наравно, има изузетака). У кући увек изабере свог „ламу“ и њега просто обожава, а кад овог нема дуже у стану неизмерно пати. Срећом, захваљујући малом расту власници га могу повести свуда са собом.

Густа длака мора се чешљати сваки други дан да се не би замрсала. Иначе, ако се изузме то мало бриге око дуге косе, ласа-апсо је врло чврст пас, прави спортски тип. Уосталом, не треба заборавити, његови преци живе на преко 3000 метара надморске висине.

У једном кинолошком часопису Француске (а у овој земљи данас има неколико будистичких манастира) стоји следећа напомена: „Ако вам се деси да се на улици неки лама баци пред ваше ноге, не уображавајте да је то због вас. Он то изражава дубоко поштовање према вашем псу“. Нама не прети таква опасност: расе ласа-апсо готово да уопште нема код нас, а такође ни будистичких калуђера.

Обожава мачке!

Ако подједнако волите и мачке и псе, ево правог пса за вас: он успешно може да одигра обе улоге. А то што се мали ших-цу држи као мандарин, то је само зато да би боље прикрио свој прави карактер. Несташан је, весео, преде као мачка, али исто тако будно мотри на свој посед

пентрајући се на што више место, као мачка. Немојте мислити да би се ших-цу увредио због овог поређења. Напротив, он лично обожава мачке дајући и на тај начин до знања да је нешто више од обичног пса.

У погледу његовог порекла постоје два мишљења. По једном ших-цу је настао у Кини укрштањем пекинезера и тибетанског теријера, а по другом укрштањем ласа-апсо-а и пекинезера. Ево како је његов педигре описао један духовити енглески одгајивач: „Два грама лава, неколико кафених кашичица зеца, две унце мачке, трунак балерине, између два прста старог Кинеза, супена кашика мајмуна, коцкица фокине бебе, исто толико плишаног медведа, а остатак је пореклом или са Тибета или из Кине“. У Европу је стигао из Кине и био је то доста стидљив улазак све док Енглески кинолошки клуб 1946. није званично признао пасмину. Американци су то учинили тек 1969. кад их је отприлике признала и Француска, да би данас ови пси врло често на изложбама однели прво место.

Данас се неке наслеђене особине предака код ших-цу-а сматрају „грешком“, рецимо криве ноге пекинезера или крупан раст ласа-апсо-а, сувише дуга или кратка њушка. Она мора да је четвртаста, величине 2,5 cm. Зуби су мали, али шири него код расе ласа-апсо-а. Иначе, ова два пса су слична по тежини, од 4-7 килограма. Ших-цу може бити виши (од 22-26,5 cm), а ласа-апсо од 22,5-25,4 cm. Реп је код ших-цу-а подигнут и заврнут према леђима у облику ручке на чајнику. Длака која га целог покрива ипак је нешто мекша и финија него код његовог рођака, а дозвољено је да буде помало коврцава. Поддлака му је такође бујна и густа. Допуштене су све боје, а бела мрља на челу и беле ноге високо се цене.

Један прави ших-цу никад није намргођен. Напротив, весео је и живахан и, чак, изгледа као да се стално смеје. Исто као и ласа-апсо и ово је мали миран пас само што је отворенији. Обојица су симпатични кућни љубимци, zgodни за друштво. Уосталом да нису такви зар би били међу најстаријим врстама које је човек припитомио.

В. Милићевић

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
др Живорад Миновић

Руководилац ООУР и главни и одговорни уредник „Политикиног Забавника“
Дарко Рибникар

Заменик главног и одговорног уредника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Боковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Дарко Рибникар, Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукановић, Душан Глушац, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Славољуб Кеџић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 400 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 4.416 динара, полугодишња 8.832 динара, годишња 17.664 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 8.832 динара, полугодишња 17.664 динара, годишња 35.328 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну наизмену НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	\$ 39.-
СР НЕМАЧКА	ДМ 70.-
ШВЕДСКА	Шкр. 247.-
ФРАНЦУСКА	Ффр. 235.-
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 59.-

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну наизмену ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

За штампање овог броја Забавника одговоран: Миливоје Весовић, руководилац ООУР-а „Дубока штампа“.

Насловна страна:

Драгољуб Совак

Стижу 22 репринта, у серији

Веома ми се допала идеја да уз редован број Забавника читаоцима поклоните и репринт, као што је било крајем прошле године када сте објавили последњи предатни број Забавника. Родитељи ми говоре да су ранији Забавници били много бољи него ови, а ја сам уверена да све има своје време. Занима ме да ли ћемо, у догледно време, добити неке нове репринте старијих бројева Забавника.

ВЕСНА НИКЧЕВИЋ

13. јула 17

Титоград

Забавник је, каже наш рекламни слоган, лист за младе свих узраста. Можда је Забавник раније био бољи, али сви ми маторији кукамо за старим добрим временима. Да би се Весна и многи њени вршњаци упознали са тим „старим, добрим Забавником“, а и да читаоце који су и данас по радозналости млади вратимо бар за тренутак у прошлост, дајемо на знање да ћемо ускоро објавити серију од 22 (и словима: двадесет два) репринта послератних бројева, оних из времена кад је UNRA била код нас најпопуларнија скраћеница и када су нас тачкице водиле у лепше сутра.

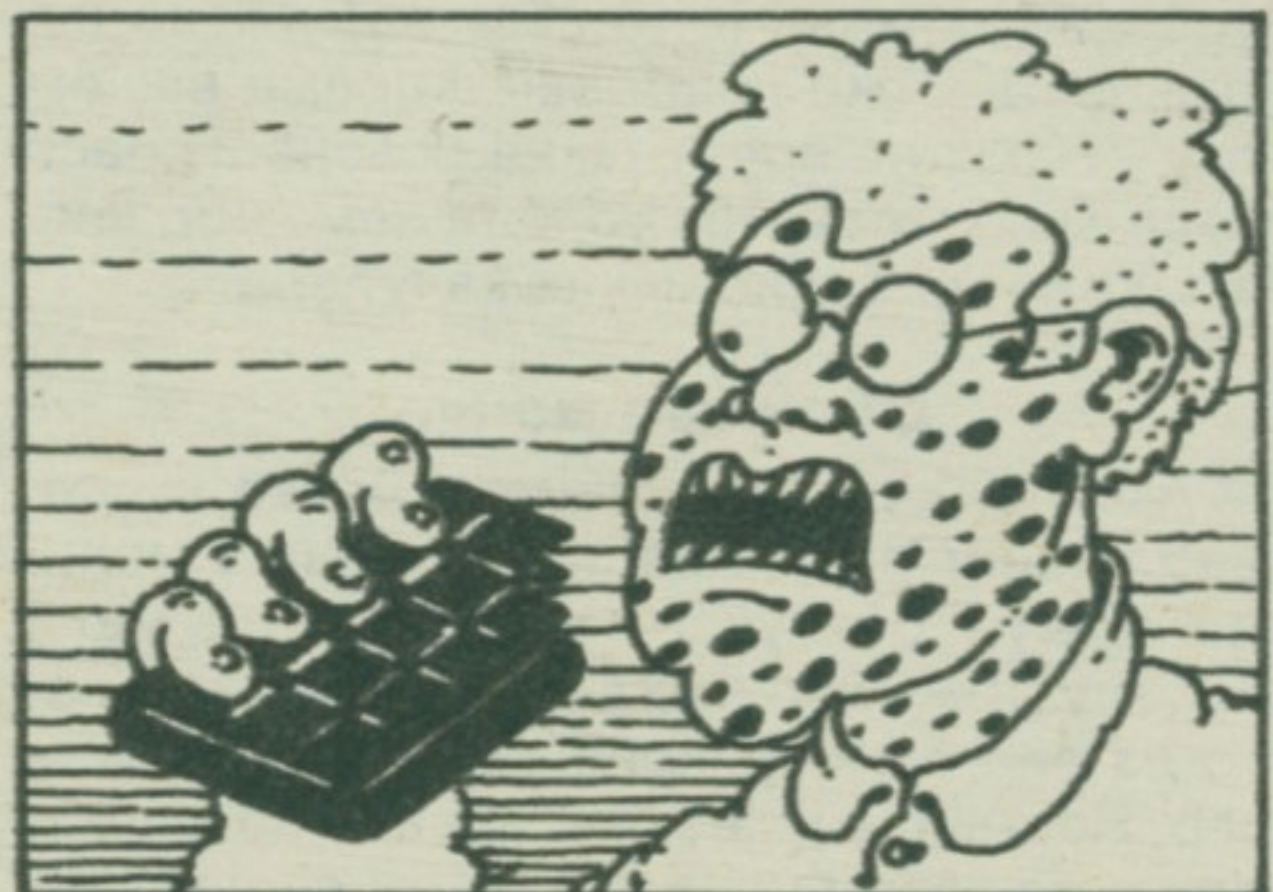
Муке око чоколаде

Живим у Истри. Имам 13 година и много волим чоколаду и чоколадне производе, али имам бубуљице на лицу. Чула сам да оне излазе ако се једе чоколада, па те молим да ми напишеш да ли је то истина?

ДРАГАНА

Новиград

Једно је сигурно: многи људи, и млади и стари, не успевају да одоле укусу чоколаде. Изгледа да међу „чокомани-

ма“ – како зову страсне љубитеље ове послатице – предњаче Швајцарци, који годишње по глави становника поједу 9 килограма чоколаде. То је чак три пута више него што се чоколадом сладе Американци. Наука није одгонетнула шта је то у чоколади што толико привлачи људе, али је сасвим сигурно да она има састојака који изванредно делују на организам: магнезијум, калцијум, фосфор, комплекс витамина Б, витамини Е и А, затим стимулативни састојци теобромин и кофеин и штошта још. Међутим... ако три групе састојака од којих се прави чоколада – протиди, липиди и глуциди – нису умешани у правилним сразмерама, а рецепти су увек фабричка тајна, тада може доћи и до поремећаја у организму: алергије, тешкоће у варењу, дијабетес, артериосклероза, зубни каријес, главобоља, кризе јетре, акне по лицу и још понешто. Списак је доста обесхрабрујући, признајемо. Савет: установи „марку“ чоколаде која ти не ствара сметње и – једи је у умереним количинама. Значи, никако не целу таблу одједном!

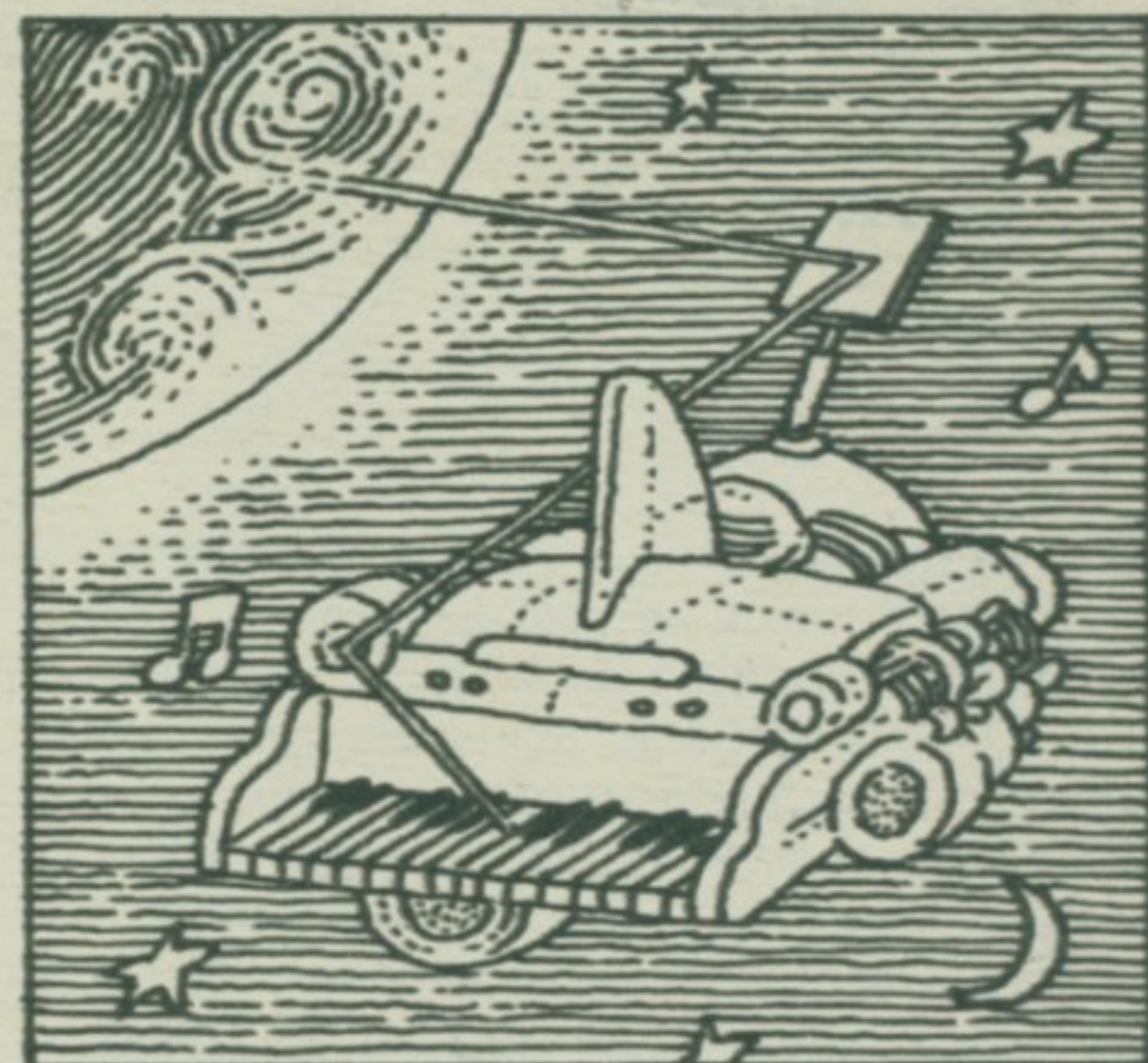
Музика свемира

Молим те, реци ми да ли постоји ласерска музика или сам, како тврде моји другови, то само „сањао“?

ЛУКА РАДОВИЋ

81400 Никшић

Ласер, који је нашао примену у различитим областима, медицини, не пример, за врло fine операције, користи се и за

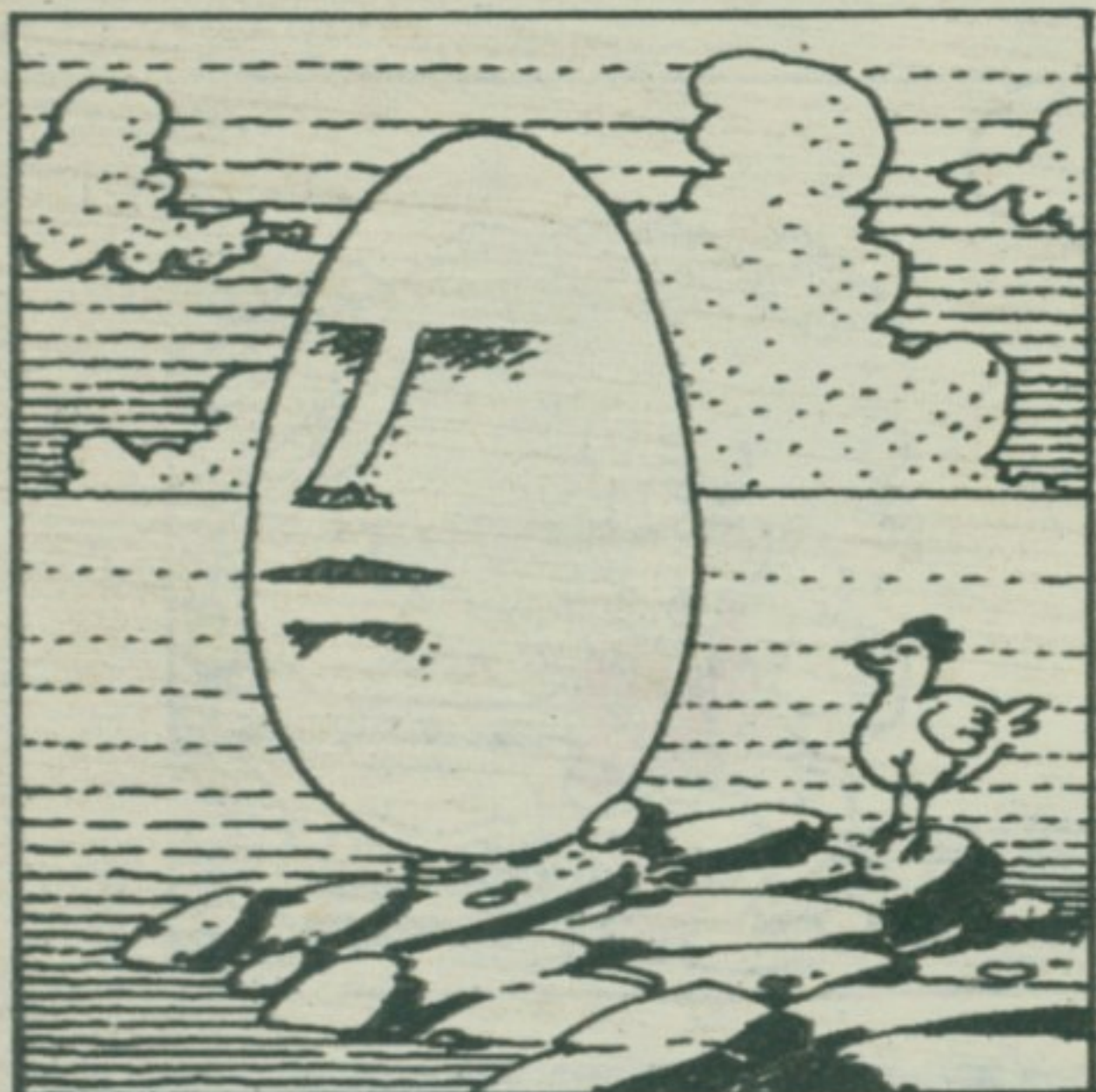
„стварање“ музике. Међу првима је ласерску музику „измислио“ Филип Гер, француски инжењер, а уживо је, на чувеном новогодишњем концерту у Њујорку, искористио познати композитор Жан Мишел Жар. Герова замисао је да свој инструмент, назван „Ласерска харфа“, угради у неки од сателита из француског програма освајања свемира. Инструмент, састављен од ласера, ротирајућег огледала које одашњице зраке у различитим правцима, електронског сензора који светлост прима и нарочитог компјутерског програма користио би светлост звезда за извођење музике! С обзиром да би се сателитска музика мењала у односу на положај који сателит заузима у односу на звезде, из контролног торња би место сателита у свемиру могло да се прати сходно различитој мелодији коју би инструмент производио.

Ускршње острво и даље тајна

Много волим археологију, па бих волео да сазнам нешто о Ускршњим острвима. Где се налазе и ко је први ступио на њих? Још бих те замолио да напишеш димензије палица за безбол.

ДЕЈАН МАРИНОВИЋ
Н. Н. Бл/1-3
Кладово

Најпре једна исправка – нису Ускршња острва, већ Ускршње острво. Налази се у југоисточном делу Тихог океана, 3780 километара западно од чи-

леанске обале и припада овој држави. Открили су га Холанђани на Ускрс 1722 године, па је по овом дану и добило име.

Чим су крочили на непознато острво, холандски морепловци, на челу са заповедником Рогевеном, буквално су зинули од чуда кад су угледали циновске камене главе поређане тако да гледају у правцу угашеног вулкана у средишту острва. Истраживањем острва утврдили су да на њему не расте дрвеће, да нема метала нити било каквог другог материјала којим би могао да се обрађује камен. Тајна како су некадашњи становници успели да исколешу и подигну циновске статуе (има их оно шест стотина) још није решена.

Једна од претпоставки била је да је Ускршње острво само остатак давно ишчезлог континента чијој цивилизацији треба приписати и ове камене дивове (један од највећих, назван Паро, висок је 10 метара и тежак 20 тона). Геолози су се побунили против тога јер су испитивањем земљишта открили да је острво настало хлађењем лаве коју је вулкан Рано-Као избацивао више хиљада година. Ни испитивање становника острва, има их око хиљаду, није дало одговор јер они ништа не знају о својој прошлости. Научници још не знају како су клесали и преносили статуе – претпоставља се помоћу балвана. Зато је, тврде неки, острво и огољено.

Можда би се тајна Ускршњег острва лакше расветлила кад би се одгонетнуле поруке урезане на таблицама које домороци називају „дрво које говори“. Етнолози су открили на њима 90 различитих знакова. Већина представља предмете или бића (рибе, људске гла-

ве), али има и геометријских облика. Ипак, и значење ових таблица остало је тајна.

Палица за безбол је округла и прилагођена снази сваког играча. На најдебљем делу има промер 7 см, а највећа дозвољена дужина је 106,7 см. Тежина није одређена, али обично је око 1kg.

Природа је све уредила

Ово писмо упућено је и теби, али и свим оним дечацима и девојчицама који нису задовољни својом висином. Ја сам женско и висока сам (немојте се чудити, жива истина!) 179 центиметара, а имам само четрнаест година. И док многе моје другарице траже начина да постану више и говоре ми: „Благо теби, шта бих ја дала да сам као ти“ и „Благо теби, ти ћеш бити манекенка“, то ме нимало не теши. Да сам ниска, била бих најсрећније дете на свету. Мали још могу и да порасту, али ја никако не могу да се смањим. Поручујем свима који су ниски растом да никако не узимају хормоне јер могу да се претворе у цинове као што сам ја, па да буду несрећни.

„Свима нам је лепо онако како нам је природа дала јер да лоше чини, не би се мајком звала“. Ово сам лично срчила.

Н. М.
Нови Сад

Својом римом сама си себи дала најбољи одговор, па, вероватно, и ниси тако несрећна. Иначе, сви добро знамо да су високе жене у великој моди, толеријој да неки чувени модни креатори за манекенке узимају искључиво девојке више од 190 см! Шта кажеш на то? Ти си сигурно нагло порасла па би било веома добро, да ти се не би кривила кичма, да се бавиш неким спортом и, обавезно, гимнастиком. Тако ћеш бити не само висока већ и лепо грађена. Помисли на Биргит Нилсон, суперзвезду коју тренутно сматрају „идеалном лепотицом“. Висока је преко 180 см. Да не набрајамо друге.

Што се тиче „малих“, они ће, када за то дође време, довољно порастати, неко више, неко мање. Код деце је тако: неко порасте у четрнаестој, а неко чак у седамнаестој години. Хормони, у праву си, не долазе у обзир – не због циновског раста него зато што веома шкоде здрављу. Њих узимају само они којима то, из одређених разлога, који са растом немају никакве везе, препише доктор.

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Љиљана Милановић, Града Бидгошћа 1/4, 34000 Крагујевац – има 13 година, воли музику и спорт, сакупља марке, постере и салвете.

Гордана Шаренгаћа, Зелени Бријег 66, 44000 Сисак – има 17 година, воли све што воле млади.

Катарина Зељковић, Стевана Мокрањца 1, 78000 Бањалука – има 16 година, воли музику, спорт и дописивање.

Борис Џуња, И. Л. Рибара 90, 21239 Ђурђево – има 10 година, сакупља марке, привеске и налепнице.

Елена Поповић, Булевар револуције 26, 81000 Титоград – има 11 година, воли рок музику и жели да се дописује са вршњацима.

Зоран Коцев, Н. Н. Борча 5, 92310 Виница – има 16 година, воли музику и кошарку, навија за Црвену звезду.

Сандра Прекодравац, Порторошка 3, 54000 Осиек – има 14 година, сакупља постере и песме, воли музику и рукомет.

Катарина Лукић, Јована Цвијића 19/13, 15000 Шабац – има 12 година, сакупља салвете и значке, воли животиње.

Тања Марјановић, Браће Јерковић 199, 11000 Београд – има 12 година, сакупља постере, воли рок музику и дописивање.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

ДВЕ ПРВЕ ДАМЕ:

израштај, сластице, панта, ен, откалити, шнала, ос, ти, рене, окол, луј, водомар, светлана китић, рагу, татарија, прашници, авар, јастреб, острво, стремен, имовина, папинац, ат, рака, липа, таел, жича, зла, обрис, сапонин, неостваривост, алтарац, ројте.

Jim Henson's
MAGICI

1010 NAGRADA

Šalje vam Petar
Svakog meseca na adrese ljubite-
lja PEZ bombona poslaćemo

500 majica PEZ
500 kapa PEZ
10 bicikla BMX-turbo **Rog**
2 pretplate na ZABAVNIK

NA KRAJU SVAKOG MESECA,
ŽREB ĆE ODLUČITI KOME ĆE
PRIPASTI NAGRADE.

Imena dobitnika objavićemo u
prvom broju ZABAVNIKA u
mesecu.

Kad se sladiš PEZ bonbonama i
igraš PEZ figuricama
POŠALJI 10 OMOTA PEZ
BONBONA NA ADRESU:

pošalji 10 omota bonbona
POLITIKA - PP- 1010 nagrada -
11000 Beograd
Makedonska 35
PRIJATNO i SREĆNO, želi vam
vaš prijatelj PETAR PEZ!

Конкурс за читаоце фото -репортере

БЈЕКТИВОМ – БЈЕКТИВНО

Друго коло наградног конкурса за читаоце фото-репортере „ОБЈЕКТИВОМ, ОБЈЕКТИВНО“, на тему „ОД СРЦА САМ СЕ НАСМЕЈАО“, у овом броју се завршава. Од следећег броја, на реду је последње коло и тема „У СУСРЕТ ПРОЛЕЋУ“.

Ваше фотографије поново су стигле у изузетно великом броју, а као што знате, INEX CINERPHOTO је за најбоље ауторе, појединце и групе, обезбедио вредне награде. Сваког месеца (у сваком колу), по пет аутора (укупно 15) добијају фото-апарате, соларне дигитроне и утешне награде. На крају тромесечног циклуса за најбољу фотографију, сви учесници имају могућност да освоје и једну од СУПЕРНАГРАДА. Фото-апарати, дигитрони и утешне награде намењени су најуспешнијим појединцима у сва три кола, а комплетно опремљена фото-лабораторија најуспешнијој фото-секцији или групи.

Очекујемо и даље ваше прилоге, црно-беле фотографије слободног формата, на тему „У СУСРЕТ ПРОЛЕЋУ“. Наша адреса је: „Политикин ЗАБАВНИК“, Македонска 29. Поштански факс 124, 11000 Београд, са назнаком – За конкурс „ОБЈЕКТИВОМ, ОБЈЕКТИВНО“. Имена добитника награда објавићемо по завршетку целокупног конкурса.

НАНДЕ БОБИЋ,
62000 Марибор,
Левстиково 7

INEX cinerphoto

МИЛАН РАДОСАВЉЕВИЋ,
58000 Сплит,
Р. Бошковића 15/

ПРЕДРАГ ВУКАДИНОВИЋ,
Београд,
Обилићев венац 19

ГОРАН КУЗЕЉЕВИЋ,
11500 Обреновац,
В. Караџића 105

ПОДПИШИСЬ
ЗАБАВНИК

ДЕММ

